DÖNEM: 4 CİLT: 13 TOPLANTI: 2

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

95 nci Birleşim

27 . 6 . 1975 Cuma

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I — Geçen Tutanak özeti	**296:297**
II — Gelen Kâğıtlar	**297**
III — Yoklamalar	**298**
IV — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	**323**
A) Çeşitli İşler	323
1. — Manisa Milletvekili Gündüz Sevilgen'in, kuliste kendisine vaki bir saldırı olayı nedeniyle açıklaması ve siyasî parti grupları adına yapılan konuşmalar	323:329
V — Seçimler	**298**
1. — Komisyonlardaki açık üyeliklere seçim.	298
VI — Görüşülen işler	**299,329**
1. — 1475 sayılı İş Kanununun 14 ve 24 ncü maddeleri ile 98 nci maddesinin VII nci bendinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in. Kıdem tazminatının 15 günden 30 güne çıkarılmasına; Adana Milletvekili Alparslan Türkeş ve 2 arkadaşının 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesine; İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Kanun teklifleri ile Sağlık ve Sosyal İşleri ve Plan Komisyonları raporları (1/136, 2/25, 2/187, 2/199) (S. Sayısı : 66 ve 66'ya 1 nci ek)	299:315,358:361
2. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan komisyonları raporları (1/135) (S. Sayısı : 65 ve 65'e 1 nci ek)	315:322,329:338
3. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Plan Komisyanu raporu (1/287) (S. Sayısı: 193)	338:347
VII — Usul hakkında görüşmeler	**347**
1. — İçtüzüğün 89 ncu maddesinin uygulanması hakkında.	347:349
VIII — Sorular ve cevaplar	**349**
A) Yazılı Sorular ve cevapları	*349*
1. — Afyon Karahisar Milletvekili Süley-Mutlu'nun, Toprak İskân Genel Müdürlüğüne bağlı 50 No. lu Toprak Komisyonunun toprak tevziine ilişkin sorusu ve Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz'ın yazılı cevabı (7/559)	349:350

Sayfa

2. — Gaziantep Milletvekili Mustafa Güneş'in, Gaziantep'in Yavuzeli ilçesine bağlı köylerin içmesuyu ihtiyacına ilişkin sorusu ve Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz'ın yazılı cevabı (7/562) 350:352

3. — Ordu Milletvekili Memduh Ekşi'nin, Ordu iline yapılacak yatırımlara ilişkin sorusu ve Bayındırlık Bakanı Fehim Adak'ın yazılı cevabı (7/588) 352:356

4. — İstanbul Milletvekili Mehmet Emin Sungur'un, bazı fabrika ve işyerlerinde çalışan işçilerin mesai bitiminde üzerinin aranmasına ilişkin sorusu ve Çalışma Bakanı A. Tevfik paksu'nun yazılı cevabı (7/621) 356:357

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

İki oturum yapılan bu Birleşimde;

Ağrı Milletvekili Cemil Erhan'ın Divan Üyeliğinden çekildiğine dair önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Hayvancılığın geliştirilmesini sağlamak ve hayvancılıkla geçinen yurttaşların refaha kavuşması için gerekli kanunî ve idarî tedbirleri tespit etmek üzere (10/9),

Güney - Doğu bölgemizde mayınlanarak Suriyelilerin istifadesine bırakılan toprakların temizlenerek işlenir hale getirilmesi, kısmen Devlet Üretme Çiftlikleri olarak işletilmesi ve kısmen de topraksız köylülere dağıtılmasının teminini sağlamak amacıyle (10/14),

Güney bölgelerimizde kaçakçılık olaylarını yaratan sosyal ve ekonomik nedenler ile bu yüzden olmuş ve olmakta devam eden olaylar ve alınan tedbirlerin tespiti amacıyle (10/13),

Kurulmuş bulunan Meclis Araştırması komisyonlarının görev sürelerinin uzatılmasına dair Komisyon başkanlıkları tezkereleri;

Kütahya Milletvekili İlhan Ersoy ve arkadaşlarının, Gecekondu Kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkında kanun teklifinin (2/388), İçtüzüğün 38 nci maddesine göre doğrudan doğruya gündeme alınmasına dair önergesi,

Sayın üyelerden bazılarına, Başkanlık tezkeresinde gösterilen sebep ve sürelerle izin verilmesi ve,

Bu yasama yılında iki ay izin alan Bursa Milletvekili Mehmet Turgut'a ödeneğinin verilebilmesi;

Kabul olundu.

Danışma Kurulunun,

Millet Meclisinin 5 Temmuz 1975 gününden başlamak ve 1 Kasım 1975 günü saat 15.00'te sona ermek üzere tatile girmesi.

Liste halinde tespit olunan bazı tasarı ve tekliflerin öncelikle, bunlar arasında Komisyondan gelecek olanların da 48 saat beklemeksizin Gelen Kâğıtlardan gündeme alınarak öncelikle görüşülmeleri ve Genel Kurulun; Cumartesi, Pazar günü dahil olmak üzere her gün 10.00 - 14.00 ve 15.00 - 22.00 saatleri arasında çalışma yapması ve çalışmaların kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesine ayrılması;

Hakkındaki önerileri kabul edildi.

Açık bulunan bir Divan Üyeliğine M. S. P. Grupu tarafından aday gösterilen Erzurum Milletvekili Zekâi Yaylalı seçildi.

171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüşü Hürriyeti Hakkındaki Kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı (1/209) (S. Sayısı : 169) da, üzerindeki görüşmeler tamamlanarak, kabul edildi.

1475 sayılı İş Kanununun 14 ve 24 ncü maddeleri ile 98 nci maddesinin VII nci bendinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, kıdem tazminatının 15 günden 30 güne çıkarılmasına; Adana Milletvekili Alpaslan Türkeş ve 2 arkadaşının, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesine; İstanbul Milletvekili En-

gin Ünsal'ın, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tekliflerinin (1/136, 2/25, 2/187, 2/199) (S. Sayısı : 66 ve 66'ya 1 nci ek) öncelikle görüşülmesi onaylanarak tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandı. Birinci madde ile ilgili bir önergenin oylanması sırasında yoklama istemi üzerine, yapılan yoklama sonucunda Genel Kurulda çoğunluğun kalmadığı anlaşıldığından;

27 Haziran 1975 Cuma günü saat 10.00'da toplanılmak üzere Birleşime saat 22.30'da son verildi.

Başkan	Divan Üyesi
Başkanvekili	Yozgat
İ. Etem Kılıçoğlu	*İlhami Çetin*

Divan Üyesi
Sivas
Enver Akova

II. — GELEN KÂĞITLAR

27 . 6 . 1975 Cuma

Teklifler

1. — Ankara Milletvekili Muammer Alıcı'nın, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu değişiklik teklifi (2/443) (Adalet Komisyonuna).

2. — İzmir Milletvekili Kemal Önder ve 21 arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi, bazı hükümlerinin kaldırılması ve bu Kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında Kanun teklifi (2/444) (Plan Komisyonuna),

Raporlar

3. — İstihdam politikasıyle ilgili 122 sayılı Sözleşmanin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/162) (S. Sayısı : 196) (Dağıtma tarihi : 26.6.1975) (GÜNDEME)

4. — Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya Arasında Adlî Müzaheret Mukavelenamesinin Türkiye Cumhuriyeti ile Fiji Devleti Arasında Uygulanmasına İlişkin Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları (1/203) (S. Sayısı : 197) (Dağıtma tarihi: 26.6.1975) (GÜNDEME)

5. — Milletlerarası Çalışma Örgütü Anayasası Tadil Belgesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/164) (S. Sayısı: 199) (Dağıtma Tarihi: 26.6.1975) (GÜNDEME)

6. — Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde yapılan değişikliklere ilişkin protokollerin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/284) (S. Sayısı : 200) (Dağıtma tarihi : 26.6.1975) (GÜNDEME)

7. — Avrupa Sosyal ve Tıbbî Yardım Sözleşmesi ve Ek Protokolünün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları. (1/256) (S. Sayısı: 198) (Dağıtma tarihi: 26.6.1975) (GÜNDEME)

Yazılı Sorular

8. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan'ın, Özel İdare ve Belediyelere yapılacak yardıma ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından yazılı soru önergesi. (7/651).

9. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, Ordu ili Cerçil Köyünde meydana gelen sel felâketine ilişkin İmar ve İskân Bakanından yazılı önergesi (7/652),

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.00

BAŞKAN : Başkanvekili İ. Etem Kılıçoğlu

DİVAN ÜYELERİ : Enver Akova (Sivas), İlhami Çetin (Yozgat),

BAŞKAN — Millet Meclisinin 95 nci Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır. Işıklar yandıktan sonra sayın üyelerin beyaz düğmelere basmak suretiyle yoklamaya katılmalarını rica ediyorum.

Yoklama işlemi devam etmektedir. Sonradan gelen sayın üyelerin yoklamaya katılmalarını rica ederim.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir.

Çoğunluğumuz yoktur. Yarım saat veya bir saat içinde de olacağı kanaatini taşımadığımdan, saat 15.00 te toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati : 10.10

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15.00

BAŞKAN — Başkanvekili İ. Etem Kılıçoğlu

DİVAN ÜYELERİ : Enver Akova (Sivas), İlhami Çetin (Yozgat)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 95 nci Birleşiminin ikinci oturumunu açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

Yoklamaya Adana ilinden başlıyoruz.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz vardır. Görüşmelere başlıyoruz.

Yoklamada bulunmayan arkadaşlarımın birer tezkere ile Başkanlığa bildirmelerini rica ederim.

Dünkü Birleşimde de ifade etmiştim, gündem dışı söz taleplerini karşılamamız mümkün değildir; arkadaşlarımdan özür dilerim.

Gündeme geçiyoruz.

V. — SEÇİMLER

1. — Komisyonlardaki açık üyeliklere seçim.

BAŞKAN — Koimsyonlarda boş bulunan üyeliklere Demokratik Parti Grupunca gösterilen adayları okutup oylarınıza sunacağım.

«Adalet Komisyonu; İbrahim Tekin - Adana Milletvekili»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçişleri Komisyonu için gösterilen adayı okutuyorum :

«İçişleri Komisyonu: Senai Yazıcı - Ordu Milletvekili»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Eğitim Komisyonu için göstrilen adayı okutuyorum :

«Millî Eğitim Komisyonu: Hasan Korkmazcan - Denizli Milletvekili; Rasim Cinisli - Erzurum Milletvekili»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir

Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu için gösterilen adayı okutuyorum :

«Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu: Ali Zülfikâroğlu - Kahraman Maraş Milletvekili»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Komisyonu için gösterilen adayı okutuyorum :

«Kamu İktisadî Teşebbüsleri Karma Koimsyonu: Hilmi Türkmen - Samsun Milletvekili»

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VI. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 1475 sayılı İş Kanununun 14 ve 24 ncü maddeleri ile 98 nci maddesinin VII nci bendinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Kıdem tazminatının 15 günden 30 güne çıkarılmasına; Adana Milletvekili Alparslan Türkeş ve 2 arkadaşının, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesine; İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Kanun teklifleri ile Sağlık ve Sosyal İşleri ve Plan Komisyonları raporları (1/136, 2/25, 2/187, 2/199) (S. Sayısı : 66 ve 66'ya 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, geçen Birleşimde görüşülmesi tamamlanamayan gündemin 18 nci sırasındaki, 1475 sayılı İş Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair tasarının, kaldığımız yerden görüşülmesine devam edeceğiz.

Hükümet ve Komisyon yerlerini alsın efendim.

Geçen birleşimde hatırlanacağı üzere, 1 nci madde üzerinde verilmiş değiştirme önergeleri okunmuş, bilâhara aykırılık derecesine göre işleme tabi tutulmuş, bunlardan 5 tanesi görüşülememişti. Şimdi bunları aykırılık derecesine göre sıra ile okutup, işleme koyacağım.

1 nci önergeyi okutuyorum :

Kenan Durukan ve arkadaşlarının önergesi :

«Bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleri ile işçi lehine değiştirilebilir» hükmünün,

«Bu maddede belirtilen haklar hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine değiştirilebilir» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Önder Sav ve arkadaşlarının önergesini okutuyorum.

«Görüşülmekte olan 66 sayılı tasarının 1 nci maddesinin 18 nci bendindeki, «Bu madde» tabirinin, «Bu maddede» olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.»

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?..

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan, bir baskı hatası vardır, doğrudur, önergeye katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor.

Söz isteyen?.. Yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Hüseyin Suat Sungur ve arkadaşlarının önergesini okutuyorum.

«Kıdem tazminatının süresi ve miktarı hizmet akitleri ve toplu iş sözleşmeleriyle değiştirilemez.»

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Koimsyon önergeye katılmıyor.

(1) 66 ve 66'ya 1 nci ek S. Sayılı basmayazılar 26 . 6 . 1975 tarihli 94 ncü Birleşim tutanağının sonuna eklidir.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Hayrettin Nakiboğlu ve arkadaşlarının önergesini okutuyorum.

«İşveren sorumluluğu altında ve sadece yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olmak kaydıyle Devlet veya kanunla kurulu kurumlarda veya % 50 hisseden fazlası Devlete ait bir bankada veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir.»

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan, maddede ufak bir hata olmuş. O itibarla bu önergeye katılıyoruz.

BAŞKAN — Daha evvel Komisyon olarak bir karar almış mıydınız Sayın Toker?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Karar almadık, şu anda katılıyoruz Sayın Başkanım.

İBRAHİM AKDOĞAN (Kocaeli) — Komisyon nerede? Koimsyonun kararı var mı?

BAŞKAN — Sayın Toker, İçtüzüğümüze göre, değiştirge önergelerine karar yeter sayısıyle katılmanız lâzım. Bu lâzimeye uymanızı rica ediyorum.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan, biraz önceki önergeye de oynı şekilde katılmıştık. Salonda da Plan Komisyonu çoğunluğu vardır efendim.

BAŞKAN — Emsal olmaz zannederim. Bir münakaşa açmak için söylemiyorum.

ALİ NEJAT ÖLÇEN (İstanbul) — Sayın Başkan, bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Ne hakkında Sayın Ölçen?

ALİ NEJAT ÖLÇEN (Devamla) — Bu önergeye Komisyon katılmış olduğu için, acaba Sayın Başkanım, teşekkül edecek olan bu fonun teşekkül etmiş olduğu yere bu özel sektör girişimlerinden fona yapılan ödemeler de dahil olacak mıdır, olmayacak mıdır? Bunun bir sarahata kavuşması lâzımdır.

BAŞKAN — Şimdi Sayın Ölçen, Komisyonun katılıp katılmadığını sorduktan sonra alacağım cevaba göre bir işlem yapmak durumundayım. Evvelâ bunu halletmemiz ve bir neticeye bağlamamız lâzım.

Sayın Toker, bir hususu daha ifade etmek istiyorum.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Buyurunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Şimdi arkadaşlarım önergenin aslını bana vermiş bulunuyorlar. Önerge, yeni İçtüzüğümüze göre, yüksek malumları olduğu üzere 5 üye arkadaşımız tarafından verilecek. İlk bakışta biraz önce ıttılalarına sunduğum önerge 5 imzayı havi. Yalnız bunlardan 4 sayın üye Plan Komisyonu üyesi. Eğer, bu 4 arkadaşım, ki Sayın Nakiboğlu ile Sayın Akay, Sayın Sevilgen, Sayın Cebeci'dir. Başka arkadaşlarım onların yerine bu önergeyi tekabbül eder ve imzayı bu şekilde tekemmül ettirirlerse önergeyi ondan sonra görüşeceğiz.

ŞENER BATTAL (Konya) — Tekabbül ediyoruz Sayın Başkan, Şener Battal olarak arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Battal tekabbül ediyor.

YÜCEL DİRİK (İzmir) — Tekabül ediyorum.

FEHMİ CUMALIOĞLU (İstanbul) — Tekabbül ediyorum.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) — Tekabbül ediyorum.

BAŞKAN — Şimdi muhterem arkadaşlarım, önergeyi bu şekilde tüzüğe uygun hale getirmiş bulunuyoruz ve bu durumda da karar yetersayısı tekemmül etmiş oluyor.

Komisyon önergeye katılıyor.

ALİ NEJAT ÖLÇEN (İstanbul) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Ölçen, şu anda bir söz vermem İçtüzüğümüze göre mümkün değil. Arz edeyim; bir şey okunmuştur, üzerinde söz isteyen olmamıştır.

ALİ NEJAT ÖLÇEN (İstanbul) — Sayın Başkan, ya sual sormama izin veriniz veya aleyhte konuşmama izin veriniz.

BAŞKAN — Mümkün değil efendim, mümkün değil. Soracağınız bir soru ile mümkün olsa bile tatmin olup olmamanız diye bir şey yok. Sadece zabıtlara geçirmekten öteye bir faydası olmayacak. Tüzüğe göre de mümkün değil.

Okutulan önergeye Komisyon katılıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...

İBRAHİM AKDOĞAN (Kocaeli) — Sayın Başkan, daha evvelden Komisyonda gerekli çoğunluk yoktu. Bu yüzden Sayın Ölçen söz almak ihtiyacını duymadı. Şimdi çoğunluk olduğu için söz almak ihtiyacını duyuyor.

BAŞKAN — Efendim, İçtüzüğü zorlamamız mümkün değil. Komisyonun önergeye katıldığını ifade ettim. Ondan sonra da oylamaya geçtim. «Önergeyi kabul edenler» dedim, arkadaşlarımız müdahale ediyorlar.

Önergeyi Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci ve son önergeyi, Ali Nejat Ölçen ve arkadaşlarının önergesini okutuyorum.

«Fon, işverene kredi, avans vb. bir işlem için geri ödeme vasıtası olarak kullanılamaz».

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkanım, henüz ortada fon yok. Kanunla düzenlenecek, bir kurul kurulacak. Bu itibarla ilgili kanunda bahis mevzuu olabilir. Şu anda önergeye katılmamız mümkün değil.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılmıyor.

Önerge sahiplerinden Sayın Ölçen, buyurun efendim.

Sayın Ölçen, müddetiniz beş dakikadır, ona göre konuşmanızı ayarlayın.

ALİ NEJAT ÖLÇEN (İstanbul) — Sayın Başkan, saygı değer üyeler;

Aslında Merkez Bankasında bir fon teşkili mümkün olabilse idi böyle bir önergeyi vermeye gerek kalmayacak idi; ama fonun kurulması ve bir bankada veya bir kurumda kurulması, üç sakıncayı ortaya çıkaracaktır. Bu üç sakıncayı dikkatlerinize arz etmek ihtiyacını hissediyorum.

Bunlardan bir tanesi; fon, eğer özel sektörde, işverenler arasında bir nakit akımı biçiminde kullanılır ise; yani kredi veya avans olarak verilir ise, o takdirde birikeh meblâğ ekonomide enflasyonist bir etki uyandıracaktır. Eğer Merkez Bankasında kurulsa idi, o takdirde Merkez Bankasında birikeh bu fonlar piyasada emisyon hacminin azalması şeklinde bir etki uyandıracağı için, bu enflasyon tesiri ortaya çıkmayacak idi. Birinci mahzur bu.

İkinci mahzur; işverenler eğer bir bankada kurulan fonları avans veya kredi olarak kullanma olanağına kavuşurlar ise; o takdirde malî birlik kurmuş duruma geçmiş olacaklar. MEYAK gibi, OYAK gibi örneğin işverenler de «İŞVEYAK» gibi bir malî birlik içinde birleşmiş olacaklar. Giderek bunun sakıncası da, emek karşısında malî cephe durumu söz konusu olacak. Yani siyasî cepheye bir de malî cephe eklenmiş olacak.

Bu üç sakıncayı dikkatlerinize arz etmek ve takdim etmiş olduğumuz önergede mevcut olan fonun kredi veya avans gibi nakit akımına imkân veremeyecek şekilde konsolide ettirilmesini ve dolayısıyle bu nakdin malî bir kaynak olarak kullanılmasına engel olunmasını istirham ediyoruz; karar yüce heyetinizindir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1 nci madde üzerinde verilen değiştirge önergeleri tamamlanmıştır.

1 nci maddeyi, ikinci ve dördüncü önergelerle kabul edilmiş değişiklikleriyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 1 nci madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 2. — 1475 sayılı İş Kanununun 24 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İşten çıkarmanın sonucu :

Madde 24. — İşverenler bu Kanunun 16 ncı maddesinin III ncü bendi gereğince iş akdini feshetten işçilerin yerine çıkma tarihinden itibaren 6 ay içinde başka işçi alamaz.

Bu süre içinde işyerine aynı nitelikteki iş için yeniden işçi almak isteyen işveren durumu uygun araçlarla yayınlar ve işçinin kaydettirdiği adresine noter aracılığı ile duyurur. Tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde işyerine başvurmayanların bu hakkı düşer.

17 nci maddenin II nci bendinin (b) fıkrası ve III ncü bendleri gereğince işten çıkarılan işçiler hakkında da 6 aylık süre içinde işten çıkarmayı gerektiren sebepler ortadan kalkmış ise, birinci fıkra hükmü uygulanır.

Bir işyerinin aynı şartlarla işletilmesi veya işletmeye başlanması yahut mevsim ya da kampanya nedeniyle yeniden çalışmaya geçmesi hallerinde de bu madde hükmü uygulanır. Mevsim ve kampanya işlerinde çalışan işçiler için noter tebligatı hükmü uygulanmaz.

Bağlı bulunduğu emeklilik mevzuatı gereğince yaşlılık ya da emeklilik yaşını doldurmuş ve aynı zamanda yaşlılık veya emeklilik aylığına hak kazanmış olan işçiler hakkında bu maddenin tekrar işe alınma zorunluluğuna ilişkin hükümleri uygulanmaz.

İşlerine son verilen işçilerin sayısı 10 ve daha fazla olduğu takdirde işveren, yeni bir işe yerleştirilebilmeleri için, bunların isimlerini ve niteliklerini çıkar-

ma tarihinden en az bir ay önce ilgili İş ve İşçi Bulma Kurumu örgütüne bildirmek zorundadır.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde gruplar adına söz alanlar, Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına Sayın Önder Sav; şahısları adına; Sayın Ölçen, Sayın Tığlı, Sayın Arıkan, Sayın Kırbaşlı, Sayın Ülker.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu adına Hasan Tosyalı.

BAŞKAN — Cuhuriyetçi Güven Partisi Grupu adına Sayın Tosyalı.

Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına Sayın Sav, buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA ÖNDER SAV (Ankara) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Altkomisyonda tasarının 2 nci, 1475 sayılı Yasanın 24 ncü maddesinde yapılan ve benimsenen bir değişiklik, sanıyorum metne yanlış girmiş oluyor. Maddenin üçüncü bendindeki, «17 nci maddenin II nci bendinin (b) fıkrası» «1 nci bendinin (b) fıkrası» olmak gerekir. Kanun maddesi incelendiği zaman da başka bir anlam çıkmıyor. Komisyonun bu noktaya dikkatini çekmek istiyorum. Ayrıca, arkadaşlarımla birlikte, bu yanlışlığın düzeltilmesi için bir önerge de vermiş bulunuyoruz.

Bu ufak teknik hatadan ziyade, üzerinde durmak istediğimiz hususlar başka konulara ilişkin.

Kıdem tazminatının bir fonda toplanması kadar sakıncalı bir değişiklik 1475 sayılı Yasanın 24 ncü maddesine ilişkin olarak bu ikinci madde ile getirilmek istenmiştir.

5518 sayılı Yasa 1950'de kabul edilmiş ve 1475 sayılı Yasada yer almış olan 24 ncü madde bugün 25 yaşındadır. 25 yıl çalışma hayatı için, iş hukuku için uzun bir zamandır. Hükümet tasarısı hazırlanırken geçen süre içerisinde çalışma hayatımızın, ekonomik ve sosyal düşünce ve kavramlarında kendilerini yenilediklerı, yeni boyutlar kazandığı gerçeği göz önünde tutulmuştur. Bu düşüncelerin ortaya çıkardığı gereksinme dolayısıyle 24 ncü madde yeniden düzenlenirken aynen şu ibare, «13 ncü madde de belirtilen şartlara uyarak işe son verilmesi halleri» ibaresi, 24 ncü maddenin baş kısmına eklenmiş bulunuyordu.

Geçmiş 25 senelik uygulama, işverenlerin 13 ncü maddeyi işçiler için demoklesin kılıcı olarak çalıştırdıklarının sayısız örnekleri ile doludur. Aslında, işletmenin ekonomik sıkıntı içinde bulunması halinde başvurulması gereken 13 ncü madde, her türlü amaç için kullanmaya açık bir körfez olarak elde tutulmuştur. İşverenler, ekonomik zorunluluk olmadığı halde, 13 ncü maddeyi kötü niyetle kullanır olmuşlardır. Hatta işverenler gözünü kaşını beğenmediği, yürüyüşü içine sinmediği, sırf arzu etmediği için işçilerin işine son verebilir duruma girmişlerdi bu 13 ncü madde sayesinde. Hele toplu iş sözleşmesinin imzalamasına yakın günlerde, eski işçiler çıkartılıp, daha düşük ücretle yeni işçiler alma yolları sık sık işletilmiştir. Anayasanın 42 nci maddesinde belirtilen çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi ve çalışanları koruma ilkesine bağlı kalınarak 24 ncü madde Hükümet tasarısındaki şekle sokulmuştur.

Bütçe - Plan Komisyonunca tasarı Meclis gündeminden geri alınmış ve yapılan şöyle bir değişiklikle yüz yüze bulunuyoruz? «13 ncü maddede belirtilen şartlara uyarak» ibaresi çıkartılmış, tamamen 16 ncı maddenin III ncü bendinde belirtilen hallere inhisar ettirilmiştir.

İşçinin, çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektiren zorlayıcı sebeplerin ortaya çıkması haline kaydırılmış bulunuyor 24 ncü madde.

13 ncü maddede belirtilen şartlara uyarak da olsa işçilerin işine son verilmesi hali maddeden çıkarılmakla, Anayasanın biraz önce değindiğim 42 nci maddesinin hem lafzına hem de ruhuna uygun olarak getirilmiş olan değişiklik tamamen kaldırılmış bulunmaktadır. Mevcut 24 ncü madde de, yani 1475 sayılı Yasanın halen yürürlükte bulunan 24 ncü maddesinden çok daha ilkel, sosyal gelişmeye, iş hukukunun gelişmesine çok daha ters bir ilke benimsenmiş oluyor. 13 ncü maddenin kötü niyetle kullanılmasının devamına göz yumulmuş oluyor, işverenlere işçileri arzu etmediği için çıkarabilme, serbestçe işlerinden edebilme silahı, daha kuvvetli olarak verilmiş oluyor. İşçilerin iş güvenliği sağlanamamış, işçi kıyımına sebep olacak çok açık bir değişiklik benimsenmiş oluyor. Emek sermaye ilişkisinde ağırlık, emekten yana değil, sermayeden yana konmuş, işçilerden yana değil işverenlerden yana konmuştur. Sermayenin emek üzerindeki hâkimiyeti için sağlam bir duvar örülmeğe çalışılmıştır. Bu, gözle görülür sakıncalar ortada iken, emeğe darbe indirme gayretleri ortada iken, Komisyonca getirilmiş olan bu değişikliği Cumhuriyet Halk Partisi Grupu olarak benimsememiz, içimize sindirmemiz mümkün değildir. 13 ncü maddeye ilişkin olarak, 24 ncü maddeye, Hükümet tasarısına paralel olarak değişiklik getirilmesi için önergelerimiz hazırdır. Değişiklik önergelerimizin Yüce Meclisce kabul edilmesini diliyor, saygılar sunuyorum aziz arkadaşlarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sav.

Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu adına Sayın Tosyalı.

Buyurunuz efendim.

Müddetiniz 10 dakikadır, hatırlatıyorum.

C. G. P. GRUPU ADINA HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu adına 2 nci madde üzerindeki görüşlerimizi arz ediyorum.

Kıdem tazminatı konusunda Milliyetçi Partiler Hükümeti, Programında verdiği sözü sadakatle gerçekleştirmektedir. İşçiye hizmet birtakım solcu sloganlarla yapılamaz. Bugünkü iktidarımızın yaptığı gibi, emekli işçileri yoksulluktan kurtararak ve yine bugün yaptığımız gibi kıdem tazminatını 15 günden 30 güne çıkararak gerçekleştirilebilir işçiye hizmet. Biz işçinin de, işverenin de iktisadî hayattaki rolünü ve şerefli yerini gayet iyi biliyoruz, takdir ediyoruz; âdil ve dengeli bir kanun çıkarmaya çalışıyoruz. Biz yalnız bir zümrenin menfaatlerinin değil, millî menfaatin savunucusuyuz. Hakkın ve sosyal adaletin savunucusuyuz. Ne sosyal adaleti ve ne de iktisadî kalkınmayı tehlikeye düşürmeden adalet içinde kalkınmayı gerçekleştirmek istiyoruz.

10 aya yakın iktidarda kalan Cumhuriyet Halk Partisi bu Meclisten işçiler, köylüler, emekli işçiler, yoksul vatandaş kitleleri lehine hiç bir kanun çıkarmadı. Bu, milletin de, Yüce Meclisin de malumudur. Cumhuriyet Halk Partisi yapa yapa ancak 2 şey yaptı elle tutulabilir. Bir Bütçe Kanunu, bir de komünistlerin, anarşistlerin Af Kanunu. Hepsi bundan ibaret diyebiliriz. Lafla sosyal adalet olmaz. Türkiye'de sosyal adaleti ve sosyal güvenliği gerçekleştiren kanunların pek çoğu herkesin malumu olduğu üzere bugün iktidarda olan partilerin eseridir.

VECDİ İLHAN (Kastamonu) — Hangisi?. Bir tanesini söyle?.

HASAN TOSYALI (Devamla) — Bizim yıkıcı soldan farkımız şu: Biz işçinin, köylünün, yoksulun dostuyuz, destekçisiyiz; fakat teşebbüsün, yatırımın, kalkınmanın düşmanı değiliz.

Cumhuriyet Halk Partisinin tutumu, Türkiye'de yatırımı ve teşebbüsü yok edip, işsizliği büsbütün artıracak bir tutumdur. En büyük sosyal adaletsizlik işsizliktir. Vatandaşın işsiz kalmasına yok açacak, iktisadî kalkınmayı yavaşlatacak bir teşebbüs düşmanlığı işçiye hizmet değildir. Biz Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu olarak bu kanunun tümüne olduğu gibi, 2 nci maddesine de bu açıdan bakıyoruz ve destekliyoruz.

Mükemmeli ister görünenler, çok zaman, iyinin bile gerçekleşmesine engel olurlar. Cumhuriyet Halk Partisi bu kanunun çıkmasını değil çıkmamasını, hiç değilse geçikmesini ister şekilde hareket etmektedir. Plan Komisyonu, kendi arzusu ile işten çıkan bir işçinin yerine işçi alınmaması gibi bir garabeti metinden çıkarmakla isabetli bir iş yapmıştır. Plan Komisyonunun yaptığı işi, gayet doğru bir iş olarak görüyoruz. Bütçe Plan Komisyonunun 2 nci madde ile ilgili metnini kabule şayan görüyoruz ve destekliyoruz.

Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu olarak esas itibariyle bu metni destekliyoruz. Bu madde ile ilgili olarak verilebilecek önergeleri, mahiyetine göre değerlendireceğiz.

Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu, olarak 2 nci madde hakkındaki görüşlerimizi şimdilik bundan ibaret sayarak, Yüce Meclise saygılar sunarım. (A. P. ve C. G. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tosyalı.

Millî Selâmet Partisi Grupu adına Sayın Sevilgen, buyurun efendim.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Vazgeçiyorum efendim.

BAŞKAN — Vazgeçiyorsunuz.

Gruplar adına başka söz talebi yok.

Şahısları adına Sayın Ölçen, buyurun efendim.

ALİ NEJAT ÖLÇEN (İstanbul) — Sayın Başkan, saygı değer üyeler;

1475 sayılı İş Kanununun 24 ncü maddesini değiştiren 2 nci maddeyi bu haliyle, Bütçe Plan Komisyonunun huzurunuza arz ettiği haliyle kabul etmek mümkün değil. İki bakımdan kabul etmek mümkün değil.

Önce, bu yasanın özü 1475 sayılı yasanın, hem 16 ncı maddesinin, hem de 13 ncü maddesinin yürürlükte olması halinde işler. Eğer sadece 13 ncü maddeyi nazarı itibare alırsanız, bugünkü Hükümetin tasarısı böyledir veya sadece 16 ncı maddeyi nazarı itibare alırsanız, ki Hükümet tasarısını değiştiren bugünkü Komisyonun, Bütçe Plan Komisyonunun huzurunuza sunduğu tasarı böyledir, o takdirde maddenin işlemesi olanaksız. Öyle olanaksız bir madde ile işçiden veya emekçiden yana olmak son derece güç, hatta o da olanaksız. Bunu kısaca huzurlarınızda arz etmek istiyorum.

16 ncı maddenin 3 ncü bendi, işçinin çalıştığı işyerinde bir hafta süre ile işin durması halinde iş akdinin ve 13 ncü madde ise, belli süreler hizmet sonunda ihbar müddetini bildiren iş akdinin feshi ile ilgili.

Şimdi, Ecevit Hükümetinin yasa tasarısında, her iki maddeyi işler biçimde 24 ncü maddenin değişikliğinde nazarı itibare alan yasa, Millî Selâmet Partisi tarafından kabul edilmiş, ama aynı Millî Selâmet Partisi, ortaklığını değiştirdiği zaman, kendi düşüncesinden vazgeçerek, tasarıda sadece 16 ncı maddenin yer almasını, 13 ncü maddenin çıkmasını da kabul edebilmiş ve bu tasarının Bütçe Plan Komisyonunda değişmesiyle 16 ncı maddenin uygulanacak olan bendini de değiştirmeye razı olmuş, böylece nerede, hangi koşul altında işverenden yana ve 24 ncü maddenin işleyişini mümkün kılacak fikir selabetinde ne şekilde bulunmuştur, gerçekten söz konusu, tartışma konusu olabilir, ama ben burada vaktinizi almak istemiyorum.

Aslında, 24 ncü maddeyi işleyebilmek için, işletebilmek için onu son derece objektif koşullara bağlı kılmak lâzım. İşverenin işçi hakkındaki yargılarını, yasada gerçekçi ve objektif koşullara bağlı kılması lâzım. Bu objektif koşullar yasada söz konusu değil, hatta söz konusu iken çıkartılmış durumda.

İkincisi; iş akdinin söz konusu olması halinde, örneğin, çalışan işçinin işyerinin durması halinde veya duraklaması halinde işini bıraktığı zaman, 6 ay süre ile onun yerine bir başkasının istihdam edilmemesi ve bu hususun hem 16 ncı madde, hem de 13 ncü madde işleyerek bu yasa tasarısında yer alması lâzım.

Bu nedenle ikinci maddenin, yani 1475 sayılı İş Kanununun 24 ncü maddesini değiştiren 2 nci maddenin bu haliyle kabul edilmesi son derece olanaksız. Sizin huzurunuzda bu hususları, ki biliyorum bazılarınızın çoğunluk oylarıyle aksinin kabul edileceğini hiç olmazsa tarihî bir görev yapmak üzere dikkatlerinize arz ediyorum.

Teşekkür ederim. (C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ölçen.

Söz sırası Sayın Tığlı'nın, buyurun efendim.

SABRİ TIĞLI (Kastamonu) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli milletvekilleri;

1475 sayılı yasanın 2 nci maddesi, yani 24 ncü maddesi bu tasarının en önemli maddelerinden birisidir. Bu madde bu şekilde kanunlaşırsa o zaman bu tasarı ile elde edilmek istenen netice hiç bir zaman elde edilemeyecek ve tamamen ters işleyecektir.

Ben, Bütçe Plan Komisyonunda bu değişikliğin bir zuhul eseri yapıldığına inanmak istiyorum. Eğer bilerek yapılmışsa, çok büyük bir yanlışlıktır, çok büyük bir hatadır, tasarıyı baştan hiç işlemez hale getirmektir. İşverenlerin, bugüne kadar 13 ncü madde hükümlerine göre işlerine nihayet verdikleri bütün işçilerin, tekrar işyerindeki şartlar düzeldiği zaman o işyerine dönme imkânlarını ortadan kaldırmaktır.

Şimdi işyerlerinden nasıl işçi çıkartılır? Evvelâ bunu görelim. İşyerlerinden işçiler, eğer suç işlerlerse, çalışırken bir suç işlerlerse çıkartılır; çalışırken, haber vermeden arka arkaya iki gün işine gelmezse çıkartılır. Bu bir ayrı maddedir. O işçinin, tek suçsuzluğu, yargı organı ile suçlu olmadığı meydana çıkana kadar tekrar o işyerine dönmesine imkân yoktur. Bir de işveren çeşitli sebeplerle işçilerin iş akitlerini fesheder. Nasıl eder? 500 işçi çalıştıran işveren der ki; «Benim işyerimdeki şartlar kötüye gidiyor, her daireden üçer beşer kişiyi çıkartacağım» 13 ncü maddeye göre tazminatını, ihbarını verir, işçiyi çıkartır. Bu hal bir müddet sonra ortadan kalkar, işyerinin durumu düzelir, yeniden işçi alma bahis mevzuu olur. İşte bu kanun o halde, işyerinin durumunun kötüye gitmesi neticesinde çıkartılan işçilerin, işyerinin durumunun düzelmesi halinde, tekrar aynı işçilerin işe alınmasını amirdir. Bir de bu halin dışında, işveren yine 13 ncü maddeye göre, birtakım, beğenmediği işçileri veyahut sendikal hareketi, hak istemeyi önleyebilmek için, işçileri - yine 13 ncü maddeye göre - hiç bir sebep göstermeksizin, tazminatını verip işten çıkartır. Bu yasa, bunları önlemekteydi. Bakınız Hükümet teklifinde ne diyor, 24 ncü maddede:

«İşverenler bu kanunun 13 ncü maddesinde belirtilen şartlara uyarak işine son verdiği veya 16 ncı maddesinin III ncü bendi gereğince iş akdini fesheden işçilerin yerine, çıkma veya çıkarma tarihinden itibaren, 6 ay içinde başka işçi alamaz.»

Böylece, bu Hükümet tasarısı, iş akdinin feshinin kötüye kullanılmasını önlemek istiyor. Bu alâkalı komisyonlardan da böyle geçti. Sonra nedense Bütçe Plan Komisyonundaki görüşmesinde, bu baştaki 13 ncü maddeyle ilgili paragraf kaldırılmış ve şu hale gelmiş:

«İşverenler bu kanunun 16 ncı maddesinin III ncü bendi gereğince iş akdini fesheden işçiler yerine çıkma tarihinden itibaren 6 ay içinde başka işçi alamaz.»

Şimdi, işçi, işyerinde çalışırken, neden kendiliğinden iş akdini fesheder; gider o işyerinden? Ya daha yüksek ücretle, daha iyi şartlarla bir başka işyerinde

iş bulmuştur veyahut işyerindeki birtakım işverenin ve işveren vekillerinin, tutum ve davranışını beğenmemiştir, o işyerinde kalmakla başının derde gireceğine inanmıştır ve bu halde o işyerinden bir daha gelmemek üzere, artık o işyerine bir daha gelmemek üzere, iş akdini fesheder ayrılır. Başka iş bulmuştur..

BAŞKAN — Sayın Tığlı, bir dakikanız var.

SABRİ TIĞLI (Devamla) — Peki Sayın Başkan.

Bu halde zaten bu hükmün işlemesine imkân yok. Esas işlemesi gereken hüküm, işverenin işini küçültmek veyahut başka sebeplerle, 13 ncü madde hükümlerine göre iş akdine nihayet verdiği işçilerin, işyerindeki şartların düzelmesi halinde, tekrar o işyerine alınması; böylece, 13 ncü maddeyle, akdin bozulmasında kötüye kullanılan hususun ortadan kalkması idi.

Şimdi, değerli milletvekillerinden ricamız; - zaten değişiklik önergelerimiz de var - ben Bütçe Plan Komisyonunun değerli üyelerinin de, bu yanlışlığı düzelteceklerine inanıyorum. Bilerek yaptıklarına, bilhassa yaptıklarına inanmıyorum. Böylece, iş akdinin feshinin kötüye kullanılmasını önlemiş oluruz, Hükümet teklifinde olduğu gibi ve diğer komisyonlardan geçtiği gibi maddeye şekil verirsek. Yani, vereceğimiz şekil, Hükümet teklifinde olan ve «İşverenler bu kanunun 13 ncü maddesinde belirtilen şartlara uyarak işine son verdiği veya 16 ncı madde..» kısmını ilâve etmek suretiyle, 24 ncü maddeyi Hükümet teklifi şekline getirmek suretiyle bu kanundan elde edilmek istenen neticeyi almış oluruz. Aksi halde, bu böyle geçerse, işyerlerinde, 13 ncü maddeyle işten haksız çıkartmalar, - haklı çıkartmalar zaten başka bir maddede var - keyfi çıkartmalar devam edecektir ve bu işçiler hiç bir zaman tekrar işyerine dönemeyeceklerdir. Bu hususta değişiklik önergelerimiz vardır.

Bu böyle devam ederse, iyi niyetli işverenlere bir şey denemez, ama iş yerine sendika sokmak istemeyen, iş yerinde işçinin hak almasını istemeyen kötü niyetli işverenlere en büyük primi vermiş oluruz, en büyük mükafatı vermiş oluruz.

Önergeme müspet oy vereceğiniz umuduyla saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tığlı.

2 nci maddenin tümü üzerindeki müzakereler bitmiştir. Değiştirge önergeleri vardır; önce önergeleri okutacak, sonra aykırılık derecesine göre işleme tabi tutacağım.

Muhterem arkadaşlarım. Sayın Köylüoğlu'nun Komisyondan bir sorusu vardır, okuyorum :

«En yüksek dereceden 30 senelik bir emekli işçinin alacağı kıdem tazminatı miktarı nedir?»

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan, malumunuz olduğu üzere, yüce heyetçe kabul edilmiş olan 1 nci maddede asgarî ücretin 7,5 katı üst sınır olarak hükümlenmiştir. Bu durumda üst sınır 9 000 lira olduğuna göre, (30 × 9 000) miktarında eline kıdem tazminatı geçecektir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

İSMAİL HAKKI KÖYLÜOĞLU (Ankara) — Sayın Başkan, rakam olarak kaç yüz bin lira geçecek? Onu lütfetsinler.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Efendim, (9 000 × 30) dedim Sayın Köylüoğlu; özür dilerim Sayın Başkanım. («270 000 desenize şuna» sesleri.) Eh, işte öyle yapar.

BAŞKAN — Efendim, tatmin olma durumunda değilsiniz, soru sordunuz, cevabını aldınız. Başka bir sorunuz varsa onun cevabını isteyelim.

İSMAİL HAKKI KÖYLÜOĞLU (Ankara) — Daha ne kaldı soracak Sayın Başkan. Ben 30 sene hâkimlik yaptım, 70 000 lira aldım. Sayın Ketenoğlu 45 yıl hâkimlik yaptı, 70 küsur bin lira aldı. Helâl olsun, başka ne denir buna!...

BAŞKAN — Fakat bu sorunun dışına çıkıyor, bir kıyaslama oluyor...

Önergeleri sıra ile okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 66 sayılı tasarının 2 nci maddesinin, «İşverenler bu kanunun 16 ncı maddesinin III ncü bendi gereğince iş akdini fesheden işçilerin yerine çıkma tarihinden itibaren 6 ay içinde başka işçi alamaz» şeklindeki 1 nci bendinin.

«İşverenler bu kanunun 13 ncü maddesinde belirtilen şartlara uyarak işine son verdiği veya 16 ncı maddenin III ncü bendi gereğince iş akdini fesheden işçilerin yerine, çıkma veya çıkarma tarihinden itibaren 6 ay içinde başka işçi alamaz.»

Şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ankara	Kastamonu
Önder Sav	Sabri Tığlı
Sakarya	İstanbul
Kenan Durukan	Abdullah Baştürk
İstanbul	İstanbul
Bahir Ersoy	Engin Ünsal
İstanbul	İstanbul
Reşit Ülker	İlhan Özbay

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan 1475 sayılı İş Kanununun 24 ncü maddesinin üçüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Trabzon	Kocaeli
Mehmet Özgür	Şevket Kazan
Çorum	Amasya
Yâsin Hatiboğlu	Hüseyin Cahit Koçkar
Bolu	
Harun Aytaç	

17 nci maddenin, I nci bendinin (b) fıkrası ve III ncü bentleri gereğince işten çıkarılan işçiler hakkında da 6 aylık süre içinde işten çıkarmayı gerektiren sebepler ortadan kalkmış işe, birinci fıkra hükmü uygulanır.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 66 sayılı tasarının 2 nci maddesinin 3 ncü bendindeki «17 nci maddenin II nci bendinin» ibaresini, «17 nci maddenin I nci bendinin» olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ankara	Kastamonu
Önder Sav	Sabri Tığlı
Sakarya	İstanbul
Kenan Durukan	İlhan Özbay
İstanbul	İstanbul
Abdullah Baştürk	Bahir Ersoy

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecesine göre işleme koyacağım.

Birinci önergeyi okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Önder Sav ve 7 arkadaşının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?...

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum.

(Trabzon Milletvekili Mehmet Özgür ve 4 arkadaşının önergesi tekrar okundu.)

ÖNDER SAV (Ankara) — Sayın Başkan, 3 ncü önerge ile aynı mahiyette, hiç bir farkı yok.

BAŞKAN — İlgililer tetkik etmişler Sayın Sav. Aynı mahiyette görünüyor; fakat bazı farklılıklar var. İsterseniz sırayla işleme koyalım, teşekkür ederim.

ÖNDER SAV (Ankara) — Hay hay.

BAŞKAN — Şimdi okunan önergeye Komisyon katılıyor mu?...

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan lütfederseniz, ikinci önergeyi dinleyelim ve bir yanlışlığa mahâl vermeyelim.

BAŞKAN — Bir ibare var, tekrar okutuyorum.

(Trabzon Milletvekili Mehmet Özgür ve 4 arkadaşının önergesi tekrar okundu.)

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Zannederim ki, bundan sonraki önerge de aynı mahiyettedir. Bir maddî hatanın düzeltilmesinden ibarettir, katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Üçüncü önergenin de aynı mahiyette olduğu ileri sürüldüğüne göre, 3 ncü önergeyi de okutalım ve hepsini aynı işleme tabi tutalım.

(Ankara Milletvekili Önder Sav ve 5 arkadaşının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — 3 ncü önergeye de Komisyon katılıyor mu efendim?...

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Aynı mahiyette olan 3 ncü önergeye de katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon, 2 nci ve 3 ncü önergeye katılmaktadır. Aynı mahiyette oldukları için birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi kabul edilen değişikliklerle birlikte, tümünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutacağım, yalnız muhterem arkadaşlarım, tasarı metninde 3 ncü madde olarak ifadesini bulan kısım yerine, Sayın Kenan Durukan ve arkadaşları, o maddenin yerine geçmek ve 3 ncü madde olmak üzere bir teklifte bulunmuşlardır. Bu önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 66 Sıra Sayılı tasarıya aşağıdaki hükmün 3 ncü madde olarak eklenmesini, müteakip madde numaralarının birer kaydırılmasını arz ve teklif ederiz.

Madde 3. — 1475 sayılı Yasanın «izin ücreti» başlıklı 54 ncü maddesinin 3 ve 4 ncü fıkraları arasına aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Yeni fıkra :

Ancak son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, izin ücreti; işçinin izne çıktığı ayın

başı ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

Sakarya	Kastamonu
Kenan Durukan	Sabri Tığlı
İstanbul	İstanbul
Engin Ünsal	Reşit Ülker
İstanbul	İstanbul
Abdullah Baştürk	Bahir Ersoy

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılmaktadır.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarıda 3 ncü madde olarak yer alacak ve tasarıdaki 3 ncü madde 4 ncü madde olacaktır.

4 ncü maddeyi okutuyorum.

Madde 4. — 1475 sayılı İş Kanununun 98 nci maddesinin VII nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

VII - 24 ncü madde hükümlerine aykırı olarak işyerine yeni işçi alan işverenler, işten çıkardığı her işçi için 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına ve tekrarında daha önce verilen para cezasının iki katı.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üyeleri okuyorum : C. H. P. Grupu adına Sayın Sav, şahısları adına Sayın Sanlı, Sayın Tığlı, Sayın Arıkan, Sayın Kırbaşlı.

ÖNDER SAV (Ankara) — Söz isteğimden sarfınazar ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Sav sarfınazar ettiler.

Şahısları adına söz isteyen?... Yok. Değiştirge önergesi yok.

Maddeyi okunan şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okutuyorum.

Madde 5. — 1475 sayılı İş Kanununun 26 ncı maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İki yeni madde teklifi daha vardır, bunları okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Tasarıya, aşağıdaki hususun yeni ve müstakil bir madde olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

İstanbul	Niğde
Mustafa Parlar	Haydar Özalp
Trabzon	Niğde
Ömer Çakrıoğlu	Mehmet Altınsoy
Malatya	Manisa
Ahmet Karaaslan	Gündüz Sevilgen
Kastamonu	Sakarya
Hasan Tosyalı	Kenan Durukan
Kastamonu	İstanbul
Sabri Tığlı	Ali Nejat Ölçen
Aydın	İstanbul
Kemal Ziya Öztürk	F. Gülhis Mankut
İstanbul	Gümüşhane
Reşit Ülker	Turgut Yücel

Madde — Kıdem tazminatının 24 aylığını aşan fazlası ücret olarak Gelir Vergisine tabi tutulur.

BAŞKAN — Sayın Komisyon katılıyor mu?..

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkanım, bütün parti mensuplarının ve müstakil arkadaşlarımızın da imzasını taşıyan bu önergeye katılıyorum, yalnız müsaade buyurulursa redaksiyonu tarafımızdan yapılsın. Metin olarak da hazır. Emrederseniz takdim edeyim.

BAŞKAN — İkmal edelim. İkmal edildikten sonra teklifinizi yerine getireyim.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gerekli redaksiyon için Komisyona verilmiştir.

Yeni bir madde teklifi daha vardır, onu okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

66 S. Sayılı tasarıya 5 nci madde olarak aşağıdaki hükmün konmasını, müteakip madde numaralarının birer kaydırılmasını arz ve teklif ederiz.

Madde 5. —

1475 sayılı İş Kanununun 109 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 109. —

Yürürlükten kaldırılan 3008 sayılı İş Kanununun 13 ncü maddesi hükümleri, haklarında uygulanmayanlar için bu kanunun 14 ncü maddesinde sözü ge-

çen «kıdem tazminatı hakkı, işçinin hizmete başladığı tarihten itibaren başlar.

Sakarya	İstanbul
Kenan Durukan	Engin Ünsal
Kastamonu	İstanbul
Sabri Tığlı	İlhan Özbay
İstanbul	İstanbul
Reşit Ülker	Bahir Ersoy

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılmıyor. Sayın Durukan söz istiyorsunuz, önerge sahibi olarak, buyurun efendim.

KENAN DURUKAN (Sakarya) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

1475 sayılı Kanunun 109 ncu maddesiyle 3008 sayılı Yasaya göre fikir işçilerine kıdem tazminatı verilmediği bilinmektedir. 931 sayılı Yasa çıkarılırken fikir işçilerine kıdem tazminatı verilmesi öngörülmüş, ancak 1475 sayılı Kanunun 14 ncü maddesiyle ve o tarihten itibaren kıdem tazminatı yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Halbuki bu yasanın kabul edilmiş maddesiyle kıdem tazminatının 15 günden 30 güne çıkarılmış olması hali işçilerin iktisap ettikleri kıdemlerinin tamamını kapsamaktadır. O güne kadar gerek toplu iş sözleşmeleriyle, gerek yasalarla kıdem tazminatı hakkında getirilen hükümler hizmete geçmiş olanların bütün hizmetlerini kapsar biçimde alındığı halde 1475 sayılı Yasanın 109 ncu maddesinde sözü geçenlerin kıdemleri, sadece 3008 sayılı İş Kanununun 13 maddesi hükümleri haklarında uygulanmayanlara bu kanunun 14 ncü maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kıdem tazminatı hakkı vermektedir. Önerimizle bu madde değiştirilerek hizmete başladıkları tarihten itibaren bu kimselerin de kıdem tazminatı alabilmeleri öngörülmektedir. Önergemiz istikâmetinde oy verilmesini saygı ile diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 ncı madde olarak kabul edilip Komisyonca redakte edilen metin gelmiştir, 6 ncı madde olarak yeniden okutup oylarınıza sunacağım.

«Madde 6. — İşten çıkarma tazminatı (İşten çıkan veya çıkarılanlara verilen tazminatlardır.) Şu kadar ki, bu suretle verilen tazminatın miktarı işten çıkan veya çıkarılanın (24) aylığını aştığı takdirde fazlası ücret olarak gelir vergisine tabi tutulur. Hizmet ifa edilmeksizin ödenen ücretler tazminat sayılmaz.»

BAŞKAN — Maddeyi yeni şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci ve yeni bir madde olarak Sayın Çalışma Bakanı tarafından yapılmış bir teklif vardır; onu okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

Vergi muafiyetiyle ilgili olarak yeni bir maddenin kabul edilmiş olması sebebiyle, aşağıdaki maddenin de yer alması kanun tekniği gereğidir.

Teklif olarak arz ederim.

Ahmet Tevfik Paksu
Çalışma Bakanı

Madde 7. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, bu 7 nci madde hakkında sayın Komisyon sözcüsünden bir bilgi rica edeceğim.

BAŞKAN — Buyurun sayın Şener, Komisyondan bir açıklama istiyorsunuz.

Komisyon katılıyor mu efendim? Eğer Komisyon katılıyorsa soru sorma hakkınız mahfuzdur. Komisyon katılıyor mu efendim?.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. Sayın Şener, sorunuzu lütfedin.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, Gelir Vergisi Kanununun 7 nci maddesini hatılayamıyorum, ne olduğunu rica edeceğim.

FATMA GÜLHİS MANKUT (İstanbul) — Sayın Başkan, ben de bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN — Müsaade edin efendim, bunu bir tekmilleyelim.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkanım, izahatı yerimden mi vereyim?

AHMET ŞENER (Trabzon) — Kürsüde daha iyi olur.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkanım, Yüksek Başkanlığa bir önerge verildi. Bu önergenin mahiyeti şu idi: Bügüne kadar kıdem tazminatı 15 gün üzerinden hesap edilirdi. Bu esasa göre de, 15 ayın 12 ayı, Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrası hükmüne göre gelir vergisinden muaftı.

Şimdi, verilmiş olan önerge Yüce Heyetçe kabul edilerek, kıdem tazminatı 30 güne çıktığına göre, 30 aylığın 24 aylığı gelir vergisinden muaf tutulmuş oldu. Bu 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrası hükmünü yürürlükten kaldırdığımız takdirde, çelişki arz eden yeni bir hüküm olacak. Bu itibarla bu hükmü, Yüce Meclis kabul ettiğine göre, halen 15 maaştan 12 maaşı muaf kılan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin buna tekabül eden 7 nci fıkrasının yürürlükten kalkması lâzım gelir.

Önerge bu itibarla verilmiştir efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Mankut, bir talebiniz mi oldu efendim?

FATMA GÜLHİS MANKUT (İstanbul) — Efendim, tatmin oldum ama, tereddüt ettiğim bir husus var: 25 nci maddenin 7 nci fıkrası tümüyle mi yürürlükten kalkacak, yoksa bu madde, tadil edilmek suretiyle mi orada muhafaza edilmesi lâzım gelir şeklinde tereddüt etmiştim. Çünkü, daha önce 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrasında değişiklik yapılmasını öngören kanun teklifi Yüce Meclise verilmiş ve kanun teklifi Plan Komisyonunda birleştirilerek görüşülmüştür; yani kıdem tazminatlarının tümünden vergi kesilmemesini kapsayan bir kanun teklifidir bu.

Şimdi, kıdem tazminatlarının 24 aylığından vergi kesilmemesi öngörülerek Yüce Meclise verilmiş olduğuna göre ve evvelce 12 aylığından vergi kesilmediğine göre, acaba 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrası, 24 ay üzerinden gelir vergisi kesilmeyip, diğerlerinden kesilmesi yönünden mi tadil edilecek, yoksa tümü mü kalkacak? Eğer, tümü kalkacaksa, o zaman vermiş olduğumuz kanun teklifleri var; Yüce Meclise gelecektir; o zaman bununla nasıl bağdaştıracağız? Bu hususun açıklanmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Mankut, sorunuz Bakandan mı, Komisyondan mı?

FATMA GÜLHİS MANKUT (İstanbul) — Komisyondan soruyorum efendim.

BAŞKAN — Komisyondan soruyorsunuz.

Buyurun Sayın Komisyon.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkanım, önerge kabul buyurulduktan sonra, redaksiyon için Komisyona verildi. Yapmış olduğumuz redaksiyon, Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrasının tümünü ihtiva etmektedir. Bu itibarla, tümü yeni düzenlenmekte olan ve önerge olarak kabul edilmiş bulunmakta olan hükümde mevcuttur. O takdirde, Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrasının yürürlükten kaldırılması bakımından bir sakınca olmayacaktır. Ama, Sayın Mankut, Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir, şeklinde bir ibareyi daha uygun görürlerse o da mümkündür. Ama kanaatimce, tamamiyle fıkrayı ihtiva eden ve Yüce Meclisçe kabul edilmiş olan, redakte edilmiş önergeye göre, o fıkra hükmünün artık hükmü kalmamıştır. Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

SABİT OSMAN AVCI (Artvin) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Avcı.

SABİT OSMAN AVCI (Artvin) — Sayın Başkan, usül yönünden ifade ediyorum. Sayın üye Çalışma Bakanı olarak değişiklik önergesi, madde teklifi yaptılar. İçtüzüğümüzün bir maddesinde, Bakanlar Kurulunun tümünün imzası olmadıkça madde teklifi olmaz. Ya Maraş Milletvekili olarak teklif yapsınlar, ya da Komisyon yapsın, da, kötü bir emsal teşkil etmesin.

SABRİ TIĞLI (Kastamonu) — Biz benimseyelim efendim. Sayın Toker'in de imzası var zaten.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Ben imzalamıştım.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Tekabbül edelim efendim.

BAŞKAN — Sayın Avcı, titizliğinizi ve dikkatinizi teşekkürle karşılıyorum. Bu ifadem şunun içindir: Hakikaten şu anda Başkanınız olarak büyük bir sıkıntı içinde olduğumu ifade etmek isterim. Böyle üzerinde titizlikle ve bir yanlışlık yapmamak için, bir talebe gibi çalıştığım bu konuda, şu anda ne yap-

tığımın ve ne şekilde hareket ettiğimin dahi farkında değildim, değilim. Beni ferahlatmak üzere bu imkânı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Eğer usulî bir şey varsa, bunu tetkik etmek üzere, birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 16.58

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 17.10

BAŞKAN : Başkanvekili : İ. Etem Kılıçoğlu

DİVAN ÜYELERİ : Enver Akova (Sivas), İlhami Çetin (Yozgat)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 95 nci Birleşiminin 3 ncü oturumunu açıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 6 ncı maddesinden sonra Sayın Çalışma Bakanı tarafından yeni bir madde konulması teklifi ile karşı karşıya bulunduğumuz bir sırada Sayın Avcı bunun doğru olmadığını, tasarının Hükümetçe hazırlandığını ve bütün bakanların ve Başbakanın imzasından geçmesi hasebiyle böyle bir usulün doğru olmadığını ileri sürdüler.

Bendeniz de tereddüdümü ifade ettim. Arkadaşlarımla da bu ara vermede istişare ettim. Şimdi durumu Başkanlık olarak arz etmek ve istenirse bir usul meselesi de yapma kararıyle bu açıklamayı yapıyorum.

İçtüzüğümüzün 88 nci maddesinde «Kanunlarda veya İçtüzükte aksine hüküm yoksa, kanun tasarı veya teklifinde bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon veya Hükümet değişiklik önergeleri verebilir.» diyor.

Şimdi, ihtilâf konusu, eğer yanılmıyorsam, Hükümet, bir bakan, Hükümet olarak böyle bir değişiklik önergesi veya yeni bir madde teklifi yapabilir mi yapamaz mı?

İçtüzüğümüzün 63 ncü maddesinde, «Hükümetin Temsili» başlığı altında şu madde yer almaktadır.

«Her görüşmenin başından sonuna kadar, Hükümet adına görüş bildirmek üzere Başbakan veya ilgili bakan veya zorunlu hallerde yetkilendirilmiş birinci derecede sorumlu daire amirlerinden bir kamu görevlisi hazır bulunur.»

Şu halde, burada sayın Bakan, Hükümeti temsil ettiğine göre, 88 nci maddeye göre yeni bir madde teklifinde bulunabilir kanaatine varılmıştır.

Arz ederim.

Eğer, bir itiraz vâki olursa, biraz önce de arz ve ifade ettiğim gibi bir usul meselesi yaparım.

Bir itirazınız var mı Sayın Avcı?

SABİT OSMAN AVCI (Artvin) — Efendim, daha iyi olması için benim bir temennim olmuştu.

Hükümet adına görüş bildirmek başka, Hükümet adına teklifte bulunmak başka. 74 ncü maddede de sizin ifade buyurduğunuz şekilde, kanun tasarılarının bütün bakanlar ve Başbakan tarafından imza edilmesi şart olduğu için, mümkün ise bu teklifi komisyon versin dedim. Çünkü komisyon katılıyor. Hükümetin teklifi mi, bir bakanın teklifi mi, gibi ileride başka bir yerde başka kanunların görüşülmesinde sui misal olmasın, bir teamül teşekkül etmesin.

BAŞKAN — Sayın Avcı, bundan evvelki oturumda da, titizliğinizi anladığımı ifade etmiştim. Yalnız, 63 ncü made, «Hükümeti kimler temsil eder» diye tadat ediyor: «Başbakan» diyor «veya ilgili bakan veya birinci derecede bir amme görevlisi diyor. Böyle olunca; 88 nci maddedeki, «Kimler değiştirge önergesi verebilir» diye, onu da tadadî şekilde sıralamış ve Hükümeti de yeni bir madde teklifini öngören bir önerge vermeye yetkili kılmıştır» iye düşündük ve bir tereddütü izale ettik kanaatindeyim. Zatıâlinizin isteğine uygun bir işlem yapma imkânı da doğmuş bulunuyor; şöyle ki, sayın Bakanın Hükümet adına yeni madde öngören bu önergesini, komisyon benimseyecek, redakte etmek üze-

re, geri alacak ve sayın Bakanla istişare ettikten sonra, yeni bir made olarak huzurunuza gelmiş olacak ve ona göre de işlem yapacağız.

Komisyon, 7 nci maddenin şu şekilde redakte edilmesini bir önerge ile bildirmiş bulunuyor. Bunu okutuyorum ve buna göre işlem yapacağım.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Şener.

AHMET ŞENER (Trabzon) — İlerideki usullere uygun olabilmesi için, arz ediyorum, «Tüzüğün 88 nci maddesine göre Hükümet önerge verir» buyurdunuz, Başkanlık Divanının beyanı bu, o kanaate varılmıştır ve arkadaşımızın da...

BAŞKAN — Şimdiye kadar da, yardımcı olmak istiyorum Sayın Şener, şimdiye kadar da tatbikat böyle olmuş efendim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Tamam, Bütçe ve Plan Komisyonunda da öyledir.

BAŞKAN — Tatbikat böyle olmuştur; benim Sayın Avcı'nın hassasiyetini izale etmek için burada bir anlaşma olduğunu, komisyonla Hükümet adına sayın Bakanın aynı görüşü paylaştıklarını ve böyle bir tereddütün şu anda olmadığını ifade ediyorum; yoksa 88 nci maddeye göre değiştirge önergelerini kimlerin verebileceği sıralanmış, 63 ncü maddede de hükümeti kimlerin temsil ettiğini, kanun tasarısının Hükümet adına ilgili Bakan olarak sayın Çalışma Bakanı takibettiğine göre mesele haldilmiş oluyor. Tatbikat da bu şekildedir.

Teşekkür ederim.

Okutuyorum:

Madde 7. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İşten çıkarma tazminatı (işten çıkan veya çıkarılanlara verilen tazminatlardır) şu kadar ki, bu suretle verilen tazminatın miktarı işten çıkan veya çıkarılanın (24) aylığını aştığı taktirde, fazlası ücret olarak vergiye tabi tutulur. Hizmet ifa edilmeksizin ödenen ücretler tazminat sayılmaz.

BAŞKAN — Sayın Bakan bir mütalaanız olacak mı?

ÇALIŞMA BAKANI AHMET TEVFİK PAKSU (Kahraman Maraş) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz. Teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz isteyen... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, 7 nci madde ile 8 nci madde arasında bir geçici madde vardır, onu okutuyorum:

Geçici madde — 14 ncü maddenin son fıkrası gereğince tesisi öngörülen fona ilişkin kanun çıkarılıncaya kadar, kıdem tazminatını işveren tarafından doğrudan doğruya ödenmesine devam olunur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyenler; Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına Sayın Sav, şahısları adına Sayın Sanlı, Sayın Tığlı, Sayın Arıkan, Sayın Kırbaşlı.

ÖNDER SAV (Ankara) — Vazgeçtim efendim.

SABRİ TIĞLI (Kastamonu) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Vazgeçtiniz.

Başka söz isteyen yok. Geçici maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 nci maddeyi okutuyorum:

Madde 8. — Bu kanunun 1 nci maddesi 1.2.1974 tarihinden geçerli olmak üzere, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Bir önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

İş Kanununu değiştiren tasarının yürürlüğü düzenleyen 8 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Bursa	Yozgat
Hüseyin Suat Sungur	Mustafa Asri Ünsür
İstanbul	Kırşehir
İhsan Toksarı	Memduh Erdemir

Isparta
Mustafa Cesur

Madde 8. — «Bu Kanunun 1 nci maddesiyle getirilen değişiklikler bu kanununun yürürlüğünden sonraki hizmet ve kıdem süreleri için uygulanır. Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.»

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

İBRAHİM AKDOĞAN (Kocaeli) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden birisine söz verme durumundayım.

Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler.. Önerge kabul edilmemiştir.

8 nci maddeyi, tasarıda ifadesini bulduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.... Kabul edilmiştir.

9 ncu maddeyi okutuyorum.

Madde 9. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, kanun tasarısının müzakeresi şu anda bitmiş bulunuyor. Yalnız, tasarıya üç yeni madde eklenmiş bulunmaktadır. Bu sebeple tasarının başlığı da değişmiş veya değişme durumunda kalmıştır. Bu hususta bir önerge vardır, onu okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Kabul edilen önergeler nazara alınarak kanun başlığının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ankara	İstanbul
İsmail Hakkı Köylüoğlu	Fatma Gülhis Mankut
Ankara	Sakarya
Hayrettin Turgut Toker	Nadir Lâtif İslâm

Ankara

Hasan Özçelik

1475 sayılı İş Kanununun 14 ve 24 ncü maddeleri ve 98 nci maddesinin VII nci bendi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrasının değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Sayın Başkan, kanun başlığı ile ilgili önergeyi lütfeder Komisyona geri verirseniz, iki madde değişikliği daha var, zuhulen onlar dercedilmemiş bulunmakta.

BAŞKAN — Evet.. Kanunun tümü üzerinde oyunun rengini belli etmek üzere lehte ve aleyhte 2 sayın üyeye söz vereceğim. Lehte Sayın Sevilgen, aleyhte Sayın Sav.

Buyurun Sayın Sevilgen. (M. S. P. sıralarından alkışlar).

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım;

Müzakere etmekte olduğumuz ve sonuna geldiğimiz İş Kanununun bazı maddelerini değiştiren, bazı yeni maddeler ilâve eden kanunun öncelikle memleketimize, milletimize, iş hayatımıza, işçilerimize, işverenlerimize hayırlar getirmesini, inşallah bundan böyle iş hayatımızın daha güzel, daha ahenkli, daha uygun bir seviyede devamına vesile olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, şu anda 3 meseleye kısa kısa temas edip, en sonunda da vereceğimiz oyun rengini arz ederek huzurunuzdan ayrılmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, dün burada söz alıp konuşan 2 değerli arkadaşımız: işçiye verilecek olan kıdem tazminatını adeta işyerindeki makine, alet, edevatın yıpranma payına, amortismanına benzettiler. Bu hangi sosyalist kitapta yazılıdır bilemiyorum ama, bendeniz...

OSMAN AYKUL (Burdur) — Biraz kitap oku.

SÜLEYMAN ŞİMŞEK (İçel) — Oku da, öğren.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Öğreniriz belki. Bendeniz bu kanaatte değilim. İşçilerimizi makine ile bir tutan, insanı makine mesabesinde gören bu maddeci görüşü katî olarak reddetmeyi de kendime bir vazife biliyorum. (M. S. P. sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, işçi makine değildir, işçiyi bir madde gibi, makine gibi mütalaa ederek böyle beyanda bulunan arkadaşlarımızın da sürçü lisanla bu beyanda bulunduğunu zannetmek istiyorum. İşçi her şeyden evvel; bu memleketin en faziletli, en halis evlâdıdır, makineye benzeten bu arkadaşlarımızı... (C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Yankutan rica ederim efendim, müzakereleri takibedelim.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, ikinci konu şu : Gene dün burada bir değerli arkadaşımız, işçi ve işveren arasındaki münasebetleri mevzuubahsederken, kurt ile kuzu misalini getirdiler. Yani acaba işçi mi kurt işveren kuzu; yoksa işveren mi kurt işçi kuzu, bunu da ayırt etmek zor. Aslında ortada ne kurt var, ne kuzu var. İşçi de, işveren de, müteşebbis de, sermaye de, emek de iş hayatının tecezzi kabul etmez, bölünmez unsurları, bunları birini diğerinden ayırmaya imkân yoktur. (M.S.P. sıralarından alkışlar)

Onun için değerli arkadaşlarım, ne işçiyi kuzu işvereni kurt, ne de işvereni kuzu işçiyi kurt telâkki eden görüşleri de buradan reddetmek ve işçinin de, işverenin de, emeğin de, sermayenin de güzel bir ahenk içerisinde olmasını ve çalışma hayatımızı düzenlemek lâzımgeldiği kanaatini bir sefer daha belirtmek istiyorum. (M. S. P. sıralarından «Bravo» sesleri)

Değerli arkadaşlarım, böyle kurt - kuzu misali gibi birbirini yiyecek misallerle eğer iş hayatını, işçi - işveren münasebetlerini tavsif ederseniz çalışma düzeni bozulur, iç barış bozulur, meselelerimizi halletme imkânını kaybederiz ve bundan en çok sıkıntıya düşen de gene bizler oluruz. Onun için...

OSMAN AYKUL (Burdur) — Sermaye nereden doğmuş?

BAŞKAN — Müdahale etmeyin. Rica ederim efendim, müdahale etmeyin.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — .... Değerli arkadaşlarım bu tip misalleri lütfen bir daha kullanmayınız. İşçi ile işveren arasında kurt - kuzu münasebeti yoktur, kardeşlik münasebeti olması lâzımdır. Bu münasebeti lütfen bundan böyle kurt - kuzu münasebeti tarzında görmeyip de kardeşlik münasebeti tarzında görmeye kendinizi de alıştırınız, bundan inanıyorum ki faydalanacaksınız.

BAŞKAN — Sayın Sevilgen, bir dakikanızı rica edeyim.

Zatıalinize sözü oyunuzun rengini belli etmek için verdim. başkalarının mütalaalarını karşılamak için değil. Bu bakımdan bu sınırlar içinde lütfen kalınız.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Başkanımızın ikazına teşekkür ediyorum. Yalnız ben burada oyumun rengini belirtmeden evvel, değerli arkadaşlarımızın bazı görüşlerini tashih etmek bakımından bir iki...

BAŞKAN — Onun başka zaman da imkânını bulursunuz, oyunuzun rengini belli edecek beyanda bulunun, rica ediyorum.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Teşekkür ederim.

Bu kanuna bendeniz müspet rey kullanacağımı beyan eder, kanunun hayırlı olmasını, iş hayatımızın en güzel şekilde inşallah ahenk içerisinde cereyanına vesile olmasını temenni ediyorum. Müspet oy kullanacağımı arz ederim. Teşekkür ederim.

Saygılar sunarım. (M. S. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Sevilgen.

KENAN DURUKAN (Sakarya) — Sayın Başkanım, sayın Sevilgen açıkça şahsıma sataşmıştır. «Hangi sosyalist kitaptan okuduğunu bilmiyorum» diye beni sosyalistlikle de suçlamıştır.

Kendisine bu konu ile ilgili cevap vermeme müsaade ediniz.

BAŞKAN — Efendim, bir sataşma olup olmadığı hususunu tetkik edeyim, müsaade ederseniz aleyhte sayın Sav'a söz verme durumundayım muamelenin tekemmülü bakımından. Bilâhara tetkik ederim efendim.

Buyurun sayın Sav.

ÖNDER SAV (Ankara) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Çalışma Bakanı olarak altında imzam bulunan bu tasarının yasalaşmasının ilk basamağında bulunduğumuz bugün de, Grupum adına bu tasarının bir maddesinin aleyhinde oyumuzun rengini belirtmek, o kadar hayatî bir madde olduğu için bu maddeyi içeren, bu maddeyi taşıyan yasanın tümü konusunda da oyumuzun rengini belirtmek bakımından konuşuyorum.

Aslında elimizdeki tasarı birçok yenilikler getiriyor. İşçinin yararına, kıdem tazminatı müessesesinin iyileştirilmesi yararına birtakım değişiklikler getiriyor.

Aynı ya da değişik kamu işyerlerinde hizmeti geçmiş olan kişilerin hizmetleri bu tasarı ile kıdem tazminatı babında birleştirilmiş oluyor. 15 gün, 30 güne çıkartılmış oluyor. İşyerinin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde, iki işyerinin birlikte sorumluluğu ilkesi kabul edilmiş oluyor.

Ayrıca kıdem tazminatının işverenin şahsî borcu olduğu, özel ya da tüzel kişilerce sigorta edilemeyeceği hükmü yine bu tasarı ile gelmiş oluyor. Parça başına, götürü, yüzde gibi usullerle çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatı bakımından yenilik getiriyor.

Bunları kıvançla benimsiyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi Grupu olarak öteden beri seçim bildirgelerimizde kavgasını yaptığımız ve ilk kez Türk siyasal hayatında, ilk kez Türk çalışma hayatında bir yıla onbeş gün yerine, bir yıla otuz günlük kıdem tazminatını Türk kamuoyuna ilân etmiş bir siyasal partinin mensupları olarak bugünü dörtgözle beklemiş bir siyasal partinin mensupları olarak, bu yasa tasarısının bugünkü gelişmesinden, anlattığım ilkelerin ışığı altında memnun olduğumuzu belirtiyoruz.

Aslında bunlar Cumhuriyet Halk Partisinin, onun Meclisteki ve Meclis dışındaki tüm üyelerinin benimsediği ilkelerdir: ama Cumhuriyet Halk Partisinin benimseyemediği, işçi yararına göremediği, zaten güçlü olan işverenleri himaye edici, güçsüz olan işçiyi daha da güçsüzlüğe itici birtakım değişikliklerin şimdiye kadar karşısında olduk, bundan sonra da karşısında olmayı görev biliyoruz.

Bu tasarı Meclis gündemine geldiği zaman, o zamana değin büyük iş çevrelerinden yakınmalar geldi. Hiç bir işçiden...

HASAN ÖZÇELİK (Ankara) — Şimdiye kadar çıkardığınız kanunu gösterin?

ÖNDER SAV (Devamla) — Sayın Özçelik, bir şey biliyorsanız, gelip burada konuşursunuz.

BAŞKAN — Sayın Özçelik, rica ederim efendim, müdahale etmeyin.

ÖNDER SAV (Devamla) — Bu konuda bir şey biliyorsanız.

BAŞKAN — Sayın Sav, cevap vermeyin efendim, ben ikaz ediyorum.

ÖNDER SAV (Devamla) — Sizin neyi bilip, neyi bilmediğinizi çok iyi biliyoruz.

Bu tasarıya karşı büyük iş çevrelerinden yakınmalar geldi. Hiçbir işçiden, hiçbir işçi kuruluşundan, hatta hatta hiçbir esnaf kuruluşundan, küçük işverenden bu tasarıya karşı ses yükselmemiştir. Büyük işverenlerin, iş adamlarının fon kurulması önerisi iş hukukuna getirilmiş oluyor. Bu tasarıyle gelmiş olan fon konusundaki görüşlerimizi dün yeterince burada, hem grup adına yasa tasarısının tümü üzerinde konuşan arkadaşlarımız, hem maddeler üzerinde konuşan arkadaşlarımız dile getirdiler.

Biz bu yasa tasarısına, fon konusunda belirsiz bir madde eklendiği, fonun geleceği karanlık bırakıldığı, bir kanunla başka bir kanuna atıf yapıldığı, kanun yapma tekniğine ters düşüldüğü için, işçileri kıdem tazminatı müesseseleri bakımından işçileri bir belirginsizlik içinde bıraktığı için bu yasa tasarısına bu bakımdan karşı çıkıyoruz.

Biraz önce konuşmuş olan Millî Selâmet Partili arkadaşımız, yasanın lehinde oy kullanacaklarını belirtti ve kıdem tazminatının ne olup ne olmadığı konusunda görüşlerini söyledi. Beni bağışlarlarsa, ben bu arkadaşımızın açıklamasından hiçbir şey anlamadım.

Kıdem tazminatı, Türk hukukunda nedir, ne değildir, artık iyice anlaşılmış bir konudur. Kıdem tazminatı bir ücret değildir. Hizmet aktinin sona erdiği her anda ücretin ödenmesi zorunludur. Oysa, kıdem tazminatının, hizmet aktinin sona erdiği her anda ödenmesi gibi bir zorunluluk yoktur. Kıdem tazminatı bir tazminat değildir, kıdemle orantılı olarak verilir .Tazminat, bir zarar olduğu zaman ortaya çıkacak bir müessesedir. Kıdem tazminatı, ne kadar inkâr etmek isterse istesin Gündüz Sevilgen arkadaşımız, bir yıpranma payıdır.

Hangi sosyalist teoriden esinlenildiğini soran Gündüz Sevilgen arkadaşıma kısaca «Yıpranma payı» deyiminin, yüce Türk mahkemelerinin deyimi olduğunu, Yüksek Yargıtayın deyimi olduğunu hatırlatmakta yarar görüyorum.

BAŞKAN — Sayın Sav, iki dakikanız var efendim.

ÖNDER SAV (Devamla) — Bundan böyle, terimleri ve bu terimleri Türk hukuk hayatına sokan kişi ve müesseselerin kimler olduğunu bilerek konuşurlarsa Yüce Meclisin üyelerini de yanıltmaktan kurtarmış olurlar.

Biz dünden beri hassasiyetle kıdem tazminatı müessesinin iş güvenliği, işçinin işyeri güvenliği bakımından ev iyileştirilmesi için elimizden gelen bütün gayreti sarf ettik; ama elimizde olmayan nedenlerle Meclisin çoğunluğu 14 ncü maddeye, kıdem tazminatının bir fonda toplanması yeniliğini getirdi.

İleride Cumhuriyet Halk Partisinin tek başına, dayanaksız, başka bir siyasal kuruluşa dayanmadan iktidara geleceği günler yakındır. (A. P. ve M. S. P. sıralarından gülüşmeler.) O zaman...

BAŞKAN — Sayın Sav, bir dakikanızı rica ediyorum, zatı âlinize de aleyhte sözü, oyunuzun rengini belli etmek için verdim. Grup adına konuşmuyorsunuz, şahsınız adına konuşuyorsunuz. Lütfedin ve böylece bağlayın efendim.

ÖNDER SAV (Devamla) — Bağlıyorum. Cumhuriyet Halk Partisinin bir üyesi olduğum için dile getiriyorum sayın Başkan.

BAŞKAN — Gayet tabii, gayet tabii.

ÖNDER SAV (Devamla) — İleride Cumhuriyet Halk Partisinin tek başına iktidara geldiği gün ki o gün çok yakındır, kıdem tazminatına işçi aleyhine getirdiğiniz bu değişikliği tekrar değiştireceğiz, işçi yararına hükümler getireceğiz.

Saygılar sunarım aziz arkadaşlarım. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar.)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Oyunun rengini söylemedi sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Sav.

Muhterem arkadaşlarım ,Komisyonca tasarı başlığı değiştirilmiştir. onu okutuyorum ve gerekli işlemi yapacağım.

«1475 sayılı İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci Maddesinin 7 nci Fıkrasının Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı»

BAŞKAN — Başlığı okutulan şekli ile oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım...

MÜFİT BAYRAKTAR (Bolu) — Sayın Başkanım, sayın Akdoğan kabul etmedi, lütfen zapta geçirin.

SABRİ TIĞLI (Kastamonu) — Geçti, geçti senin sözünle geçti.

BAŞKAN — Lütfen oturun sayın Bayraktar, rica ederim efendim. Var mı böyle bir usulümüz efendim, böyle bir usulümüz var mı efendim?

Muhterem arkadaşlarım, bir yandan çok önemli bir kanun tasarısını görüştüğümüzü ve neticeye vardığımızı sevinçle iafdeye çalışıyoruz, bir taraftan da zaman kaybına yol açacak ve bir manasının da olduğuna kani olmadığım davranışlar içine giriyoruz. Müsaade ederseniz, sonuna gelmişiz, vazifemizi ve görevimizi tamamlayalım.

Muhterem arkadaşlarım, tasarı bazı değişikliklere uğraması hasebiyle, tümünün açık oya sunulması durumu ile karşı karşıyayız. Bu bakımdan açık oylamanın oy kupalarının sıralar arasında dolaştırılmak ve sonra da kürsüye konulmak suretiyle yapılması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oy kupaları önce sıralar arasında dolaştırılacak ve sonra da kürsüye konulacaktır.

2 — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan Komisyonları raporları (1/135) (S. Sayısı: 65 ve 65 e 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — Gündemimiz gereğince 17 nci sırada yer alan 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi ve 1 geçici madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının müzakeresine başlıyoruz.

Hükümet ve Komisyon lütfen yerlerini alsınlar..

Hükümet ve Komisyon yerlerini aldılar.

Muhterem arkadaşlarım, raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım. Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde görüşmek isteyen arkadaşlarımın isimlerini okuyorum :

Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına sayın İlhan, şahısları adına da, halen bize intikal eden, sayın Ülker.

Başka söz isteyen arkadaşım varsa onları kaydedip sırasıyle söz vereceğim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına sayın İlhan, buyurunuz. (C H P sıralarından alkışlar)

C. H. P. GRUPU ADINA VECDİ İLHAN (Kastamonu) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grupunun görüşlerini arz etmek için huzurunuza çıkmış bulunuyorum.

854 sayılı Deniz İş Kanunu, deniz işçilerinin yaşama şartlarını ve geleceklerini emniyet altına almalarıyle çok yakından ilgilidir. Anayasamızın sosyal adalet ilkesi hakkındaki gerekçe aynen şöyledir: «İktisadi ve sosyal hayat adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlaması amacına göre düzenlenir.

Buna göre Devlet, fertlere yalnız klasik hürriyetleri sağlamakla yetinmeyip aynı zamanda onların insanca yaşamaları için zaruri olan maddî ihtiyaçlarını da temin eder demektedir.

Gerçekten maddî, malî ve iktisadî imkânlardan, yaşaması için zarurî olan gelir kaynaklarından ve varlıklarından mahrum olan halk tabakaları için, klasik hürriyetler yalnız kâğıt üzerinde kalan boş; fakat parlak lâflardan başka bir değere sahip olamaz. İşte, bu gerçekten hareket edilirse, devletin iş hukuku mevzuatı yoluyle çalışma hayatına müdahalesinin ana sebebinin işverende daha zayıf durumda bulunan işçi grupunu korumaya yönelik olduğu açıktır.

Toplu sözleşme düzenine girdiğimizden bu yana çalışma hayatımızda gelişmeler olmuş, özellikle sendikaların çatısı altında olan emekçiler yararına, eksik de olsa bazı imkânlar tanınmıştır. Ülkemizde sendikal özgürlüklerin varlığına rağmen tüm çalışanların çeşitli nedenlerle bu özgürlükten yararlanamadığı bir gerçektir. Bugün ülkemizde çalışanların sayısı 4 milyonun üzerinde olduğu halde bunlardan ancak 1 milyonu sendikal güvencelerden yararlanmak durumundadır. Sendikal üvencelerden yararlanan bu kişilere 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi, kıdem tazminatı hakkındaki kanun hükmüdür. Memleketimizin değişen koşulları içinde, işçilerimizin iş ve gelir güvenliğini sağlayan bu kanunda yeni ortama uygun bir değişiklik yapılması şart olmuştur. Bu kanun, işçilerin gelir ve iş güvenliğini sağlayacı ve

---

(1) 65 ve 65'e 1 nci S. Sayılı basma yazılar tutanağın sonuna eklidir.

keyfî işten çıkarma işleminin, işçiler aleyhine doğurduğu sonuçları giderici niteliği yanında, güvenli ve gerçek hüviyetli bir sendikalaşma hareketine yardımcı olacağı bir gerçektir.

İşverenin nasıl memleketin iktisadi kalkınmasındaki rolünü, katkısını kabul ediyorsak; çalışmasında, bir işi yaparken bütün gücünü, tekniğini sarf ederek yıpranan, sağlığını yitiren işçinin memleket kalkınmasına ve iktisadî gücü olan büyük katkısını da kabul etmemiz lâzım gelir.

Bazı düşünürlere göre, kıdem tazminatı «İşçilere verilen işsizlik ücreti», bazılarına göre «Ödül» bazılarına göre ise, «5434 sayılı Kanun gereği memurlarımızın aldığı ikramiye gibi» tefsir edilirse de, kıdem tazminatı çalışanla çalıştıran arasında bir meseledir. Çalışılan'a çalıştıran arasında karşılıklı bir sorumluluk vardır. Bu, iyi niyet ve sadakat borcu içerisinde cereyan etmektedir. Aslında bu, işçiye verilen ücret ne ikramiye ne sosyal yardımdır; onun iyi niyetle yaptığı hizmetinin sonucu, Millî Selâmet Partili arkadaşımızın dediğinin tamamen aksine bir yıpranma payı, bir amortisman gibi kabul edilmek icap eder. Hiç bir zaman yıpranma payı, bir makinenin yıpranma payı ile kıyas olunamaz.

Cumhuriyet Halk Partisinin getirdiği bu tasarının özü, işçilerimizin kıdem tazminatını hesaplarken yalnız 15 günden 30 güne çıkartmaktan ibaret değildir. Tasarıda çeşitli sorun ve hususlar göz önünde tutularak iş güvenliği, iş şartları, çalışma ve çalıştırma ilişkileri, çalışma teminatı, hürriyetlerin ve hakların özüne halel gelmeden doğması muhtemel ihtilafları önleyecek tedbirleri getirmekle beraber, sendikal işçilerin yararlandığı genişletilmiş kıdem tazminatından, işçilerinin tümünün yararlanmasına yasal bir nitelik vererek önemli yenilikler getirilmek istenmiştir.

Bütçe Plan Komisyonunda değişikliğe uğramadan evvelki, grupumuzun getirdiği yeni tasarının eski kanuna göre yeniliklerinin başlıcalarını şöyle özetliyebilirim :

Yeni tasarıya göre, 15 günlük ücret tutarı yerine 30 gün ücret tutarı kabul edilmiştir. Kıdeme hak kazanmış işçiye ödenecek tazminatın çalışılmış her yıl için 30 günlük ücreti üzerinden işçiye ödenmesi, bunu uygulamada sendikal işçiye tanındığından, bunun sendikasız işçilere de tanınması anlamına gelecek ve işçiler arasında bir ayırımı ortadan kaldıracaktır.

İkinci bir değişiklik de, kıdem tazminatına hak kazanabilmek için üç yıldan fazla çalışma mecburiyetinin bir yıla indirilmesidir. Bu maddenin esas gayesi, işverenin sıradan önemsiz sebeplerle işçinin işine son vermelere frenleyici etkiye sebep olacak, bunun yanında daha erken kıdem tazminatı alan işçi, o işyerine daha fazla bağlanacak, çeşitli sebeple iş değiştirme ortadan kalkacak, dolayısıyle işveren kaliteli, yetişmiş işçisini daha kolay muhafaza edebilecektir.

Tasarı; parçabaşı, akort, götürü ve yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde, son bir yıllık süre içerisinde işçi ücretine yapılan zam veya terfi tarihi ile tazminatı ödeme tarihi arasındaki işçiye ödenen ücretin çalışılan günlere bölünmesiyle bulunacak ortalama bu tazminata esas olacaktır.

Devir ve intikal halinde bu hizmet akdinin devam etmesi, işyerinde işinin devamını ve işçinin işe bağlılığını sağlamasını temin edecek, ücretinin kesintiye uğramamasını ve işçinin işsizlik tehlikesine karşı korunmasını sağlayacaktır.

Çeşitli hukukî düzenlemelerde kamu kuruluşlarında çalışmakta olan belirli grup kişilerin, işçi ve memur statülerinden hangisine dahil olacaklarının tayin olunması ve bu konuda çeşitli değişikliklerin yapılması vakıası da madde değişikliğinde dikkate alınmıştır.

İstihdam statüleri, tüm hizmet süresi içinde ister rızası ile, ister rızasız değişikliğe uğramış kişilerden tüm hizmetinin değerlendirilmesi sağlanmış olacaktır.

Değerli milletvekilleri, 1475 sayılı Kıdem Tazminatı Kanunu görüşülürken, Sayın Millî Selâmet Partisi sözcüsü, «Cumhuriyet Halk Partisinin şimdiye kadar işçiye dönük, işçinin yararlandığı bir kanun getirmemiştir» dedi. Bundan öte burada konuşan Cumhuriyet Halk Partili sözcünün söylemiş olduğu, «Millî Selâmet Partisinin kıdem tazminatına karşı çıkması» sözüne de «yalan» dedi.

Değerli milletvekilleri, bir milletvekilinin şimdiye kadar çıkan kanunları tetkik etmeden Büyük Millet Meclisine geldiğini zannetmiyorum. Öyle ise Millî Selâmet Partili sözcü, kimin ne çıkarttığını bilerek Meclis kürsüsünden yanlış ifade etmiştir. Ben size Cumhuriyet Halk Partisi zamanında işçiye dönük çıkan kanunları teker teker sayacağım ve Millî Selâmet Partisinin, Kıdem Tazminatı Kanununa nasıl karşı çıktığını ispat edeceğim.

Şimdiye kadar çalışanın yararına, sosyal davaları ve işçi meselelerine ait yeni görüşleri getiren hükümler daima Cumhuriyet Halk Partisi hükümetleri

tarafından kanunlaştırılmıştır. Bu meyanda işçilerin haklarını genel hukuk kuralları içerisinde koruyan Medenî Kanun, iş sözleşmelerini düzenleyen Borçlar Kanunu, işçilerin çalıştığı yerlerin sosyal şartlarını tayin eden Hıfzıssıhha Kanunu, iş hayatını düzenleyerek işçilere büyük menfaatler sağlayan 3008 sayılı İş Kanunu. Tarihi de okuyorum: 20 . 1 . 1946 tarihinde çıkarılan 4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kanunu. 4841 sayılı Kanunla kurulan Çalışma Bakanlığı, 23 Şubat 1947'de çıkarılan 5018 sayılı İşçi ve işverene ait Sendikalar Kanunu ve Sayın Ecevit'in, Çalışma Bakanlığı zamanında 24 . 7 . 1963 tarihinde çıkarılan 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 sayılı İş sözleşme Grev Kanunu. Bunlar hep Cumhuriyet Halk Partililerin eserleridir.

Değerli milletvekilleri, bundan öte 7 aylık iktidar dönemimiz içerisinde, toplu sözleşme ile işçiye verilen ücret artışı, bizden evvelki iktidarların, 10 yıllık döneminde verilen ücret artışından daha fazla olmuştur.

Gene budan başka, Cephe Hükümetinin Kıdem Tazminatı Kanununu dejenere etmesinden evvel, 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin de değiştirilmesi hakkındaki bu tasarı da, Sayın Ecevit Hükümeti tarafından 20 . 5 . 1974 tarihinde hazırlanıp Komisyona gelmiş, görüşülüp, 5 . 6 . 1974 tarihinde, 4 sayılı raporla Bütçe Plan Komisyonuna gitmiştir. 11 . 6 . 1974'te, Yüce Meclise kanunlaşmak üzere de sunulmuştur. Cephe Hükümetinin teşkilinden sonra, yeniden kurulan Bütçe Plan Komisyonu, Meclis gündemine girmiş ve ilk sırada bekleyen Kıdem Tazminatı tasarısını, bu parlamenterlerin oylarıyle geri istemiştir.

Şimdiye kadar çoktan kanunlaşması gereken Sayın Ecevit Hükümetinin bu tasarısının bir senedir bekletilmesinin ve tekrar Bütçe Plan Komisyonunda değişiklikler yapılarak huzurunuza gelmesinin nedenlerine değinmek isterim.

Millî Selâmet Partili sayın sözcü, Kıdem Tazminatı Kanununu Millî Selâmet Partisinin engellemediğini söyledi. Ben şimdi, bunu engellediğinin ispatını, sizlere o zamanki gazetede çıkan havadisleri okuyarak izah edeceğim.

Muhterem arkadaşlar, 26 . 6 . 1974 tarihli Milliyet Gazetesi ve o zaman çıkan bütün gazetelerde, «Meclise getirilen ve bugünlerde kanunlaşması beklenen Kıdem Tazminatı tasarısının, Cumhuriyet Halk Partisi ile Millî Selâmet Partisi arasında görüş ayrılığı çıkması üzerine, kanunlaşması tehlikeye girmiştir. Millî Selâmet Partisi, bazı noktalarına karşı olduğu tasarıdan vazgeçmek istemiş, Erbakan konuyu Bakanlar Kuruluna getircrek, tasarının Meclisten geri alınmasını istemiştir. Ancak, Ecevit bu tasarının, Hükümet programında ve koalisyon protokolünde yer aldığını belirterek, kanunlaşması gereğinde israr etmiştir. Erbakan bu tasarı için Millî Selâmet Partisi Grupunun karar almayacağını ve grupun serbest bırakılacağını belirtmiştir. Başbakan Vekili Necmettin Erbakan'ın, Türkiye İşveren Sendikaları Genel Sekreteri Rafet İbrahimoğlu'nun başkanlığındaki heyeti kabul ettikten sonra, yaptığı açıklamasında, «kıdem tazminatının, bir sigorta sistemine bağlanmasında fayda vardır. 15 günlük kıdem tazminatının, 30 güne çıkarılmasının şartları açığa kavuşmalıdır. Bir işçinin, işinden çıkarıldığı tarihte, o kimsenin yerine 6 ay başka işçi alınmaması iş hayatını aksatacaktır.» demiştir.

Yine aynı gazetenin 27 Haziran 1974 tarihindeki birinci sayfasının ikinci sütununda Halil Tunç'un demeci vardır. Bu demeçte, Halil Tunç şöyle demektedir : «Başbakan Yardımcısı Erbakan'ın kıdem tazminatı hakkındaki demeci işçi çevrelerinde üzüntü ile karşılanmıştır. Hükümet programında, kesin bir ifade ile yer alan ve koalisyon protokolünde aynı kesinlikle belirtilen kıdem tazminatı hususunda, Başbakana vekâlet eden Başbakan Yardımcısının, işveren kesimi ile yaptığı toplantıdan sonra verdiği demeç, işçi hareketi üzerinde tereddütler yaratmıştır.»

Muhterem arkadaşlar; şimdiye kadar, çoktan kanunlaşması gereken bu «talihsiz tasarı» diye adlandırdığım kıdem tazminatı kanun tasarısının macerasını, 5 . 6 . 1974 tarihinde Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonundan çıktıktan sonra, 11 . 6 . 1974'te sanayi çevreleri tarafından parlamenterlere gönderilen ve yapılan değişikliği protesto eden telgrafla başladı.

Arkasından, Odalar Birliği toplantısında bazı delegelerin tasarıyı şiddetle eleştirdiğini görüyoruz. Son olarak ta, 13 . 5 . 1975 günü, parlamenterler dolaplarında Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun kıdem tazminatı hakkındaki görüşlerini belirten 7 maddelik gerekçeli bir bildirisini buldular.

Şüphesiz ki, memleketimizde işçi yararına karar alan işveren ve bazı sanayi çevreleri olduğuna inanıyorum. Fakat, telgraflar çeken, bültenler neşreden etkin İşverenler Sendikası Konfederasyonunun bu ilginç bildirisinin bazı kısımlarını sunarak, çalışanlar aleyhine istedikleri değişiklikleri, soruna aydınlık getirmesi bakımından yüce Meclise arz etmek isterim.

İşverenler Sendikasının bildirisinde şöyle deniliyor : «Konfederasyonumuz bu tasarı karşısında ekonomik gerçeklere, çalışma hayatının icaplarına ve Batılı ülkelerin uygulamalarına göre kıdem tazminatını yeniden düzenlemeye muhtaç olduğu inancını taşımaktadır. Kıdem tazminatıyle ilgili her iki tasarının, ülke gerçeklerine uygun olarak, yakından incelenmesi ve tasarıda mevcut aksaklıkların giderilmesi ve müessenin hem çalışan, hem de çalıştıranlar yönünden ıslâh edilebilmesi için Bütçe ve Plan Komisyonunda yeniden görüşülmesi fevkalâde faydalı olacaktır.» Ve devam ediyor..

«1. — Kıdem tazminatına benzer tazminatlar ödeyen ülkelerde emeklilik, askerlik, ölüm, maluliyet ve akdin işçi tarafından feshi hallerinde herhangi bir ödeme yapılmaz,

2 — Çok ülkelerde tavan ve yaş kıstası kabul edilmiştir.

3. — Genellikle tazminat bir fon tarafından karşılanmaktadır.»

Diyerek tasarının tümünün değiştirilmesini arzu etmektedir. Ve maalesef Bütçe Plan Komisyonunda, cephe partilerinin yoğun faaliyeti sonucu, İşverenler Sendikasının fon ve tavan önerisi kabul edilerek tasarıya ilâve olunup huzurunuza getirilmiş bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri; aslında Cumhuriyet Halk Partisi olarak, yapılan her uyarı eğer haklı ise, ister işverenden, ister odalar birliğinden gelsin, karşı çıkmak aklımızdan geçmez. Fakat, haksız bir teklif ise, tabiatıyle, karşı dikilmemiz bir görev oluyor. Bizim içtenlikle istediğimiz kıdem tazminatı kanunu taslağını desteklemekle beraber, Bütçe Plan Komisyonunda, cepheci partilerin işçi aleyhinde yaptıkları değişikliğe aşağıdaki nedenlerle karşıyız. Bütçe Plan Komisyonundaki Cumhuriyet Halk Partili üyelerin muhalefet gerekçelerini aynen okuyorum :

«1. — Tasarıya verilen yeni şekil ile özel sektörde ve kamu sektöründeki işçiler arasında ayrıcalık yaratılmıştır.

2. — Kıdem tazminatı için fon tesisi zorunlu değildir.

a) İşçi çıkarmaya araç olmaması,

b) İşçi haklarının güvence altına alınması,

c) İşverenin yararlarına konu yapılmaması hallerinde bir yerde tazminat alacak işçinin hakkına güvence olabilirdi.

Nitekim, bu amaçla ancak işveren sorumluluğu altına işveren tarafından ödenen fon kurulması, komisyonca kabul edilmiş fakat önemli olan diğer hususlar açıkta bırakılmıştır.

3. — Kurulan fon, işçi haklarını güvence sağlamanın ötesinde, işverene kredi ve avans verilmesi için kullanılmamasını öngören önerimizin reddiyle fon, işverenin aşırı güçlenmesinin bir aracı haline getirilmiştir.

4. — Kıdem tazminatı ve bunun için kurulacak fon esasları, 1475 sayılı yasada gösterilmesi gerekirken, kıdem tazminatı ödemeleri için fonun nasıl tesis edileceği, geleceğe ertelenen bir yasa konusu olarak muallakta bırakılmıştır. Fon tesisinin ayrı bir kanunla düzenlenmesi yolunu tercih etmek doğru değildir. Kıdem tazminatını düzenleyen kanun bunun aracını, işleyişini de beraber getirmeliydi.»

Muhalefet gerekçesinde de belirttiğimiz gibi; kıdem tazminatının prim karşılığının bir fonda birikmesi, başlıbaşına işçilerin iş güvenliğini sağlayan bu kurumu ortadan kaldırmaya yeterli olacaktır.

Bugün Sosyal Sigortalar Kurumunun, işverenden 3 milyar liraya yakın alacağı vardır. Bu kanun gereği de, işverenin kıdem tazminatı primini tam olarak ödemesi şüphelidir. Bu takdirde aradaki farkı devlet ödeyecektir.

İkinci bir husus da, orta ve küçük aile şirketlerinin bazıları kendilerini bordrolarında düşük ücretle çalıştırdığını göstermektedirler. Bunlar, prim alacakları son seneler ücretlerini en yüksek seviyede gösterip, kıdem tazminatında en yüksek oranda alabilirler. Hal böyle olunca gene de aradaki farkı devlet verecektir.

Bütün bunların sonucu olarak; iş güvenliği ortadan kalkacak ve toplu işçi çıkarmaları kolaylaşacaktır. Bu yüzden, grupumuz fon tesisine karşıdır. Kıdem tazminatını, emeğin karşılığı bir yıpranma ödülü, payı olarak söyledik. Buna göre, kişinin işe katkısı da değeri oranında değişecektir. Üretme ilâve ettiği değeri bir tavanla sınırlamak, emeği de sınırlamak demektir. Bu, bütün iş kurallarına aykırıdır. Bundan öte tavan tesbiti, toplu iş sözleşmesi yapma hakkında işçinin pazarlık olanağının elinden alınması sonucunu doğuracaktır.

BAŞKAN — Sayın İlhan iki dakikanız vardır, hatırlatıyorum.

VECDİ İLHAN (Devamla) — Bitiyor sayın Başkanım.

Bu yüzden tazminatların artırılmaması, yahut bir tavanla sınırlandırılmasına grupumuz karşı çıkmaktadır. Yukarıda bahsettiğim gibi, huzurunuza su-

nulan teklif, bazı maddelerinin değiştirilmesine rağmen, Ecevit Hükümetinin hazırlattığı tekliftir.

Bu açık gerçek gözönünde iken, sayın Demirel gerek programında, gerekse basında yaptığı beyanlarda, Hükümetinin kıdem tazminatı tasarısını hazırlayıp getireceğini açıklamıştır.

C.H.P.'nin önerilerinden biri olan muhtarlara maaş teklifi gibi kıdem tazminatı teklifine de Cephe Hükümetinin sahip çıkmak istediği anlaşılıyor..

Biz bu tutumlarını geç de olsa, iyiye doğru bir aşama olarak değerlendirmek istiyoruz. Ülkemizin ekonomik değerlerinin yaratıcıları işçilerimiz olduğu halde, çoğu kez üvey evlât muamelesi görmüşlerdir.

Yüce Meclise sunulan kanun teklifi, verdiğimiz değişiklik önergeleriyle beraber kabul edilip kanunlaşırsa, işçilerimizin ve ailelerinin geleceği güvence altına alınacak, onların insanca ve korkusuzca çalışmaları ve yaşamaları temin edilecektir.

Sözlerimi, Türkiye'nin bugünkü siyasî ortamına çok uyan, gerekçede de yazılı bir cümle ile bitirmek istiyorum. Bu cümleye sayın M.S.P.'li arkadaşlar Bütçe Plân Komisyonununda da karşı çışmışlardı; ama ben yine tekrar ediyorum.

Çağımıza «devlet benim, öyle ise güç benim» zihniyeti nasıl Türk siyasî tarihinin sayfalarına gömülmüş çağ dışı bir düşünce olarak kalmışsa; «İşletme benim, öyle ise söz de benim» fikri de yeni bir anlayışa dönüşmek zorundadır.

Yüce Meclisin, bütün bu gerçekler sonunda, Bütçe Plân Komisyonunda cephe partilerinin yaptığı değişikliği kabul etmemesi temennisiyle Yüce Meclise grupum adına saygılar sunarım (C.H.P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İlhan.

Millî Selâmet Partisi Grupu adına sayın Sevilgen, buyurun efendim.

M.S.P. GRUPU ADINA M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım;

Görüşmekte olduğumuz 854 sayılı Deniz İş Kanununda da, gene 1475 sayılı İş Kanununda olduğu gibi, aşağı yukarı oradaki hükümlere pararlel değişiklikler yapılacaktır. Bu konuda, bilhassa kıdem tazminatı ile ilgili konuda görüşlerimizi enine boyuna 1475 sayılı Kanun görüşülürken buradan izah etme imkânını bulmuştuk. Bu bakımdan, tekrar olmaması ve zamanlarınızı israf etmemek için tekrar oraya dönmemek istiyorum. Ancak, birkaç hususu belirtip huzurlarınızdan ayrılmak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, benden evvel konuşan Cumhuriyet Halk Partisinin sayın sözcüsü, burada benim dünkü bir beyanımı ele alarak, Cumhuriyet Halk Partisi şu kanunu, bu kanunu, falan kanunu, filan kanunu çıkardı diye, bir alay kanun ismi saydılar; fakat isterdim ki, değerli arkadaşım bu kanunların çıkış tarihlerini de söylesin. Bakıyoruz ki, bu kanunların hepsi 1946'dan evvel, 1950'den evvel çıkmış; ancak iki tanesi de 1960'tan sonra kısa bir dönemde koalisyon hükümetleriyle, sayın İnönü'nün Başbakan olduğu devrede, diğer başka partilerin de ortak olduğu hükümetler zamanında çıkmış iki kanun. Ondan gerisi tamamen 1950'den evvel çıkmış kanunlar.

Biz o zaman dünkü görüşmemizde: «Sayın Cumhuriyet Halk Partisi 8 - 10 aylık son iktidarları döneminde işçiye dönük, fakire, yoksula, köylüye, küçük sanatkâra ve esnafa dönük herhangi bir girişimde bulunmadı» demiştik. Yoksa..

HASAN CERİT (Adana) — Ayak bağı olurdun.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Ayağınız o kadar kolay mı bağlanıyordu değerli arkaşım

Yoksa, 1950'den evvelki dönemlerde çıkarılan kanunlardan bahsetmedik ki biz. Ama nedense değerli arkadaşımız eski defterleri kurcalayarak, bir müdafaa pozisyonuna girmeyi daha çok kendine uygun gördü. Ama biz, hani eski defterlerin kurcalanmasının da fazla bir yarar temin etmeyeceğini kendilerine hatırlatmak istiyoruz. Şayet o eski defterleri bir de biz burada kurcalamaya başlarsak, o zaman, verecek hiç bir cevap bulamayacağınız sözler söylersek, haliniz nice olur? (C.H.P. sıralarından görültüler, «söyle, söyle» sesleri) Zulmünüzden, istibdadınızdan, jandarma dayağından, tahsildar bilmem nesinden bahsedersek, ne cevap vereceksiniz o devrelere ait?

ZEKÂİ ALTINAY (Zonguldak) — Senin her tarafın eski defter olsa ne olur?

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bir de gene değerli arkadaşımız, Millî Selâmet Partisinin kıdem tazminatı konusuna karşı çıktığını ispat sadedinde bazı şeyler söylemeye teşebbüs ettiler ve biz zannettik ki, bu arkadaşımız buraya bizim dün söylediğimiz gibi vesikalarla gelecekler. (C.H.P. ve M.S.P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmayın, hatibi dinleyelim.

Sayın Altınay, rica ederim oturun efendim.

MEHMET BOZGEYİK (Gaziantep) — Sayın Başkanım, «Aptal» diye konuşuyor.

BAŞKAN — Sayın Bozgeyik, rica ederim efendim, ihtar ettim sayın Altınay'a.

AHMET AKÇEEL (Balıkesir) — «Aptal» diye bağırıyor, çingene.

BAŞKAN — Lütfen oturun efendim.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Sayın Başkanım, konuşma imkânım olacak mı?

BAŞKAN — Rica ederim devam edin sayın Sevilgen. Arkadaşlarınız biraz yardımcı olsalar... Karşılıklı aynı şeyleri söylüyorsunuz.

Devam edin sayın Sevilgen.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Sayın Cumhuriyet Halk Partisi sözcüsünün, dün bizim buraya gelirken vesika ile gelişimiz gibi, vesika ile geleceğini zannettik ve oturduk bekledik. Bir de çıka çıka bir gazete küpürü ortaya çıktı. Zaten değerli arkadaşlarımız ispat sadedinde gazete küpürlerini ortaya çıkarmayı bir âdet ve itiyat haline getirmişler, hem de kendi tandanslarındaki bazı gazetelerin kupürleriyle meseleleri ispat edecekleri zaman ve vehmine kapılmışlar.

Değerli arkadaşlarım, gazete haberi, gazete kupürü ispat vesikası olmaz. Bunu da ayrıca hatırlatmakta fayda mülâhaza ediyorum.

ALİ SANLI (Burdur) — Ajans bültenleri; hem de Anadolu Ajansının.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, gene Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Sözcüsü, M. S. P. Genel Başkanının, C. H. P. - M. S. P. Koalisyonu döneminde kıdem tazminatı kanununa muhalefet ettiğini beyan ederken, yine ispat sadedinde bir gazete kupüründen, Sayın Genel Başkanımıza izafe edilen bir - iki cümle tekrarladılar. O cümlelerden bir tanesi fon teşkiliyle ilgiliydi, birisi de münferit işçi çıkarmalarında dahi 6 ay müddetle o işçinin yerine yeniden işçi alınmamasını M. S. P.'nin Genel Başkanı o gün doğru görmediğini beyan etmiş. Bugün de doğru görmediği ortada ki, işte..

VECDİ İLHAN (Kastamonu) — Niye tekzip etmediniz?

TEKİN İLERİ DİKMEN (Muş) — Matbuattan çok mu şüphe ediyorsunuz.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — ..İşte aynı zamanda bu görüşün ne kadar doğru olduğu da ortada ki, bugün 1475 sayılı Kanun geçerken, bu görüşlerde en güzel şekliyle yer almış ve kanun bildiğiniz gibi biraz evvel neticelenmiş, sonuca bağlanmış ve bu görüşlere paralel bir şekilde çıkmıştır.

Değerli arkadaşlarım, biz mugalata yapmak suretiyle oturduğumuz yerden, konuşan hatibe şöyle - böyle sataşmak suretiyle veya çok galiz bazı ifadeler söylemek veya arkadaşların üstüne yürümek suretiyle meselelerin hallolacağı kanaatinde değiliz. Burası, bu Meclis kürsüsü her yerden daha ziyade mukaddestir. Şu çatı altında galiz kelimelerin, küfürlerin, itişmenin, kakışmanın, arkadaşların üstüne yürmenin de yeri olmaması lâzım gelir. Eğer biz bunu söylerken, bizim de bunları beceremediğimiz tarzında bir intiba ile konuşuyorlarsa, değerli arkadaşlarımız, bunun alâsını bildiğimizi de ayrıca belirtmekte fayda görüyorum; ama yeri burası değil değerli arkadaşlarım.

HASAN CERİT (Adana) — Becerirsiniz.

VECDİ İLHAN (Kastamonu) — Gerede olaylarında gördük.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Yeri burası değil. Meseleleri burada sükûnetle, itidalle çözmek mevkiindeyiz. Kavga ile, gürültü ile, küfürle, adamın üstüne yürmekle mesele çözülmez. O, başka yerlere yakışır. Yakışan yerlerin hali de malum. Burada aynı hareketi tekrarlamanın manasının ve faydasının olmayacağına kaniyim.

M. S. P. Grupu, 854 sayılı Deniz İş Kanununda yapılması gereken değişikliklerin hepsini müspet mütalaa etmektedir. Lehinde rey kullanacaktır. Hepinizi hürmetle ve muhabbetle selâmlar, teşekkür ederim . (A. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sevilgen.

Demokratik Parti Grupu adına Sayın Altınsoy, buyurun efendim.

D. P. GRUPU ADINA MEHMET ALTINSOY (Niğde) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım; Biraz evvel müzakeresini bitirip, açık oylarınıza sunulmuş olan 1475 sayılı Kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapan kanun tasarısı, şimdi müzakeresini yapmaya çalıştığımız 854 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde bazı değişiklikler yapan kanun tasarısı ile hemen hemen kelime ve kelime aynıdır. Binaenaleyh, daha evvel müzakeresi yapılmış olan kanun tasarısı hakkında, D. P. Grupu adına beyan etmiş olduğumuz fikirleri tekrarın, sadece zaman almaktan ileri bir anlamı olmayacağı kanaatindeyiz, ancak bir - iki hususun belirtilmesinde fayda mülâhaza ediyoruz.

Muhterem arkadaşlar, şimdi müzakeresini yaptığımız 854 sayılı Deniz İş Hukukunun 20 nci maddesinde yapılacak değişikliğe dair Kanun tasarısı, bir

nevi kısıtlı, bir nevi tahditli müzakereye tabi olacaktır. Çünkü, bundan evvel müzakeresini yapmış olduğumuz kanunda yapılan değişiklikleri aynen burada da yapmadığımız, daha doğrusu bu kanunu da aynı mahiyette, aynı kelimelerle kabul etmediğimiz, aynı hükümlerle kabul etmediğimiz takdirde, iki işyerinde iki ayrı uygulama, iki ayrı işçi grupuna iki ayrı uygulama getirmek gibi bir durum hâsıl olacaktır. Bu bakımdan, daha evvel müzakeresi yapılan kanunda önergelerle yapılmış olan değişikliklerin bu kanunda da aynen yapılması zarureti vardır. Başkaca değişiklik yapılması düşünülüyor ise o zaman diğer kanunda bir tekriri müzakere yapılamıyacaksa, yapılmasının da doğru olmayacağı, kanun tekniğine de uymayacağı, ayrıca uygulamada da çok büyük ihtilâtlar çıkaracağını hatırlatmak isterim. Bu bakımdan, zaten hakkında fazlaca söylenecek bir şey yok. Aslında bu kanunun müstakilen bir kanun tasarısı olarak getirilmesi de, işyerinin özelliği ve işin nevindeki bazı değişikliklerden dolayı bir zaruret olarak gelmiştir. Tahditli bir müzakereye tabidir. Bundan evvel kabul edilen kanun istikâmetinde değişiklikleri ile beraber kabul edilmesi zarureti vardır. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Altınsoy.

Adalet Partisi Grupu adına Sayın İslâm, buyurun efendim.

A. P. GRUPU ADINA NADİR LÂTİF İSLÂM (Sakarya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesini değiştirmeyi istihdaf eden tasarı münasebetiyle Adalet Partisinin grup görüşünü arz etmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Şahsım ve grupum adına saygılarımı sunarım.

Görüşmekte olduğumuz tasarının, hemen hemen prensip ve hatta ibarelerle bir eşini, daha doğrusu daha genel mahiyette olanını biraz önce görüşmüş ve bitirmiş bulunuyoruz. Bu itibarla, bir arkadaşımın da belirttiği gibi, aynı günde birbirine benzer sözlerin tekrarına düşmemeye gayret edeceğim.

Bu tasarıya muhalefetini bildirmiş olan sözcüler olsun, komisyon üyeleri olsun, muhalefetlerini birkaç ananokta etrafında toplamış görünüyorlar, Fakat görüntünün böyle olmasına rağmen, asıl muhalefetlerinin, bu kanun tasarısının miliyetçi partiler topluluğu tarafında gerçekleştirilebilmiş olmasından doğduğunu her haliyle davranışlarıyle görmek ve sezmek mümkün olmaktadır.

Karşı oy yazılarında ortaya konulan muhalefet görüşlerine göre, bilhassa kıdem tazminatı için fon tesisinin zorunlu olmayacağı ve bu değişikliğin işçi çıkarmaya bir araç olmaması gereği üzerinde durulmaktadır. Bu ikisi arasındaki kısa bir görüşme bu endişelerin yersiz olacağını, hiç değilse mübalâgalı olacağını göstermeye yetecektir sanırım. Filhakika fon müessesesi ilk defa bu kabil düzenlemelere, ilk defa bu tasarı ile getiriliyor değildir. Hatta hemen hemen bütün dünyada demokratik sistemle ve iş hayatı demokratik kurallarla düzenlenen memleketlerde, mahiyetine göre ayrı fonlar tesisi ciheti âdet halini almıştır. Bu konuda, müşahhas bir delil olarak Milletlerarası Çalışma Bürosunun neşriyatında ortaya konuan misalleri zikretmek isterim. Hatta en genel olarak, bu fonun en kullanılır tarzda üçlü bir kaynakla beslendiği de yine bu araştırmalarda ortaya konulmaktadır. Bu fonun kaynakları olarak da birçok memleketlerde işçinin, işverenin ve devletin bir arada olarak kaynak verdikleri, imkân verdikleri görülmektedir. Fon tesisinin bir başka teminatı, bilâkis bütün sigortalıların, bütün tazminatların aynı fonda toplanmamak suretiyle her biri için ayrı ayrı fonlar tesisi, garanti gayesini güttüğü için tercih edilmektedir. Bu itibarla, bilhassa kıdem tazminatı için müstakil bir fon tesisi ayrı bir güvence, ayrı bir teminat unsuru teşkil edebilmektedir. Eğer kıdem tazminatıyle ilgili bu fon ayrı olarak düzenlenmese de mevcut fonlardan herhangi birisine katılsa, belki o zaman başka maksatlara kullanılabilir endişesi doğabilir; ancak bu fonun müstakilen kıdem tazminatı için teşkil edilmekte olması karşısında, böyle bir endişesinin samimi olarak ileri sürülebilmesine de imkân kalmaz.

Bu fon strüktürünün, statüsünün ayrı bir kanunla tedvini, hukukî bir zaruretten doğmaktadır. Şimdi, bu, kanunla kabul edilmekte olduğuna göre, fon kanununun gecikeceğinden endişe eden arkadşalarımız olursa, Yüce Meclise tekliflerle gelirler, bu konudaki endişeleri de zail olur.

Muhalefete mensup arkadaşlarımızın ortaya koymak istedikleri diğer görüşün temel noktalarından biri, işçi çıkarmaya araç olmaması meselesidir. Bu, bir kuralın istisnası, suiistimali olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak kurallar, suiistimal edilmek için değil, tatbik edilmek için kullanılırlar ve kurallar, değerlerini normal kulanışlarına göre kazanırlar ve bulurlar. Bu durumda işçi çıkarmanın rastgele mümkün olamayacağı aşikâr iken, kıdem tazmina-

ti meselesinin, fon meselesinin bir işçi çıkarma vasıtası haline getirilebilmesinin hukukî imkânsızlığı ortada iken, bunun polemik mevzuu yapılmasının gerekçesi açık ve hatta birçok konuşmalarda muhalefet partisi sözcüleri, belirtilmiş olduğu üzere, işçi ve işveren münasebetlerini, kıyamete kadar uzlaşması mümkün olmayan taraflar olarak belirtmeyi özel bir önemle ortaya koydular. İşte asıl fark, asıl ağırlık noktası buradadır; görüşlerimizle bu kabil görüşler arasındaki asıl fark burada doğmaktadır.

Bir memleketin ekonomisi bir bütündür. Ekonominin canlılığı çalışma hayatiyle belirir. Çalışma hayatı ise, muhtelif unsurların bir araya gelmesiyle ahengini, hızını, haysiyetini bulup kazanabilir. Bu itibarla, unsurlarından birini azalttığınız, birini yok farzettiğiniz zaman, çalışma hayatı ve ekonomik hayat, normal bir düzen olmaktan ve normal işletmekten çıkar. Bu durum muvacehesinde, eğer işçi ve işveren münasebetlerini bir düşmanlık açısından değil, birbirini bütünleyen unsurlar açısından ele almak mümkün olursa, (ki, normali budur) o zaman arkadaşlarımızın belirttikleri endişelerin hiçbirine yer ve mahal kalmayacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, muhalefete mensup arkadaşlarımın görüşlerine itibar edecekleri bir müellifimizin, bir sosyal hukukçumuzun görüşlerini nakletmekle sözlerimin bu kısmına son vereceğim. Eğer bu görüşlere itiraz ederlerse, o zaman ismini açıklayacağım.

Bu sayın müellif bir eserinde «Bütün memleketlerin ekonomik gayretlerinin hedefi, memleket halkının bütününün sosyal ve ekonomik şartlarının ıslâhıdır. Başka bir deyimle; millî gelirin sosyal adalet prensipleri dâhilinde dağılışını temin etmektir.» diyor. Buna bir itiraz vâki olmadıkça üzerinde münakaşaya mahal yoktur. O halde, bir memleket halkının bütününü bir sosyal adalet hedefi yapan, bir sosyal adalete kavuşturma meselesi yapan bir toplumda, zümreleri «İşçi, işveren» diye ayırmaya mahal yoktur. Belki bir teknik tabir, belki bir hukukî kanun düzenleme mekanizması içinde ıstılahlara aydınlık getirmek için, o kadarla kalmak üzere, bir aktin taraflarından biri olmak üzere, o maksatla kalmak üzere, anlaşmayı kolaylaştırmak için ifadesinde yarar olabilir. Yoksa, ebedî ve sönmeyecek, uzlaşmayacak bir ihtilâfın tarafları olarak ortaya koymak realiteye ve akla aykırıdır. Hepsinin başında, aklı ve realiteyi inkâra cüret edildiği takdirde Anayasaya aykırıdır. Anayasamızın halkımızı, milletimizi zümrelere, sınıflara ayırmaya mâni teşkil ettiği malûmdur. Bu durumda anayasaların mevcut olmasının zarureti de aslında düzen sağlamak olduğuna göre, bu düzenin sınıflardan, zümrelerden birinin ceberudu altında gerçekleşebileceğini düşünmek her yönden yanlıştır. Bunun sermaye tarafından sağlanması, bu ceberudun sermaye tarafından sağlanması ne kadar haksız ise, tasvip olunamazsa, bunun herhangi bir sınıf tarafından sağlanmak istenmesine razı olmak da Anayasa ölçülerine göre mümkün değildir.

Burada şu veya bu endişe ile, seçim hesaplariyle bazı zümrelere hoş görünmek ölçüsüyle Anayasayı ihlâle kalkışmak durumunda kalmamak mecburiyetindeyiz.

Filhakika bazı görüşler devlet düzeninin, daha doğrusu toplum düzeninin mutlak bir işçi diktatörlüğü altında yürütülebileceğini öngörürler, ileri sürerler. Biz hiç sanmıyoruz ki, sanmak istemiyoruz ki, sosyal adaleti, yahut toplum dengesini sadece toplumun muayyen zümrelerinin mutlak hâkimiyeti şeklinde anlayan arkadaşlarımız olsunlar, böyle konuşanlar. Bunu kendileri tekzip etmedikçe, biz toplumda işçinin dışında, emeğin dışında hiçbir unsur tanımıyoruz, hiçbir unsurun hâkimiyetine iştirakini tanımıyoruz demedikçe, ben yine böyle konuşan arkadaşlarımı Anayasanın ölçüleri içinde konuşuyor saymakta devam edeceğim.

Muhterem arkadaşlarım, 854 sayılı Deniş İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesini istihdaf eden tasarının gerek Komisyonca değiştirilmiş metni, hatta gerekse karşı oy yazıları, aşağı yukarı işçi ve gemi adamı tabirleri dışında ve kendi kanunlarının gerektirdiği teknik terimler dışında bir ayniyet arz ediyor.

Bu ayniyetin, 1475 sayılı Kanunla ilgili değişiklikte yapılmış olan tekliflerin nazara alınması suretiyle korunması da zaruridir.

Bu ölçüler içinde grupumuzun, tasarının tümünü olumlu karşıladığını arz eder, maddelerin müzakeresi sırasında gerekirse görüşlerimizi ayrıca sunacağımızı belirtir, muhterem heyetinize saygılar sunarım. (A. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İslâm.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Grup adına söz istiyorum.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1. — Manisa Milletvekili Gündüz Sevilgen'in kuliste kendisine vâki bir saldırı olayı nedeniyle açıklaması ve siyasî parti grupları adına yapılan konuşmalar.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Müsaade buyurursanız bir hususu açıklamak istiyorum.

Bugünkü konuşmamdan sonra...

BAŞKAN — Söz vermedim efendim, bir dakika efendim, bir dakika. (M. S. P. sıralarından «Çok mühim» sesleri)

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Bu kürsünün söz güvenliğini ihlâl edilmektedir...

BAŞKAN — Her şey mühim Sayın Sevilgen, mühim olmayan bir şey yok ki...

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Bendeniz demin konuştuktan sonra, dışarıya kulise çıktım. Orada bana tokat vurdular.

BAŞKAN — Bana söyleyin efendim, bana söyleyin efendim. Başkana hitaben söyleyin, belki dediğiniz kadar mühimse size söz veririm.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Kim olduğunu anlayamadım. Dönüp baktığımda 8 - 10 Cumhuriyet Halk Partili arkadaşım vardı.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim, o zaman. Buyurunuz, nedir o?.. Ne olduğunu ifade edin. (C. H. P. sıralarından «Anlayalım» sesleri)

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Sayın Başkanım, biraz evvel bir müstahdem gelip bana, dışarıda polisin yanında bir ziyaretçimin olduğunu söyledi. Belki de bir tertip olabilir. Bendeniz yalnız başıma çıktım, polisin yanına giderken, o büyük beton sütunların yanında, arkamdan gelen ve kim olduğunu bilemediğim bir arkadaşımız tokat vurdu. Dönüp arkama baktığım zaman 6 - 7 tane Cumhuriyet Halk Partili milletvekili arkadaşımın mevcudiyetini gördüm. Şu anda isimlerini bilmiyorum. (M. S. P. sıralarından «Yuh» sesleri)

Yalnız olduğum için, muhatap olmamak için hemence buraya geldim. Durumu arz ediyorum. Kürsüden bizim söylediğimiz şeylere, fikre fikirle mukabele edilmesinin zaruretine inanıyorum. Bu kaba kuvvet gide gide sokaklarda olan hâdiseye benzer olaylara Meclis koridorlarında da sebep olursa, kan gövdeyi götürürse, bunun mesulünün kim olacağını takdirlerinize arz ediyorum Sayın Başkanım.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, isim versin.

BAŞKAN — Bir dakikanızı istirham edeyim.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — İsmini bilmediğim gibi, tanıyamadım.

BAŞKAN — Evvelâ geçmiş olsun, lütfen oturun. Eğer kürsüden ifade etmek isterseniz size bu imkânı da hemen tanırım.

Ben Sayın İdare Âmiri arkadaşlarımdan, derhal hâdiseye el koymalarını rica edeceğim.

Sayın Tosyalı, şu anda içeride başka İdare Âmiri arkadaşım olmadığına göre, muhatabım siz oluyorsunuz. Derhal hâdiseye el koymanızı, gerekli tertibatı almanızı, ilgilileri haberdar etmenizi rica ediyorum. Şu anda hâdiseden Sayın Meclis Başkanını da haberdar etmenizi rica ediyorum.

Sayın Sevilgen, buyurun.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Başüstüne efendim.

YÂSİN HATİBOĞLU (Çorum) — Şayet şeref varsa...

BAŞKAN — Sayın Hatiboğlu, ifade edecekler efendim. Yani bir meseleyi 10 kişi birden söylemez efendim. Her türlü imkânı tanıyorum; fevkâlâde bir hâdise telâkki ediyorum, arkadaşımızı davet ediyorum. Başka ne yapayım efendim?.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım,

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Sayın Başkan, usül hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Olur efendim, olur. Sayın Yüceler, oturun efendim, vereceğim. Kürsüden indirip de size usül hakkında söz mü vereyim? (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından gürültüler)

ÖMER ÇAKIROĞLU (Trabzon) — (Ankara Milletvekili Kemal Ataman'a hitaben) Sana ne oluyor, sana ne, sen kimsin? İte bak be. Kim oluyorsun sen?..

KEMAL ATAMAN (Ankara) — Sana ne oluyor, sen ne karışıyorsun onların işine, hayvan oğlu hayvan. Sayın Başkan duydunuz ne dediğini. İt senin babandır.

KENAN DURUKAN (Sakarya) — Terbiyesizlik bu, «İt» diyor, ayıptır.

BAŞKAN — Sayın Çakıroğlu rica ederim. Sayın Çakıroğlu bir arkadaşımız konuşacak efendim, rica ederim.

VECDİ İLHAN (Kastamonu) — Teşhis etsin arkadaşımız kimin vurduğunu.

BAŞKAN — Sayın İlhan rica ederim.

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Yanlış tatbikat içindesiniz. Yarın Mecliste, her köşesinde cereyan edecek olaylarla ilgili söz vermek mecburiyetinde olursunuz.

BAŞKAN — Duyuyorum efendim, duyuyorum, ihtar ediyorum. Sayın Yüceler, çok rica ederim.

Bir arkadaşımız kürsüye çıkmış, siz usul hakkında söz istiyorsunuz. Arkadaşım kürsüden indikten sonra size öncelik tanırım. Rica ederim. (C.H.P. ve M.S.P. sıralarından gürültüler) Sayın Ataman, Sayın Ataman!..

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, size yardımcı olayım efendim; arkadaşımız evvelâ teşhis etsin. Yapılan şeyin ne olduğunu, kimin yaptığını teşhis etsin. Böyle mücerret şey olmaz.

MEHMET CAN (Adana) — Önce teşhis etsin, ondan sonra konuşsun.

(Trabzon Milletvekili Ömer Çakıroğlu ile Ankara Milletvekili Kemal Ataman arasında kavga, C. H. P. ve A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Çakıroğlu rica ederim, rica ederim efendim. İdareci arkadaşlarım, müdahale edin lütfen. Sayın grup idarecileri, çok rica ederim.. Efendim ne var orta yerde? Bir arkadaşımız tecavüze maruz kalmış, siz döğüşüyorsunuz burada. Çok rica ederim. Ortada çok önemli bir mesele varken neden döğüşüyorsunuz? Ne var orta yerde? Sayın Ataman rica ederim, lütfen oturun efendim.

Sayın Erverdi, sizden yardım rica ediyorum.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Yardım edeyim Sayın Başkan, arkadaşımız teşhis etsin...

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan, konuşma ile ilgili usulsüzlük var.

BAŞKAN — Vereceğim efendim, konuştuktan sonra vereceğim. Konuşmadan usulsüzlüğü nasıl anladınız beyefendi? Sayın Yüceler, rica ederim, lütfen oturun. Arkadaşım sözünü bitirdikten sonra size söz vereceğim.

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Cumhuriyet Halk Partisinin aleyhinde konuşacak...

BAŞKAN — Beyefendi söylesinler burada, tespit edelim, ne söylüyorlar bilelim. (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından gürültüler) Lütfen oturalım efendim. Sayın Yüceler, usul hakkında size söz verebilmem için arkadaşımın konuşmasını ikmal etmesi lâzım.

MEHMET YÜCELER (Kayseri — O konuşmayla ilgili...

BAŞKAN — Rica ederim, ne söyleyeceğini ne biliyorsunuz beyefendi? (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından gürültüler) Beyefendi eğer öyle söylerse size söz hakkı tanırım.

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Arkadaşımız konuştuğu takdirde, Meclisin her köşesinde cereyan eden olaylarla ilgili olarak söz vermeye mecbur olacaksınız.

BAŞKAN — Çok rica ederim Sayın Yüceler. Bir milletvekili, kimin tarafından olursa olsun, Meclis çatısı altında tecavüze maruz kalacak, bu arkadaşımıza gördüğünü anlatma imkânını ben tanımıyacağım, mümkün değil böyle şey. (C. H. P. ve M. S. P. sıralarından gürültüler) Lütfen oturun efendim, rica ederim Sayın Yüceler. Eğer arkadaşım hadiseyi anlatırken, ortaya koyarken başkalarını itham edici; grupları, partileri itham edici bir beyanda bulunursa, elbette ki söz hakkı doğacaktır, herkes de bunun cevabını verecektir.

Ben Sayın Sevilgen'e, hadisenin tesiri altında kalmayacağına inandığım, objektif olacağına inandığım ve hadiseyi de çok önemli gördüğüm için söz verdim.

Buyurun Sayın Sevilgen.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım;

Biraz evvel bir müstahdem bana gelerek, polisin bulunduğu noktada bir ziyaretçimin olduğunu söylediler. Ben bunun üzerine tek başıma salondan çıktım, koridoru, kulisi geçtim ve o yüksek kolanların bulunduğu mermer salonda, arkam dönük kapıya doğru giderken, arkamdan bir arkadaşımın tokat vurduğunu ve sendelediğimi hissederek döndüm. (A. P. ve M. S .P. sıralarından «Kalleşce» sesleri)

BAŞKAN — Çok rica ederim efendim rica ederim.

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Devamla) — Arkamdan vurulmuştur tokat. Ve döndüğüm zaman karşımda 5 - 6 arkadaş vardı. Adetleri çoktu, ben yalnız başınaydım. Bir hadiseye meydan vermemek için, o noktadan süratle uzaklaşmak mecburiyetinde olduğum için, süratle buraya geldim. O esnada önüme çıkan bazı arkadaşlar oldu. Ancak arkamı döndüğüm zaman, gördüğüm arkadaşların isimlerini de bilmiyorum, şahıslarını da, şu anda o tokatın tesiriyle teşhis etme imkânına sahip değilim. Ancak, o anda orada bulunan arkadaşlarımın vic-

danlarına ve namuslarına havale ederek, gören arkadaşlarımın hadiseyi söyleyeceklerini ve müsebbiplerini söyleyeceklerine de inanarak, hadiseyi burada tespit etmek istiyorum.

O esnada kulisin son noktasında Millî Selâmet Partisinin Bingöl Milletvekili Abdullah Bazencir oturmaktaydı ve o büyük kolonların çevresinde bulunan milletvekillerinin kimler olduğunu, o arkadaşım tespit etme imkânına da belki sahip olabilir ve o esnada, o civarda bulunan diğer milletvekili arkadaşlarımdan da, bu tecavüzü yapan arkadaşların kimler olduğunu söyleyen arkadaşlarımız mevcut olabilir; o arkadaşlarımın vicdanlarına ve namuslarına havale ediyorum.

Hadiseyi tespit ediyorum ve diyorum ki, bu tip hadiseler çirkindir, bu Meclis çatısı altında yakışmaz, ayıptır, tekerrürü de gayet esef vericidir. Biz böyle bir hadiseye vasıta, vesile olmayız, böyle bir hadiseyi biz meydana getirmeyiz; ama muhatap olduğumuz takdirde de mukabele yapacak olursak, değerli arkadaşlarımız bundan gücenmesinler, darılmasınlar.

Sayın Başkanım, söz verdiğiniz için, hadiseyi tespit sadedinde söz verdiğiniz için zatıâlinize teşekkür ediyorum, değerli arkadaşlarımı saygıyla selâmlıyorum.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Sayın Erverdi, bir dakika.

Sayın Yüceler, usul hakkında ifade edin, ona göre takdir hakkımı kullanacağım. Buyurun.

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Sayın Başkan, bu Meclis çatısı altında yakışıksız, her gün bu tip müessif olaylar oluyor. (A. P. ve M. S. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim, bir dakika efendim, bir dakika.. Muhterem arkadaşlarım müdahale etmeyin efendim, müdahale etmeyin.

Evet, «Her gün oluyor diyorsunuz böyle müessif hadiseler» Evet. (A. P., M. S. P. sıralarından gürültüler)

Efendim, hatibi dinlememe imkân verin lütfen.

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Şahsen, bu olayları kınayan bir milletvekiliyim, tasvip etmiyorum. Müessif bir olaydır, olmaması lâzım gelir. Bu kanaatteyim; ama Meclisin çatısı dışında, yani burada değil ve salonun dışında, müzakereler cereyan ettiği bir zamanda, bu olaydan dolayı, müzakereleri kesip bir arkadaşımıza söz vermeniz usule aykırıdır. Başkanlığı müşkül duruma düşürür. (M. S. P. ve A. P. sıralarından şiddetli gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Abbas, müsaade edin efendim, muhatabı benim efendim, beni eleştiriyor. Rica ederim.

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Olayı tasvip ettiğim için değil, olayı kınıyorum. Yalnız, yanlış bir tatbikata yol açtığınız düşüncesiyle, usul hakkında konuşmak istiyorum. Her halde bu konuşmamdan sonra mesele aydınlandı. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Ben de teşekkür ederim Sayın Yüceler.

Yalnız şu kadar arzı cevap etmek isterim ki; eğer şimdiye kadar Meclis çatısı altında milletvekillerinin dövülmesi gibi bir durum olsa idi ve o anda Meclisimiz toplantı halinde bulunsa idi, Başkan kim olursa olsun, her halde böyle bir hadiseyi önemli bir hadise telâkki etmek mecburiyetinde kalacaktı.

Kanaatimce; böyle bir ahvalde tecavüze uğrayan bir arkadaşımıza söz vermenin bir usulsüzlük olduğu kanaatini taşımıyorum. Eğer öyle ise, onun vebaline de katlanmaya hazırım.

Buyurun Sayın Erverdi.

C. H. P. GRUPU ADINA SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Sayın Yüceler'in ifade ettiği usul konusunda ben de temas edecek idim; ama Sayın Başkanın izahatından sonra o konuyu geçiştireceğim.

Sayın Sevilgen'i, burada hepinizle birlikte bendeniz de dinledim; bir tecavüze maruz kaldığını ifade buyurdular ve bu tecavüzün Halk Partili bir milletvekili tarafından yapıldığını, ancak kim olduğunu bilemediğini ifade ettiler.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Zekâi Altınay, ismini de vereyim.

BAŞKAN — Sayın Kazan, müdahale etmeyin efendim, bu işi ciddî şekilde ele almaya mecburuz.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Tasrih etmek için söylüyorum.

BAŞKAN — Devam ediniz, devam buyurun efendim.

SELÇUK ERVERDİ (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, evet, kim olduğunu kendilerinin tanıyamadıklarını söylediler, Sayın Kazan da şimdi bir arkadaşımızın ismini verdiler; arkadaşımızla temas imkânı bulamadım, hepiniz gibi ben de buradayım. Hadisenin niçin olduğunu bilemiyorum;

ama bu türlü hadiseleri tasvip etmediğimizi de ifade etmek istiyorum.

Bu, yalnız Halk Partisi tarafından vukua gelmiş, bir Halk Partili milletvekili tarafından vukua getirilmiş olay değildir. İnfial gösteren Sayın Adalet Partili arkadaşlarımız tarafından da, geçen sene bizim grupumuza mensup bir arkadaşımız, hem de dış kapıda dövüldü, 3 - 4 kişi tarafından dövüldü, başından yaralandı.

Haddizatında, olaylara normal gibi bkmak mümkün değildir; ama bu olayların ilk defa vukua geldiğini söyleyip, bu derece büyük infial göstermenin de gereği vardır, hepimizin birlikte göstermemiz gerektir. Ama bir partiyi suçlayarak değil, bir suç varsa, tümümüz üstümüze hissemizi alarak meseleyi ortaya koymamız lâzımdır.

Bu sebeple, arkadaşımızın kendi ifadelerine itimat ederek, bir Halk Partili tarafından eğer böyle bir tecavüze uğramışsa, benim malumatım yok, henüz tahkik etmek imkânını bulmadım, kendilerinden ben özür dilerim. Ama, bir şeyi daha birlikte tespit etmemiz lâzım: Sayın Sevilgen, herkesin sinirinin, uzun süre çalışmadan bozulduğunu, en az benim kadar da takdir edecek durumdadır.

Burada, iki günden beri madde üstünde söz alır Adalet Partisinin alkışları arasında; Adalet Partisinin demeyeyim artık da, Halk Partisine...

İSMET SEZGİN (Aydın) — Bize mi?

SELÇUK ERVERDİ (Devamla) — Size gelen bir şey yok sayın arkadaşım.

Halk Partisine devamlı birtakım bühtanlarda bulunur, hattızatında olmamış olayları olmuş gibi göstererek, birtakım eskilere dönerek, herkesin sinirleriyle oynamayı ve bir grupu tahrik etmeyi başarılı politika olarak saymanın, karşı tarafta da birtakım reaksiyonlara sebebiyet vereceğini düşünmesi de gerekir idi. Bunu da insafınıza...

M. GÜNDÜZ SEVİLGEN (Manisa) — Hadiseyi haklı mı görüyorsunuz Sayın Erverdi?

SELÇUK ERVERDİ (Devamla) — Hayır. Söyledim, kınadım... (M. S. P. sıralarından gürültüler)

HÜSEYİN ABBAS (Tokat) — Neticelerine dayanın siz de bunun.

BAŞKAN — Efendim, lütfen müdahale etmeyin, rica ederim.

SELÇUK ERVERDİ (Devamla) — Bakın, hiç tahammülünüz yok. Söyledim, kınadım; ama bir taraftan da karşıdakinin insan olduğunu, karşıdaki insanın sinirleriyle devamlı oynamanın bazen müessif hadiselere sebebiyet vereceğini, hadişenin durup dururken tevellüt etmediğini de ifade etmek istiyorum.

HÜSEYİN ABBAS (Tokat) — Tasvip eder gibi konuşuyorsun.

BAŞKAN — Sayın Abbas, rica ederim.

SELÇUK ERVERDİ (Devamla) — Başlangıçtan beri söyledim, hiçbir veçhile tasvip etmem. Ama insanız, bizim de sinirlerimiz var ve nahak yere oynuyorsunuz.

Bir şeye daha temas etmek istiyorum.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Bu bir tehdit.

MEHMET BOZGEYİK (Gaziantep) — Ortada bir tertip var, tertip.

BAŞKAN — Sayın Bozgeyik, rica ederim efendim, rica ederim.

SELÇUK ERVERDİ (Devamla) — Gücü olan insanın tehdide ihtiyacı yoktur. Ben sizin tehdidinize gelecektim; burada, hem de tehdidin kabasını mikrofondan yaptınız, birkaç defa yaptınız. «Biz eğer kimseyi dövmüyorsak, şunu yapmıyorsak, bunu yapmıyorsak gücümüzün yetmediğinden değildir» gibi, «Bir başlarsak bizimle başa çıkamazsınız» gibi, birtakım tehditleri siz söylediniz.

Ben, kimsenin fizik gücüyle bir başkasını yıldırmasının yanında olmadım, grup olarak yanında olmadık, milletvekili olarak yanında olmadık; ama birtakım taarruzlar, tecavüzler oluyorsa, bizim arkadaşlarımızın hepsinin aynı ölçülerde, diğer milletvekili arkadaşlarımızda da oluyor, tahammülü bitenler oluyor. Bu tahammülle ilânihaye oynamanın da uygun olmayacağını ifade etmek istedim.

Hepinize saygılar sunarım, teşekkür ederim. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erverdi.

Buyurun Sayın Aygün.

Yalnız, söz alan arkadaşlarımdan rica ediyorum; Sayın Aygün'ün şahsını kastederek ifade etmiyorum, belki diğer gruplar adına da söz almak isteyen arkadaşlarım olacaktır; maksat, yeni bir hadiseye meydan vermek değil, üzücü olay hakkında düşüncelerini ifade etmektir. Bu ölçü içerisinde kalacağınızı ümit ediyorum.

Buyurun Sayın Aygün.

A. P. GRUPU ADINA OĞUZ AYGÜN (Ankara) — Sayın Başkan ve muhterem arkadaşlarım;

Evvelâ Başkanın ikazına teşekkür ederim; zaten ben, o ölçü içinde konuşmak üzere huzurlarınıza gelmiş bulunuyorum.

Efendim, usul meselesi üzerinde, evvelâ başlangıçta kanaatimi arz etmek isterim. Başkanın usulsüz olarak müzakereyi keserek, mağdur olan, tecavüze uğrayan arkadaşımıza söz vermiş olması kınandı burada. Bu aslında yanlış bir kınamadır. Şunun için yanlıştır: Burada bu hadisenin ölçüsü daha başka türlü olabilirdi; Allah korusun, tecavüzün şiddeti daha fazla olabilirdi, Allah muhafaza etsin, bir katil hadisesi de olabilirdi. Şimdi onun için, ölçüsünü nasıl koyacağız?

MEHMET YÜCELER (Kayseri) — Hangi sebepten meydana geldiğini Başkan biliyor mu?

BAŞKAN — Sayın Yüceler, sizi böyle sinirli ilk defa görüyorum. Rica ederim.

OĞUZ AYGÜN (Devamla) — Ne sebeple olursa olsun tecavüze uğramış olan bir arkadaşımıza, Başkanın müzakereyi keserek söz vermiş olmasını saygı ile karşılıyorum.

Kaldı ki, Meclis İçtüzüğünde, bu tip hadiseler düşünülerek bir madde açıklıkla ortaya konmuş da değil; çünkü bu mukaddes çatının altında böyle şeyler düşünülmemiş, hesap edilmemiş. Bu bakımdan «şu maddeye uygundur, şuna uygun değildir» diye Başkanı kınamak da mümkün değildir.

Değerli arkadaşlarım, bu sul bakımından kanaatimi arz ve ifade ettikten sonra, şükranla kaydederim ki, yapılmış olan çirkin hadiseden sonra, burada fevkalâde akıllıca, Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Sözcüsü arkadaşım üzüntüsünü beyan etti ve özür diledi. Kendisine ben de bu Meclisin bir mensubu olarak teşekkür ederim.

Yalnız muhterem arkadaşlarım; bu tip hadiselerin zuhur etmemesini temin edecek tedbirler alınmalıdır. Bu tedbirler ne idare amirlerinin alacağı tedbirlerdir, bunlar ne bizim nizamnamelerle yapabileceğimiz, birtakım maddelerle temin edilecek olan bir tedbirdir. Bunlar, doğrudan doğruya, her sayın parlamenterin iradesine hâkim olması ile yapabileceği birtakım tedbirlerdir. Hepimizin hoşlandığı şeyler vardır; ama irademizle o hoşlanma hududunu bir yerde tutmasını bilebiliyoruz. Hepimizin nihayet sinir sistemi vardır; bir noktada bozulabilir, bir noktada arkadaşlarımızda fazla reaksiyon olabilir; ama irade hâkim kılınmalı ve kâmil olan kişi kendisine hâkim olabilmelidir.

Bu sebeple, arkadaşlarımızın zaman zaman tehevvüre kapılmış olmalarını normal karşılamakla beraber, başkaları tarafından bunun yatıştırılması sırasında, «kendilerini nasıl olsa tutuyorlar, nasıl olsa arkadaşları tarafından muhafaza ediliyorlar» düşüncesi ile farkında olmadan bu çatının kutsî havasına yakışmayan ifadeleri kullanmış olmalarını da fevkalâde yadırgadığımı bir vesile ile daha huzurunuzda ifade etmek isterim.

Bundan sonraki müzakerelerimizde, benim arz ve ricam o ki, kendilerine irade bakımından hâkim olamayan arkadaşlarımız, diğer sayın arkadaşları tarafından, müzakerelerin şiddetli cereyan ettiği kısımların uzağında muhafaza edilmeye çalışılsınlar.

Bu arada, Sayın Gündüz Sevilgen'in burada konuşmasını takiben tecavüze uğramış olmasını da, bir tesadüf olarak görmediğimi ve bu bakımdan kürsü hürriyetini, hitabet serbestisini böylesine kısıtlayacak hareketlerden şiddetle kaçınmak gerektiğini Adalet Partisi Grupu adına saygıla arz etmek isterim.

Saygılar ve sevgiler. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aygün.

Sayın Kazan, buyurun efendim.

Sayın Aygün'ün konuşmasından önce yaptığım temenniyi, tekrar etmiş kabul etmenizi rica ederim.

M.S.P. GRUPU ADINA ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) — Hay hay sayın Başkan, müsterih olunuz.

Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar;

Millî Selâmet Partisi Grupu olarak, Mecliste görev aldığımız günden şu tarihe kadar, siyasî partiler arasında vakarıyle temayüz etmiş bir grupuz. Yapmış olduğumuz konuşmalarla (ki bu konuşmalar zabıtlara geçmiştir) diğer siyasi partilerin konuşmalarını mukayese edebilirsiniz. Bu konuşmalarla da, Meclisteki fikir özgürlüğü çerçevesinde kalması lâzım gelen fikir vasatındaki mücadeleyi en asil bir şekilde ortaya koymaya çalışmaktayız.

Gurupumuz adına, biraz evvel sayın Gündüz Sevilgen'in maruz kalmış olduğu tecavüz hareketinden dolayı sayın Erverdi özür dilediler. Elbette takdire şayan bir harekette bulundular; ama onun arkasından da, dikkatli olmamızı, sinirlerini tahrik edici konuşmalardan kaçınmamızı da bize hatırlattılar.

Muhterem arkadaşlar, günlerdenberi şu çatı altında müzakerelerde bulunuyoruz. Bu müzakereler esnasında en fazla tahrik edilen, sinirleri en fazla tahrip edilen kimlerdir; en fazla tahrik edici konuşmalar yapan kimlerdir? Kendilerini unutup da başkalarına nasihat etmenin manası yoktur. Önce kendilerine nasihat etsinler, sonra da bu nasihati başkalarına yapsınlar. Onun için biz, bu çatı altında vakarımızla fi-

kir mücadelesi yapıyoruz. Bunun en bariz örneğini, dün akşam vaki olan bir örneğini hatırlatmak isterim. Sayın Önder Sav'ın kıdem tazminatıyla ilgili olarak Millî Selâmet Partisi aleyhine yapmış olduğu ithamı Gündüz Sevilgen bey kardeşimiz belgeye dayanarak çürüttüler, reddettiler. Onun arkasından sayın Kenan Durukan yine çıktılar, yine aynı sözleri tekrar ettiler.

BAŞKAN — Bir dakikanızı rica edeyim sayın Kazan.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) — Demek istiyorum ki....

BAŞKAN — Sayın Kazan, bir dakikanızı rica edeyim

Bugün cereyan eden müessif olayı sizler de aynı mantık ölçüsü içinde, «Birbirimizi tahrik ettik» diye bir sonuca mı bağlayacaksınız?

ŞEVKET KAZAN (Devamla) — Hayır. Biz tahrik etmiyoruz.

HÜSEYİN DENİZ (Malatya) — Peki senin bu konuşman ne?..

ŞEVKET KAZAN (Devamla) — Rica ederim...

BAŞKAN — Tekrar tekrar istirham ediyorum sadece müessif olay üzerinde durunuz; dağıtmayınız, rica ediyorum.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) — Fakat müessif olayı Sayın Erverdi bir çerçeve içine aldı da, ben de o çerçeve içinde...

BAŞKAN — Aynı çerçeveye sığdırmaya mecbur değilsiniz Sayın Kazan.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) — İşte muhterem arkadaşlar, birbirimize tavsiyelerde bulunacağımıza, her şeyden evvel kendi nefis hâkimiyetimizi kendimiz sağlamaya çalışalım. Burada fikir özgürlüğü varsa, elbette ve elbette buradaki fikir özgürlüğünü, o fikri söyleyenleri dinlemek suretiyle, o fikre saygı göstermek suretiyle tescil etmeye çalışalım.

Bu tecavüz hadisesi elbette müessiftir; ama müessif bir tecavüz hadisesi de kolay kolay unutulmayan bir hadisedir. Biz bunu unutmaya çalışacağız. Çünkü, nefse hâkimiyetin icabıdır da onun için unutmaya çalışacağız; ama bu hadiselerin elbette ve elbette tekerrür etmemesi konusunda sadece lâfla değil, her birimize bir görev düştüğünü bilmek suretiyle de yardımcı olmamız gerekmektedir.

Ben daha fazla bir şey konuşacak değilim. Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Sayın Oğuz, buyurun efendim.

C. G. P. GRUPU ADINA TALÂT OĞUZ (Mardin) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Biraz önce, siyasî hayatımızın vazgeçilmez unsuru olan ve parlamenter sistemin temeli bulunan Parlametonun çatısı altında Millî Selâmet Partisi Grupuna mensup, değerli arkadaşımız Gündüz Sevilgen'in fiilî bir tecavüze mâruz kalması, kendisine fiilî bir tecavüzde bulunulması, grup olarak bizleri son derece müteessir etmiştir. Teessürlerimi, üzüntülerimi ve teessüflerimi bildirmeyi siyasî ahlâk ve fazilet kurallarına dayanan bir partinin müntesibi olarak bir vecibe addederim.

Değerli milletvekilleri, bu çatı altında eğer başka şahıs tarafından bu fiilî tecavüz yapılmış olsa idi, Türk Ceza Kanununda verilen cezası 2 ay hapis ve 500 lira ağır para cezası idi. Temennim odur ki, eğer bu memlekette poltikayı siyasî ahlâk ve fazilet kurallarına istinat ettirmek ve siyasî hayatımızı bu şekilde temadi ettirmek istiyorsak, tecavüzü yapan arkadaş hakkında, bütün partiler ittifak etmek suretiyle dokunulmazlığının kaldırılması suretiyle, Adliye Komisyonuna hava eledilmek suretiyle Türk savcısının huzuruna, Türk adliyesinin huzuruna götürülme vazifesini ifa etmenin çabası içinde bulunmamızı ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlarım, 1961 Anayasa Türkiye'ye, Türk demokrasisine geniş bir özgürlük hakkı tanımıştır. Ama, bir hakkın suiistmalini kanunun himaye etmeyeceğini hukukçu arkadaşlarım, Cumhuriyet Halk Partisine, Adalet Partisine, ve bütün partilere mensup olan hukukçu arkadaşlarım benden daha iyi bilir: Parlamento, siyasî ahlâk ve fazilet vasıflarını taşıyanların bulunması lâzım gelen bir çatıdan ibarettir. Parlamento, her türlü gayri ahlâkî hareketlerden, her türlü gayri kanunî hareketlerden tevakki edilmesi icabeden insanların toplandığı bir yerdir. Bu çatı altında topluma, vatandaşa, esnafa, memura, köylüye herkese nümune olabilecek vasıfları taşımak mecburiyetindeyiz. Bu vasıfları taşımayan insanın, bu çatının altında hiçbir zaman yeri olmaması icabeder.

Değerli arkadaşlarım; bir arkadaşımızın Parlamento çatısı altında konuşmasını yaptıktan sonra tecavüze maruz kalmasını hangi yasa, himaye etmektedir, hangi ahlâk kuralı, himaye etmektedir, hansi siyasî telâkki himaye etmektedir? Bunu bütün Parlamentonun muhterem gruplarına sayın azaların vicdanlarına, izanlarına ve takdirlerine terk etmek mecburiyetindeyim. Yine teessürlerimi ve tees-

süflerimi bildirmek suretiyle Yüce Parlamentoya saygılar sunarım. (C. G. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Oğuz.

Sayın Ersoy, buyurunuz efendim.

D. P. GRUPU ADINA MEHMET ERSOY (Kütahya) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Hadise benden evvel konuşan değerli sözcülerin ifade ettiği gibi, gerçekten esef verici bir hadisedir. Üzüntülerimizi beyan ediyoruz ve hadiseyi kınıyoruz. Ancak, memnun olduğumuz bir hususa da işaret etmek istiyoruz.

Sayın Sevilgen böyle müessif bir hadiseye maruz kaldıktan sonra bu kürsüden, gerçekten şu kürsünün kutsiyetine uygun bir ölçü içinde, maruz kaldığı ağır hareketin hissî etkisi altında kalmadan objektivitesini muhafaza edebilmiş; tansiyonu artırıcı değil, yatıştırıcı bir konuşma yapmıştır. Kendisini takdir ederiz.

Bunun dışında bu hadiseye sebep olan arkadaşı, C. H. P. Grup Başkanvekili muhterem Erverdi gerçekten bizi büyük ölçüde memnun eden bir vâkar ve ağır başlılık içinde ve yine bu Parlamentoya yakışır bir ölçüde kınamış ve hatta özür dilemiştir.

Bu iki hadiseyi bundan sonra bu şekil hadiselerin olmayacağının ümit verici işareti olarak memnuniyetle kayıt ediyoruz.

Bugün içinde bulunduğumuz şartlara, bilhassa dış şartlara, tarihimiz içinde çok az maruz kalmışızdır. Her zamandan çok birlik ve beraberliğe muhtacız. Partiler olarak, Parlamento üyeleri olarak, içeride ve dışarıda bu gibi hareketlerin, partileri ve şahısları değil; Devleti ve rejimi yiyip bitireceğini iyi bilmeliyiz.

Bütün partilerimizi ve Parlamento üyelerimizi bu şuur içinde ve bunun gereğini yapar göreceğimizden emin olarak ve bu hadisenin son hadise olmasını tekrar temenni ederek Yüce Heyetinize saygılarımızı sunuyoruz. (Alkışlar).

ÜNAT DEMİR (Muğla) — Sayın Başkan, kuduz tehlikesi olduğunu hissediyorum, arkadaşın ismini de bilmiyorum, doktora sevk edilsin.

BAŞKAN — Sayın Ünat, rica ederim.

Başkanlık Divanı bütün grup sözcüleri arkadaşlarımın düşüncelerine ve üzüntülerine katılır, arz ederim.

Muhterem arkadaşlarım, açık oylama işlemi devam etmektedir. Oylarını kullanmayan arkadaşlarımın oylamaya katılmalarını rica ediyorum.

VI. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

2. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan komisyonları raporları (1/135) (S. Sayısı : 65 ve 65'e 1 nci ek) (Devam)

BAŞKAN — Şahsı adına Sayın Ülker, buyurunuz efendim.

TALÂT OĞUZ (Mardin) — Grup adına söz istemiştim efendim?

BAŞKAN — Sayın Oğuz, bana intikal etmedi. Müsaade ederseniz, Sayın Ülker'den sonra size söz vereyim efendim.

Teşekkür ederim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Deniz İş Kanununda yapılan değişiklik üzerinde kişisel görüşlerimi sunmak için huzurunuzda bulunuyorum.

Bu tasarıda da önemli yeri kıdem tazminatı işgal etmektedir.

Değerli arkadaşlarım; dünden beri kıdem tazminatı üzerinde pek çok söz söylendi, ama bütün bu sözlerin içerisinde bir gerçek olduğu gibi ortada durmaktadır. O gerçek de şudur :

Kıdem tazminatında onbeş günü, otuz güne çıkaran teklifi ve görüşü Cumhuriyet Halk Partisi getirmiştir. 1973 seçimlerinde, «Ak Günlere Doğru» seçim bildirgesinin içinde kıdem tazminatı yer almıştı. Biri, bir süre evvel kabul edilmiş, diğeri de şimdi konuşulan kanunların, tasarıların altında Bülent Ecevit'in Başbakan olarak imzası bulunmaktadır. Şüphesiz, bir koalisyonda olduğuna göre, Başbakan olarak Ecevit'in imzası bulunduğu gibi, koalisyonun kanadının da bu tasarı altında imzası bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, Adalet Partisinin seçim bildirgesini incelediğimiz zaman, kıdem tazminatı diye bir meseleyi görmek mümkün değildir, yoktur. Tersine, o seçimlerde biz kıdem tazminatından bahsettik diye, işveren çevrelerine doğru yapılan konuşmalarda, bu getirilen tazminatla işverenin yok edileceği, ortadan kaldırılacağı, mahvedileceği sözlerini biz her tarafta dinledik. Ama bugün öyle bir noktaya gelin-

miş oluyor ki; o zaman alay edilen, o zaman aleyhinde bulunmakla rey getireceği sanılan konunun bir gerçek olduğu ve karşısına tam olarak çıkılmaz bir gerçek olduğu ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bunu da burada tespit etmek lâzımdır.

Değerli arkadaşlarım, Millî Selâmet Partisinin bu tasarıya karşı çıkıp çıkmadığı konusuna gelince:

Değerli arkadaşlarım birbirinden değerli belgeler gösterdiler, «Gazete kupürleri muteber değildir» şeklinde görüşler söylendi. Gazete kupürlerinin muteber olup olmaması önemli değildir; ama gazete kupürlerine geçen olaylar olmuşsa, sözler söylenmişse, hareketler yapılmışsa onlar önemlidir. O hareketlerin yapıldığını biz kesin olarak bilmekteyiz. Nereden bilmekteyiz? Elimizin altında 1475 sayılı Kanun tasarısı var, 21 . 5 . 1974'te Bülent Ecevit imzasıyle Meclise sunulmuş ve bunun altında Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Eyüpoğlu, Birler, Şevket Kazan ve diğer Bakan arkadaşlarımızın hepsinin imzaları var.

Şimdi, bu imzaların bulunduğu metin eğer buradan tam olarak geçmiş olsaydı bir diyeceğimiz olmazdı. Buraya, kıdem tazminatına imza koyan kanattaki arkadşalarımız, bugün, oraya koydukları imzanın dışında birtakım değişiklikleri getirmişlerdir, savunmuşlardır. Yani, başka bir belgeye ne hacet var? Elimizin altında Meclisin bastığı belge var, kupür değil bu. Bu, Meclisin tutanağının bir parçası.

Değerli arkadaşlarım, şimdi bir defa hatırlayalım. Bu kanun tasarısı buraya 1974 Haziran ayında geldi ve gündemin en önünde yer aldı. Bizim koalisyon kanadımız eğer bunu istemiş olsa idi, mutlaka o en önde bulunan bu kanun çıkardı. O istemedi, istemediğinden dolayı da ihtilâf olduğu söylendi, beyanlar yapıldı ve 23 Temmuza kadar çalışan yani Mazirandan Temmuza kadar çalışan bu Meclisten bu tasarı çıkmadı. İktidarda kim? İktidarda hep beraber biz idik. Şimdi bu gerçeği ortadan kaldırmaya imkân yok.

Şimdi efendim, «İş çevreleri bazı şeyler söylediler, onlar gerçekleşti» diyor Halk Partili arkadaşlarımız. Doğru, evet, elimizin altında o çevrelerden gönderilen telgraflar, broşürler, hepisi burada duruyor. İşte onlardan bir tanesi, 1974'te gönderilmiş. Burada, bana gönderilmiş, «Reşit Ülker, İstanbul Milletvekili; ülke kalkınması ve sanayimizin gelişmesi bakımından kıdem tazminatı konusunda dikkatle ele alınmasında ve titizlikle incelenmesinde sayısız yararlar vardır. 11 . 6 . 1974» yani buraya gelmek üzere olduğu sırada.

Ne diyor burada?

Kıdem tazminatının memurlarda olduğu gibi bir tavanla sınırlandırılması.» Yaptık, yaptığınız yani, biz yapmadık da yaptınız.

Sonra ne diyor? «Kıdem tazminatının bir fonda ödeme imkânına kavuşturulması» Bu da yapıldı.

Şimdi artık, «Bu iş çevresi ile ilgili idi, değildi» diye konuşmaya mahal olduğuna inanmıyorum. Bunlar iki kere iki dört eder kadar açık gerçeklerdir; Meclis zabıtlarında vardır, hepsi tespit edilmiştir. İmza koyduğunuz şey bellidir, bugün kabul ettiğiniz metin bellidir. Onun dışında diğer delillere gitmeye lüzum yok.

Değerli arkadaşlarım, «bu gerçeği böylece belli ettikten sonra diğer bir noktaya geliyorum. «Denge kuralım» deniyor. Bu kıdem tazminatında yaptığımız iki önemli değişiklik var. Birçok önemli değişiklik var; ama, bunların ikisi önemli. Birisi, 15 günden bir aya çıkması; bir diğeri de, 3 yıl kaydının kaldırılıp bir yıla indirilmesi. Ne yapıyorduk? Denge kurmaktan bahsediyorduk. Denge kurulmadığı içindir ki, bu hükümler getirilmek mecburiyetinde kalındı. Ne yapıyordu işveren, ne yapıyordu? O, işçinin emeğini kullanarak milyonlar kazanan, zengin olan, Türkiye'ye de güç getiren - bir anlamda - o insan ne yapıyordu kıdem tazminatını ödemeyeyim diye? 3 sene olmadan evvel 2 sene şu kadar ay sonra o işçiyi atıyordu. Kendi aralarında anlaşma yapmışlardı. Konuşma yapmışlardı. O işçiyi bu fabrikadan atıyordu 2,5 sene sonra, 3 seneye 1 ay kala bu fabrikadan atıyordu, öbürüki de öbür fabrikadan atıyordu, boyuna mekik dokuyordu Türk işçisi.

İşte bu işçinin sömürülmesi ve işçinin ezilmesi karşısında bu ihtiyaç ortaya çıktı ve getirildi. Doğru yaptık, bu sömürüyü önledik. Eğer denge kurulmak tek başına mümkün olsaydı, işçiden daha organize olduklarını iddia edenler ve maddî imkânı olan işverenler, bu türlü kötü kullanmaları, kanundaki kötü kullanmaları yapmazlardı. Bu kötü kullanmaları yaptılar ve biz de Parlamento olarak hep birlikte 3 seneyi bir seneye indirdik; kötü kullanamayacakları büyük bir teminatı getirmiş olduk değerli arkadaşlarım.

Fon meselesine gelince: Kıdem tazminatı 15 günden 30 güne çıkarıldığı zaman işçiye bir güvence sağlanmış oluyordu. Bir yönünü söylüyorum, diğer yönleri üzerinde çok şey söylendi; ama bir yönü işçi güvencesi sağlıyordu. Niye? Çünkü işveren düşünecekti ki, ben bu işçiyi atarsam perişan olurum, onun

için ben bu işçiyi iyi kullanayım, iyi muamele edeyim, benim fabrikamda çalışsın; aksi halde kıdem tazminatı müessesesi vardır, ben büyük zararlara uğrayabilirim.

BAŞKAN — Sayın Ülker, 2 dakikanız vardır hatırlatıyorum.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Bitiriyorum değerli Başkanım.

Şimdi bugün fon tesis edilmekle ne oldu? Bugün fonun böyle tesis edilmesi suretiyle, işverenlerin sorumluluğunda bir fonun tesis edilmesiyle garanti altına alınmış oldu. Aynı maddede sigorta yapmasını önledik. Niye önledik? Şimdi söylediğim fikri kabul ettiğimiz için önledik. Yani niye «sigorta ettiremez» dedik? Çünkü sigorta ettirirse işçinin teminatını kaldırır, sigortaya güvenerek işçisine kötü muamele yapar, atar diye düşündük.

Aynı şekilde bir maddenin içinde işverenin sigorta yapmamasını kabul ettik. Bu fikri kabul ettiğimiz için - başka türlü düşünülmesine imkân yok - aynı maddede bir fon kurduk. Fonu nasıl kurduk? O da meçhul. Bir başka kanun gelecek, şöyle yapılacak, böyle yapılacak. O da meçhul, yani ne olacağı belli değil. Bir seçim öncesinde uygulanıp uygulanmayacağı meçhul bir iş yaptık.

Değerli arkadaşlarım, bu Parlamentodan böyle kanunlar geçti. Önseçimler için Siyasî Partiler Kanununda bir madde kabul ettik, dedik ki: «Önseçimlere bütün seçmen katılır.» «Önseçimlere bütün seçmenlerin katılacağı bir seçim yapılır.» dedik; fakat arkaya bir madde, geçici bir madde koyduk: «Bu önseçimlerde bütün seçmenlerin oy kullanması için gerekli kanun çıkarılmadıkça bu madde tatbik edilmez.» dedik ve o madde senelerce kanunda kaldı, en son Seçim Kanunu değişikliğinde çıkardık.

BAŞKAN — Sayın Ülker, lütfen bağlayın.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Değerli arkadaşlarım, kanun yapıcı biziz. Biz kanunu yaparken niye onu da yapmıyoruz? Burada nice nice maddeler teklif edildi. Yani, şu kanunun metnine şu madde, şu madde, şu madde diye teklif edildi, o yapılmadı. Niye? Çünkü göreceksiniz ve hep beraber göreceğiz ki, bunun siyasî bir amacı vardı ve bu iş tamamen askıya asıldı ve bırakıldı.

Değerli arkadaşlarım, kıdem tazminatının deniz iş hukukuna da getirilmesi doğru olmuştur. Tasarının prensip itibarıyle, ilke itibarıyle tümünü tasvip ediyoruz, fakat, tavan getirilmesine ve bu şekilde bir fonun tesis edilmesine karşı olduğumuzu da burada belirtmek isterim.

Saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Ülker.

Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu adına sayın Oğuz, buyurunuz efendim.

C. G. P. GRUPU ADINA TALÂT OĞUZ (Mardin) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım; görüşülmekte bulunan 854 sayılı Yasa üzerinde grupumun görüşlerini arza çalışacağım.

Değerli milletvekilleri; Anayasamız, sosyal ve iktisadî hayatımızın düzenlenmesi için Devlet tarafından gerekli tedbirlerin alınmasını öngörmüş bulunmaktadır. Bu, Anayasamızın 41 ve müteakip maddelerinde belirlenmiştir.

İş hayatımızın, iş hukukumuzun safahatını tetkik ettiğimiz takdirde, kıdem tazminatı İş Kanununda işçilere, deniz iş hukukunda gemi adamlarına ve basın iş hukukunda da basın mensuplarına tanınmış bulunmaktadır. Bu, 1475 sayılı Yasanın tümü üzerinde ve bazı maddelerinin değiştirilmesiyle ilgili yapılan görüşme üzerinde yapmış olduğum konuşmada da izah ettiğim şekilde, iş hayatımıza 40 sene evvel girmiştir ve 308 sayılı İş Kanununda kıdem tazminatı müessesesi kabul edilmiş bulunmaktaydı.

Değerli arkadaşlarım; bir ülkede bedenen ve fikren çalışan insanların ülkenin yükselmesinde, ülkenin sosyal ve iktisadî yönden kalkınmasında katkılarının bulunduğunu hepiniz takdir edersiniz. Bütün ülkeler istihdam alanında çalışan, bedenen ve fikren emek sarf eden tüm işçilere, tüm emek sarf edenlere gerekli sosyal ve iktisadî imkânlar tanımışlardır.

854 sayılı Yasa, kıdem tazminatı müessesesini meydana getirmiş bulunmaktadır. Kıdem tazminatının 15 günden 30 güne çıkarılması, hizmet müddetinin 3 yıldan 1 yıla indirilmesi ve fon tesisi; gelişen ve değişen hayat koşulları karşısında, sorunları karşısında bunlara ihtiyaç hissedildiğinden, bunlar müesseseye konulmak suretiyle Parlamentoda daha evvelce kabul edilen 1475 sayılı Yasadan sonra 854 sayılı Yasa üzerinde de müzakere konusu olmuştur. Tasarı ve başka arkadaşların da getirilmesi suretiyle meydana gelen teklif ve tasarılar işveren ve işçi yönünden her iki grupun hak ve menfaatlerini telif etme bakımından, hakikaten adalete ve hakkaniyet kurallarına uygun ölçüler getirilmiştir.

Bugün Türkiye'de olduğu gibi, diğer Batı ülkelerinde bu müesseseler kabul edilmiş ve yıllardan beri

işçilerin malı olmuştu. Bu müesseseden, istihdam alanında 16,5 milyon işçiden sözleşmeli olarak tahminen - 1 800 000 işçi istifade edecektir. Müessese, iş hukukumuza mal olması bakımından yeni bir nizam getirmiştir.

Bu müessesenin Türk milletine, Türk işçisine ve işverene hayırlı ve uğurlu olmasını temenni eder, Yüce Parlamentoya saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Oğuz.

Sayın İslâm, bir notunuzu aldım.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Sakarya) — Sayın Reşit Ülker, fonla ilgili kanun çıkarılıncaya kadar bunun bir işçi sermayesi ile ilgili iddiada bulundular. Halbuki, her iki kanunun metninde de, «Bu fon kanunu çıkarılıncaya kadar, bu tazminatların işveren tarafından ödenmekte olacağı» sarahaten yazılıdır; gerek kabul edilen bu kanunda, gerek bu görüşülen kanunun 20 nci maddesinde. Grupumuza izafeten yapılan bu yanlış ifadeyi tavzih sadetinde söz rica etmiştim.

BAŞKAN — Maksat hasıl oldu, fazlasıyla da oldu.

Kanun tasarısının tümü üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Maddelere geçilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum.

854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı.

Madde 1. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kıdem tazminatı :

Madde 20. — Bu kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akidlerinin :

1. İşveren tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin 1 nci bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. Gemi adamı tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin II nci ve III ncü bendleri uyarınca,

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyle,

4. Bağlı bulundukları, kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı, yahut toptan ödeme almak amacıyle;

Feshedilmesi veya gemi adamının ölümü veya 14 ncü maddenin 4 ncü bendi sebebiyle son bulması hallerinde gemi adamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence gemi adamına 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Gemi adamlarının kıdemleri hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler gözönüne alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde gemi adamının kıdemi, işyeri veya işyerlerindeki hizmet akidleri sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Bu kanunun neşri tarihinden itibaren geminin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları gemi adamını çalıştırdıkları sürelerle ve devir esnasındaki gemi adamının aldığı ücret seviyesiyle sınırlıdır.

Bu kanunun neşrinden evvel işyeri devrolmuş veya herhangi bir suretle el değiştirmişse devir mukavelesinde aksine bir hüküm yoksa işlenmiş kıdem tazminatlarından yeni işveren sorumludur.

Gemi adamının birinci bendin 4 ncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. Gemi adamının ölümü halinde bu şart aranmaz.

T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan gemi adamına, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında gemi adamının hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

Ancak, bu tazminatın T. C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz.

Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi, genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan kurumları kapsar.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez.

Kıdem tazminatının hesaplanması, son ücret üzerinden yapılır. Sefer, parça başına, akord, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sapit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur.

Ancak, son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, tazminata esas ücret, gemi adamının işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında 29 ncu maddenin birinci fıkrasında yazılı ücret ilâveten gemi adamına sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur.

Kıdem tazminatına esas olacak 30 günlük ücret tutarının beher yıl için nazara alınacak miktarı 1475 sayılı İş Kanununa göre tespit edilmiş olan günlük asgarî ücretin 30 günlük tutarının yedibuçuk katından fazla olamaz.

Gemi adamının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı, kanunî mirasçılarına ödenir.

Bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akidleri veya toplu iş sözleşmeleri ile gemi adamı lehine değiştirilebilir.

Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren, özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.

İşveren sorumluluğu altında ve sadece, yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olunmak kaydıyle Devlet veya en az % 51 hissesi Devlete ait bir banka veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir.

Fon tesisi ile ilgili hususlar kanunla düzenlenir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?...

ÖNDER SAV (Ankara) — Grup adına Sayın Başkan.

BAŞKAN — Grup adına, Sayın Sav buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA ÖNDER SAV (Ankara) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Önümüzdeki tasarı, genel ilkeleri itibariyle biraz önce görüşmesini tamamladığımız, 1475 sayılı Yasa tasarısına benzer hükümleri ve değişiklikleri içeriyor.

Bu tasarıda da, aynen 1475 sayılı Yasa tasarısında karşı çıkmış olduğumuz bazı değişiklikler var. «Kıdem tazminatına esas olacak 30 günlük ücret tutarının ve her yıl için nazara alınacak miktarı - 1475 sayılı İş Kanununa göre tespit edilmiş olan günlük asgarî ücretin 30 günlük tutarının 7,5 katından fazla olamaz» dendi.

Bu bentdeki asgarî ücret kriterini Bütçe Plân Komisyonunda C. H. P.'li bir üye olarak ben de savundum. Orada 9 000 liralık bir fiks rakam vardı ve o rakamın ilerdeki yıllarda ne şekilde değiştirileceğine ilişkin ilke getirilmişti. «Eğer böyle çıkması düşünülüyorsa değişik bir kriter getirilsin» dedik. Ama, maddeye monte edilmiş olan bu bent, aslında kıdemli işçinin, işinde uzmanlaşmış işçinin aleyhine bir değişiklik oluyor. Ayrıca 275 sayılı Yasanın ve bir diğer yasanın Toplu Sözleşme Yasasının getirmiş olduğu yürürlükte bulunan yeniliklere ters bir değişiklik niteliğini de gösteriyor.

Gemi adamının, bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük sürenin hizmet akidleri ve toplu iş sözleşmeleriyle lehine değiştirilebileceğine ilişkin bent de, bizim karşı çıktığımız konulardan birisidir.

Hükümet tasarısında, «süre» deyimi yerine «hak» deyimi vardı. «Süre» ile «hak», birbirini belki tamamlayıcı unsurlar olabilir; ama deyim itibariyle farklı anlamlar taşırlar. «Hak», süreyi de içerecek bir deyimdir. Biz 854 sayılı Yasa ile gemi adamına sadece süreye ilişkin hak getirmiyoruz, sürenin yanında birtakım haklar da getiriyoruz. Onun için buradaki «süre» deyiminin, «hak» olarak değiştirilmesini istiyoruz. Ancak, 1475 sayılı Yasada da bu isteğimizi tekrarlamıştık, sanıyorum, buna ilişkin önergemiz reddedildi ve 1475 sayılı Yasa tasarısında deyim «süre» olarak kaldı.

Öteden beri üzerinde durduğumuz, devamlı olarak C. H. P. Grupu ve şahıslarımız adına yaptığımız konuşmalarda; gemi adamının, işçinin kıdem tazminatına ilişkin fon tesisine ait değişikliğin de karşısına çıktık. Bunun kanuna bırakılmasının sakıncalarını, yine 1475 sayılı Yasa tasarısı görüşülürken belirttik. Prim esası mı ele alınacaktır, işlemiş kıdem tazminatı esası mı? Prim oranı ne olacaktır? Ne şekilde bir kuruluş, prim ya da birikmiş kıdem tazminatı karşılık-

larını ödemeyen işverenleri nasıl takip edecektir? Bir sürü sorunun cevapsız kaldığı maddelerden birisi.

Aslında C. H. P. Grupu olarak, geleceği karanlık, işçi yararlarına ters düşen fon tesisinin sakıncalarını günlerdir belirtmeye çalışıyoruz. Bu belirtmelerimizin karşısında, üzülerek söylemek gerekir ki, başta Millî Selâmet Partisi Grupu olmak üzere diğer arkadaşlarımız, fonun karşısına niçin çıktığımızı bilmezlikten geliyorlar. Hele hele Adalet Partisi Grup sözcüsü arkadaşımızdan çok garip bir iddia çıktı. Sanki biz 1475 sayılı Yasanın, 854 sayılı Yasanın çıkmasını istemiyormuşuz da, fonu paravan olarak kullanıyormuşuz. Fon konusundaki sözlerimiz, fon konusundaki endişelerimiz, sakıncalarını belirtmemiz sadece bu güne rastlamıyor. Biz, tasarı gündemden çekilip Plan Komisyonunda görüşülmeye başlandığı ilk günden itibaren, fonun karşısına çıkmış bir partiyiz. Bunu anlamak mümkün değil.

Bir diğer garip iddia, Millî Selâmet Partisi Grupu adına konuşan arkadaşımızdan geldi. Burada Sayın Sevilgen, «Cumhuriyet Halk Partililer hep desteksiz konuşurlar, vesikasız konuşurlar, vesika ile gelemezler» dedi. Biz vesikayla da çıktık dün, gösterdim size. Yine o vesika benim önümde. Tekrarlayacağım, hafızalarınızı tazelemekte yarar var. Ama, bu «vesika» lâfı üstünde biraz durmak istiyorum.

Her şey vesika ile ispat edilmez. Bir de siyasî ahlak denen bir nesne vardır; bir de kamuoyu ve onun bilgisi denen unsurlar vardır siyasette. Bunları hiç bir zaman arka planda tutamayız. Belki vesikalar, belgeler eskir; ama siyasî ahlâk kuralları, kamuoyu bilgisi eskimez. Kimin bazı tasarıları imzalayıp, bazılarını imzalamadığı; kimin bazı tasarıları engellediği vesikalarla Cumhuriyet Halk Partililerin elindedir sayın Sevilgen. Grupunuz adına yaptığınız konuşmada, Cumhuriyet Halk Partili bakanları kastederek, «vesika getirmiyorlar» dediniz. Eğer merak ediyorsanız Sayın Genel Başkanınız şu anda Hükümette Başbakan Yardımcısı söyleyeceğim tarihleri ve rakamları iyi not ediniz, Başbakanlık arşivlerinden bunları çok iyi bulacaksınız. Bende fotokopileri var.

1 Temmuz 1974 tarihinde Başbakanlığa, işçilerle ilgili 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi - Grev ve Lokavt Kanununun 7. 9 ve 11 nci maddelerinin değiştirilmesiyle ilgili bir yasa tasarısı sevk etmişiz. Çok garip tecellidir ki Bakanlar Kurulunda bütün Cumhuriyet Halk Partili Bakanlar imzalamış, Millî Selâmet Partisinden de sayın Abdülkerim Doğru'nun imzasını görüyoruz. Beklemişiz 29 Ağustosa kadar, işçiler yararına referandum tasarısının Millî Selâmet Partili bakanlar tarafından imzalanmasını. 29.8.1974 tarih 71 — 1849/4927 sayılı Başbakanlık yazısıyle de Çalışma Bakanlığına bizim isteğimiz üzerine, işçilerle ilgili bu yasa tasarısı geri çekilmiş.

Bir başka örnek işçi emeklileriyle de ilgili. Yine aynı tarihlerde bu tasarıyle beraber, birkaç gün önce Parlamentodan yasalaşarak çıkan tasarıyı da, Millî Selâmet Partili bakan arkadaşlarımız imzalamamışlardır. Daha nasıl belge istiyorsunuz? Sizin istediğiniz belgeyi tarif ediniz, onu da getirebiliriz belki.

ŞENER BATTAL (Konya) — Bunu cevaplamıştım ben sayın Önder.

ÖNDER SAV (Devamla) — Sizin gözünüzün içine baka baka rahatlıkla konuşabilen bir parlamenterim. Hükümet içinde kıdem tazminatı konusunda hangi tartışmaların yapıldığını, yanınızda oturan sayın Şevket Kazan'a sorarsınız o size anlatır.

ŞENER BATTAL (Konya) — O kürsüden ben cevap verdim.

BAŞKAN — Sayın Battal, müdahale etmeyiniz.

Sayın Sav, iki dakikanız var.

ÖNDER SAV (Devamla) — Tamamlıyorum efendim.

Kaldı ki Cumhuriyet Halk Partisinin hassasiyet gösterdiği konularda, büyük iş çevreleri değil, ama işçi kesimi, işçiler ve işçilerin kuruluşları duyarlık gösterdiler. Türkiye'de mevcut işçilerin en üst iki örgütü Türk - İş ve Disk, iki konfederasyon, kıdem tazminatı konusunda cepheci partilerin getirmek istediği bu değişikliğe açıktan karşı çıktılar. Hepinizin kutularına işçi kesiminden gelen sendikalardan gelen her halde bu tür muhtıralar atıldı. Bizim sözümüz değil bu. 30 günün çok üzerine çıkarılmış bulunduğu belirtiliyor. Toplu iş sözleşmeleriyle kıdem tazminatının, fon tesisinin, tavan kuralının mevcut sistemimizde bulunmadığı belirtiliyor, «Getirilen bu iki yeni sistem tamamen işçinin aleyhine işletilmek istenen ve işverenlerin yararlarını gözeten haklar cümlesindendir» deniyor. Bunun kavgasını, Parlamentoda C. H. P. yapıyor, Parlamentonun da dışında haklarını sıkı sıkıya savunan işçiler ve onların üst örgütleri yapıyor. Sizler, Parlamento çatısı dışına çıktığınız zaman, bu getirdiğiniz olumsuz değişikliklerin kefaretini bakalım nasıl ödeyeceksiniz? Merak ediyoruz. Saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Sav.

Madde üzerinde başka söz isteyen yok. Değiştirge önergeleri vardır. Önergeleri sıra ile okutacak, sonra da aykırılık derecesine göre işlem yapacağım.

Sayın Başkanlığa

Deniz İş Kanununun 20 nci maddesini değiştiren tasarının 1 nci maddesinin 2 nci fıkrasına aşağıdaki cümlenin eklenmesini teklif ederiz.

«Kıdem tazminatı 3 yıldan fazla çalışmış olmak şartıyle ödenir.»

İstanbul — İhsan Toksarı
Hatay — Ali Yılmaz
Konya — Kemalettin Gökakın
Kırşehir — Memduh Erdemir
Bursa — Hüseyin Sungur

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 65 Sıra Sayılı tasarının 1 nci maddesinin, kıdem tazminatının tavan ücreti ile ilgili 17 nci fıkrasının tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sakarya — Kenan Durukan
Kastamonu — Sabri Tığlı
İstanbul — Abdullah Baştürk
Antalya — Halil Dere
Kastamonu — Vecdi İlhan
İstanbul — A. Bahir Ersoy
İstanbul — Engin Ünsal
Yozgat — Nedim Korkmaz
İstanbul — Ali Nejat Ölçen

Sayın Başkanlığa

Deniz İş Kanununun 20 nci maddesini değiştiren tasarının, «kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine değiştirilebilir» fıkrası yerine aşağıdaki fıkrayı teklif ederiz.

«Kıdem tazminatının süresi ve miktarı hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle değiştirilemez.»

Bursa — Hüseyin Suat Sungur
Konya — Kemalettin Gökakın
İstanbul — İhsan Toksarı
Hatay — Ali Yılmaz
Kırşehir — Memduh Erdemir

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

854 Sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinde yer alan, «Kıdem tazimnatına esas olacak 30 günlük ücret tutarının beher yıl için nazara alınacak miktarı, 1475 sayılı İş Kanununa göre tespit edilmiş olan günlük asgari ücretin 30 günlük tutarının yedibuçuk katından fazla olamaz» biçimindeki fıkranın madde metninden çıkarılmasını öneririz.

İstanbul — Reşit Ülker
Muğla — Ali Döğerli
Erzincan — Hasan Çetinkaya
Artvin — E. Şadi Erdem
Bursa — Mehmet Emekli
Denizli — Hüseyin Erçelik
Kocaeli — İbrahim Akdoğan

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 65 Sıra Sayılı tasarının 1 nci maddesinin 19 ncu fıkrasındaki, «Bu maddede belirtilen kıdem tazminatıyle ilgili 30 günlük süre hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleri ile gemi adamı lehine değiştirilebilir.» hükmünün,

«Bu maddede belirtilen haklar, hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleri ile işçi lehine değiştirilebilir»

Şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Sakarya — Kenan Durukan
Kastamonu — Sabri Tığlı
İstanbul — Engin Ünsal
Yozgat — Nedim Korkmaz
Kastamonu — Vecdi İlhan
İstanbul — A. Bahir Ersoy
İstanbul — Abdullah Baştürk
Antalya — Halil Dere
İstanbul — Ali Nejat Ölçen

Sayın Başkanlığa

Deniz İş Kanununun 20 nci maddesini değiştiren tasarının 1 nci maddesinin sigorta ettirme yasağını ve fon tesisini öngören son üç fıkrasının tasarıdan çıkartılarak, yerine aşağıdaki fıkranın konulmasını teklif ederiz.

«Bu kanuna göre ödenecek kıdem tazminatları kurulacak bir fondan karşılanır. Fonun kuruluşu, kıdem tazminatını hak ediş sebeplerinden hangilerini karşılayacağı ve bunlar için yapılacak tahsilât ile ödemelerin bu kanunda gösterilen miktarın ne kadarı olacağı, fonun yönetimi, tahsil edilecek prim tutarı, ödemelerin şekli ve fonla ilgili diğer hususlar Bakanlar Kurulunca 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinde öngörülen tüzükle düzenlenir.»

İstanbul — İhsan Toksarı
Hatay — Ali Yılmaz

Konya
Kemalettin Gökakın

Kırşehir
Memduh Erdemir

Bursa
Hüseyin Sungur

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin sondan bir önceki fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İşveren sorumluluğu altında ve sadece yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olmak kaydiyle Devlet veya kanunla kurulu kurumlarda veya % 50 hisseden fazlası Devlete ait bir bankada veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatıyle ilgili bir fon tesis edilir.

Trabzon
Mehmet Özgür

Kastamonu
Hasan Tosyalı

Afyon Karahisar
Rasim Hancıoğlu

Ağrı
Bahattin Yardımcı

İstanbul
Fehmi Cumalıoğlu

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

854 sayılı Deniz İş Kanunu tasarısının 20 nci maddesindeki fon kurulması ile ilgili sondan bir önceki ve son fıkralarının madde metninden çıkarılmasını öneririz.

İstanbul
Reşit Ülker

Erzincan
Hasan Çetinkaya

Denizli
Hüseyin Erçelik

Artvin
Ekrem Şadi Erdem

Kocaeli
İbrahim Akdoğan

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 65 sıra sayılı tasarının 1 nci maddesinin 21 ve 22 nci fon tesisiyle ilgili fıkralarının tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Sakarya
Kenan Durukan

Kastamonu
Sabri Tığlı

Kastamonu
Vecdi İlhan

Kahraman Maraş
Oğuz Söğütlü

Muğla
Halil Dere

İstanbul
Ali Nejat Ölçen

BAŞKAN — Aykırılık derecesine göre tekrar okutup işlem yapacağım.

(İstanbul Milletvekili İhsan Toksarı ve dört arkadaşının önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Aynı mahiyette iki önerge var; okutup beraber işleme tabi tutacağım.

(Sakarya Milletvekili Kenan Durukan ve sekiz arkadaşı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve altı arkadaşının önergeleri tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Sayın Tığlı, söz istiyorsunuz, buyurun efendim.

SABRİ TIĞLI (Kastamonu) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

1475 sayılı Kanunu görüşürken de bu hususta ki endişelerimizi söyledik, burada da tekrar etmekte fayda görüyoruz. Toplu sözleşme düzeni içinde işçi ücretleri devamlı şekilde artmakta ve bugün birçok sanayi kesiminde, kamu kesiminde ve özel kesimde işçi ücretleri tespit edilen tavanın üstüne çıkmış bulunmaktadır. Kıdem tazminatının hesabında işçilerin ücretleri, sadece ellerine geçen veyahut brüt ücret olarak hesap edilmez. Kıdem tazminatının hesabında, işçilere ücretlerinin dışında verilen aynî ve nakdî bütün diğer ödemeler de hesaba katılır. Bugün bir işyerinde 5 000 lira net ücret alan bir usta, bir ustabaşı ve bunun gibi kıdem tazminatı hükümleri içine giren işçilerin 5 000 liralık net ücretleri, brüt olarak 7 000 - 8 000 - 9 000 liraya gelmektedir. Buna, kıdem tazminatı hesabında ödenen ikramiyeler, ödenen yemek parası ve ödenen diğer tüm ücretler de ilâve edildiği zaman 9 000 - 10 000 - 11 000 - 12 000'in üstüne çıkmaktadır. Hele gemi adamlarının ücreti, diğer fabrikalarda çalışan işçilerin aldıkları ücretlerin çok üstündedir. Açık denizlerde çalışan gemi adamları, açık denize çıktıkları zaman, uzun süre açık denizlerde çalıştıkları için iki maaş alırlar, daha ek ödenekler alırlar ve dolayısıyle ücretleri yüksektir. Bu tavan böyle kaldığı takdirde işyerlerinde yüksek ücret seviyelerine gelmiş teknisyenler, teknik gemi adamları ve kalifiye elemanların, bundan sonra toplu sözleşmelerle yükselecek ücretlerinden kıdem tazminatının hesabında 9 000'in üstündeki ödemeler nazarı iti-

bara alınmayacağı için, ortaya büyük haksızlıklar çıkacaktır.

İşçi haklarını savunduğunu iddia eden, işçiden yana olduğunu, işçinin dostu olduğunu iddia eden siyasîler bunun hesabını işçiye nasıl vereceklerdir? Bunu cidden merak ediyoruz.

BAŞKAN — Tamamlayın sözünüzü efendim, vaktiniz doldu.

SABRİ TIĞLI (Devamla) — Bitiriyorum efendim, bitiriyorum.

Bu bakımdan Yüce Meclisin değerli üyelerine tekrar rica ediyoruz; bu bir hatadır, bu hatadan hep birlikte dönelim; bunu bir siyasî pazarlık haline getirmeyelim, bunu bir siyaset pazarı yapmayalım, açık arttırmaya çıkarmayalım, işçilerin alınterlerini emekliye ayrılırken, işten ayrılırken onlara tam olarak vermenin yolunu ve çaresini bulalım. Bunun tek çaresi, buraya konulan bu tavanı kaldırmaktır; çünkü işverenler, işçileri alırken, onlara ücretlerini verirken, bir elemana ayda 15 000 lira ücret vermeyi kabul ederken, onun kıdem tazminatını da hesap ederek veriyor. Kıdem tazminatı işverenin cebinden çıkmıyor, işveren kıdem tazminatını zaten hesap ederek imalâtına, ürettiği mallara bindiriyor ve o malları kullanan tüm tüketiciler ödüyor.

Tekrar tekrar saygılarla ricam, bu tavanı burada kaldıralım ve sonra hepimizi üzecek bir hatayı böylece ortadan kaldıralım.

Teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tığlı.

Aynı mahiyette olan ve Komisyonun katılmadığı iki önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4 ncü önergeyi tekrar okutuyorum.

(Sakarya Milletvekili Kenan Durukan ve sekiz arkadaşının önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?..

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5 nci önergeyi tekrar okutuyorum.

(Bursa Milletvekili Hüseyin Suat Sungur ve dört arkadaşının önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?..

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6 ncı önergeyi tekrar okutuyorum.

(İstanbul Milletvekili İhsan Toksarı ve dört arkadaşının önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?..

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

7 nci önergeyi tekrar okutuyorum.

(Trabzon Milletvekili Mehmet Özgür ve dört arkadaşının önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

8 ve 9 sıradaki önergeler aynı mahiyettedir. Birlikte okutuyorum.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve dört arkadaşı ile Sakarya Milletvekili Kenan Durukan ve beş arkadaşının önergeleri tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birinci madde üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır. Maddeyi 7 nci sırada kabul edilen değişiklik önergesine uygun olarak, değiştirilmiş şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde — 20 nci maddenin son fıkrası gereğince tesisi öngörülen Fona ilişkin kanun çıkarılıncaya kadar, kıdem tazminatının işveren tarafından doğrudan doğruya ödenmesine devam olunur.

MEHMET ATAGÜN (Kırklareli) — Sayın Başkan, geçici maddenin numarası yok mu?

BAŞKAN — Benim elimdeki metinde Sayın Atagün, numarası yok efendim.

Birinci madde ile ikinci madde arasına geçici madde diye yazılmış, kanun tekniğine ne derece uyar, şu anda bir mütalaa serdedecek durumda değilim. Fakat bundan evvelki kanunda da aynı işlemi yaptık. Nedenini de şu anda çözmüş değilim,

Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. Geçici maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci maddeyi okutuyorum.

Madde 2. — Bu kanun, 1 . 2 . 1974 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Bir değiştirge önergesi vardır. Okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Deniz İş Kanununu değiştiren tasarının yürürlüğü düzenleyen 2 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Madde 2. — Bu Kanunun 1 nci maddesi ile getirilen değişiklikler, bu Kanunun yürürlüğünden sonraki hizmet ve kıdem süreleri için uygulanır. Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.»

Bursa	İstanbul
Hüseyin Suat Sungur	İhsan Toksarı
Konya	Hatay
Kemalettin Gökakın	Ali Yılmaz
Kırşehir	
Memduh Erdemir	

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?.

PLAN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HAYRETTİN TURGUT TOKER (Ankara) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi metindeki şekliyle oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Açık oylamaya iştirak etmeyen arkadaşımız var mı efendim?

Açık oylama işlemi bitmiştir.

Oyunun rengini belirtmek üzere, Sayın İslâm buyurun efendim.

NADİR LÂTİF İSLÂM (Sakarya) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Bu kanunun müzakeresinin bitirilmesiyle, aynı günde iş hayatımızı, sosyal hayatımızı ilgilendiren önemli iki merhaleyi tamamlamış olmaktayız.

Sosyal barışın ve ekonomik kalkınmamızın milletimizin unsurlarının, ekonomik hayatımızın çeşitli unsurlarının birbirini tamamlayan bir bütünleşme ve ahenk içinde gerçekleşmesinin birer merhalesi ve muharrik kuvveti olacağına inandığımız bu kanunun milletimize, işçilerimize ve bütün iş hayatımıza hayırlı olması dileğimizdir.

Bu arada kanunun yürürlük tarihinin 1974 Şubatından itibaren olması ve ayrıca teşkil edilecek fona kadar, bu tazminatların işverenler tarafından ödenme gereğinin konulmuş olması - inancımız odur ki - bu kanundan faydalanacak işçilerimizi ve iş camiasını da büyük ölçüde memnun edecektir.

Bu arada bu kanunların, Hükümet Programında belirlenmiş hedeflerden birinin daha gerçekleşmesinin işareti olması da, ayrı bir memnuniyet vesilesini teşkil etmektedir.

Bu duygular içinde kanuna olumlu oy vereceğimizi arz eder, Yüce Heyetinize saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İslâm.

Başka söz isteyen?.. Yok.

Kanun tasarısının tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

3. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Plan Komisyonu raporu (1/287) (S. Sayısı : 193 (1)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, gündemimizin 21 nci sırasında yer alan, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısına gelmiş bulunuyoruz.

Raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunuyorum.

---

(1) 193 S, Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

Raporun okunmasını kabul edenler... Okunmamasını kabul edenler... Raporun okunmaması kabul edilmiştir.

Kanun tasarısının tümü üzerinde söz isteyen sayın üye?..

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, şahsım adına söz istiyorum.

OĞUZ AYGÜN (Ankara) — Sayın Başkan, Grup adına Sayın Gülhis Mankut konuşacak.

BAŞKAN — Not edelim efendim.

Tümü üzerinde şahsı adına Sayın Şener, buyurun efendim.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Görüşülmekte olan 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hususunda - Komisyonda bu iki fıkra haline getirilmiştir - şahsî fikrimi ifade etmek için söz almış bulunuyorum.

1963 yılında arkadaşlarımızla beraber böyle bir kanun teklif ettik ve benim anlayışıma göre müspet bir kanundur. Çünkü, ben evvelâ bayanların, bayan memurelerin bir anne olduklarını kabul eden kişilerdenim. Memuriyetleri sırasında 8 saat çalıştıktan sonra evlerine döndüklerinde, Türk örf ve âdetlerine göre yine ev hizmetlerini yapmaya mecbur olan bayanların yıpranma payları erkekten çok daha fazladır. Onun için, 20 senede bir memurenin emekli olması taraftarıyım. Ancak, bu konuda Sayın Komisyondan ve Hükümetten gönlüm arzu ederdi ki, gerekçesinde bu kanundan istifade edecek olan memurelerin kaç kişi olduğu belirtilsin. Bunun bilinmesinde fayda vardı.

Muhterem arkadaşlarım; birim olarak bir erkek 100 puvanda çalışırsa, kadın çalışırken % 75 puvanla çalışır. Çünkü kadın, kondüsyonu itibariyle, çalışma sürecinde, çalışma imkânlarında ve kuvvetinde daima erkekten noksan çalışma zorundadır. Bu, bünye itibariyle de böyledir, fizyolojik yapı itibariyle de böyledir ve gördüğü iş noktasından, çocuk bakımından, ev işlerinden mütevellit mutlaka böyledir. Bunu bayan arkadaşlarım, kendileri için, «çalışmalarında erkekten daha az çalışıyor manasında» almasınlar; her ne olursa olsun bayanların çalışma tarzları veyahutta Türkiye'deki hizmetlerinin erkeklerinki kadar olduğu da bir gerçektir.

Ancak, bu kanunun kabul edilmesi, benim görüşüme göre kadın haklarının gerçekleşmesi için de bir gerektir. Bu kanun 20 seneyi dolduran ve arzu ettiği takdirde emekli olanlar hakkında mutlaka faydalı olacaktır. Onun için, bayanların 20 sene zarfında emekli olmalarının zorunlu olduğunu gördüğüm için, bu konuda verecek olduğum rey de müspettir; bunu getiren Hükümete de teşekkür ederim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şener.

A. P. Grupu adına Sayın Mankut, buyurun efendim.

A. P. GRUPU ADINA FATMA GÜLHİS MANKUT (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı hakkında, Adalet Partisi Grupu olarak görüşlerimizi açıklamak isteriz.

Evvelâ şu hususu açıklıkla belirtmek isterim ki; Türkiye'de siyasî partiler seçim meydanlarına çıktıkları zamanda, daima vatandaşımıza birtakım şeylerin yapılacağı hususunda hem ümit verirler ve bu ümidin sonucu da birtakım taahhütlerde bulunurlar. Her siyasî partinin programı, her siyasî partinin bildirisi, sayın vatandaşlarımıza açıklanır ve demokratik ülkelerde tatbik edilen usuller, Türkiye'de de tatbik edilerek, değerli vatandaşlarımız kendilerine en çok hizmeti getirecek, kendilerine en iyi imkânları sağlayacak, Türk halkını refaha, huzura, kardeşliğe ve birliğe kavuşturacak olan siyasî partilere sandık başlarına giderek oylarını verirler.

Ancak şunu ifade etmek isterim ki; yapamayacağımız şeyi meydanlarda söylemenin ne siyasî partilere, ne de Türk milletine faydası olur. Ancak Türkiye'de, siyasî partiler va'dettikleri şeyleri behemahal yerine getirebilme imkânına sahibolmalıdırlar; eğer getirebilme imkânına sahibolamayacaklarsa va'detmemelidirler.

Evvelâ şunu ifade edeyim ki değerli arkadaşlarım; Cumhuriyet Halk Partisi seçim meydanlarında Türk kadınlarının, çalışan işçi memur kadınların 20 senede emekli olmaları hususunu büyük bir güçle va'detmişti. Ancak, 1973 seçimleri hiçbir siyasî partiye iktidar olabilme imkânını vermemesi sonucu, Cumhuriyet Halk Partisiyle Millî Selâmet Partisinin ortaklığı neticesinde ortaya çıkan Hükümetimizin, çıktığı günden itibaren büyük bir dikkatle izlediğim, konu olan, çalışan Türk kadınlarının, işçi kadınlarımızın 20 senede emekli olmaları hususunda taahhüt ettikleri, va'dettikleri bu kanun tasarısının ivedilikle Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmeleriyle. Ancak, şu hususu açıklıkla belirtiyorum ki, bu kanun tasarısının Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı devrinde gel-

memiş olması ki, o kadar mühim bir kanun da değildi, bugün Adalet Partisinin, ortaklarıyle beraber kurduğu Koalisyon Hükümetince Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmiş olması ve bu tasarının burada A. P. Hükümeti yapabilen, söz verdiği şeyi mutlaka başarabilen bir partinin mensubu olmanın da huzuru içerisinde bulunuyorum.

HÜSEYİN DENİZ (Malatya) — Bu Hükümet Adalet Partisi Hükümeti değil.

FATMA GÜLHİS MANKUT (Devamla) — Evvelâ şunu ifade edeyim ki, Türkiye Cumhuriyetinin ilk partisi, Cumhuriyet Halk Partisidir, Atatürk'ün partisi, Cumhuriyet Halk Partisidir. Bunu söylüyorum. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Ancak, kadın haklarına, Büyük Atatürk'ün yapmış olduğu inkilâpların en önünde gelen, kadınlara erkeklerle eşit haklar tanıması, kadınlarımızın profesör, doktor, dişçi, işçi ve saire gibi sahalarda çalışmalarına imkân tanıması ve bu görüşü de senelerden beri savunaduran Cumhuriyet Halk Partisinin böyle bir kanun tasarısını Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmemiş olmasından üzüntü duymaktayım. Sadece bu üzüntümü ifade etmek için söylüyorum.

HÜSEYİN DENİZ (Malatya) — Senin burada bulunman Cumhuriyet Halk Partisinin sayesinde olmuştur.

ABDİ ÖZKÖK (Bolu) — Senelerdir niye getirmediniz?

FATMA GÜLHİS MANKUT (Devamla) — Senelerdir...

Değerli arkadaşlarım, şunu ifade edeyim ki...

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayın lütfen.

FATMA GÜLHİS MANKUT (Devamla) — 1973 seçimlerinin arifesinde taahhüdedilen bir hususstu. Şunu da söyleyeyim, o zaman gazetecilerin yaptığı röportajlar sırasında, Adalet Partisinin kadın milletvekili olarak benimle yaptıkları röportajda, «Partimin program ve tüzüğü neyi gerektiriyorsa, eğer partimin programı kadınların 20 senede emekli olmasını öngörüyorsa, evet budur ve programımızda bu vardır, bunu gerçekleştireceğiz» demişimdir. Direkt olarak dahi böyle bir taahhüdün içine şahsan girmemişimdir.

Değerli arkadaşlarım, hep beraber bu kanun tasarısını görüşüyoruz ve birlikte oy vereceğiz. Türkiye Cumhuriyetinde bu Parlamentodan kadınların 20 senede emekli olmasını sağlayacak kanunun çıkmış olması da cidden bütün Parlamentoyu ilzam eden ve O'na gurur veren bir durum olacaktır.

Şimdi, kadının 20 senede emekli olması gibi bir ayrıcalığın Türk toplumunda tanınmasını da ben şahsan, Türkiye'de yaşayan Türk vatandaşı olan ve Türk kadınını temsil ederek Parlamentoya gelmiş bir arkadaşınız olarak üzülerek ifade ediyorum. «Kadın yılı» diye bir yılın ortaya çıkmış olmasının, «Kadınların 20 yılda emekli olmaları» gibi bir durumun ortaya çıkmış olmasının nedenleri, kadının evde kapalı kalması ve kadının ev işleriyle behemahal meşgul olmasının sonucu değil; Türkiye'de, kadın olsun, erkek olsun, ayrıcalık tanımadan, çalışanlara gerekli imkânların sağlanmamasının neticesidir.

SABRİ İNCE (Hatay) — Onu ortağınıza sorun.

FATMA GÜLHİS MANKUT (Devamla) — Eğer Türkiye"mizde bugüne değin kreşler açılabilmiş olsaydı, bugüne değin çalışan kadınlarımıza her türlü imkânlar tanınıp da çalışma imkânı böyle 20 senede elinden alınma gibi bir durum olmamış olsaydı, dünya toplumları içerisinde medenî ülkeler olan Avrupa toplumları gibi, Türk kadınları erkekleriyle bir arada çalışır; hem aile kalkınır, hem de cemiyet kalkınırdı. Binaenaleyh, ailenin kalkındığı toplumlarda toplum da kalkınır. Bir ailenin kalkınabilmesi için de mutlaka iki taraflı çalışmaya, bugünün iktisadî şartları içerisinde zaruret vardır. Bu zarureti açık açık ifade ediyorum. Zaruret vardır; ama kadınlarımızın böylesine birtakım mükellefiyetlerle dolu olması, evine gittiğ zaman evinde işini yapacak kimsenin bulunmamış olmasının, çocuğuna bakacak kimsenin bulunmamış olmasının, evlât yetiştirmek en büyük hasleti olan kadının bu hasletten mahrum olmasının sonucudur. Kreşlerin açılamamış olması, çocuklarımıza bakacak yuvaların bulunmamış olması, ihtiyaca cevap vermemiş olması sonucudur ki, bugün kadınlarımızın bu istekleri doğrudan doğruya, «Çocuklarımıza bakamıyoruz, yararlı olamıyoruz; bunun sonucunda emekli olmak istiyoruz; ama aslında emekli olmayı da istemiyoruz» diye birçok hanım arkadaşlarımızı ve Türk kadınlarını da görmekteyim; gerek memurlarımız olsun, gerek işçilerimiz olsun.

Binaenaleyh, her zaman savunduğumuz ve Adalet Partisi Grupu olarak da programımıza aldığımız, Türk kadınlarının sosyal güvenceye, Türk kadınlarının her şeyden önce iktisadî özgürlüğe kavuşması yolundaki çalışmalarımıza, bu çalışmalarımız da bir ilâve olacaktır. Türkiye'de Büyük Atatürk, Yüce Önder Atatürk 1923 senesinde ilk kız lisesini İzmir'de açmıştır, sonra da getirmiş kız liselerini Ankara'da açmıştır. Neden açmıştır kız liselerini? Kızlar ve ka-

dınlar kültürlü olacaktır, iktisadî hürriyete sahibolacaktır, sadece ekmek parası için kocalarına bağlı olmayacaktır. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar) Kendi düşlerini kuracaktır. Çalışan kadın, çalışmayan kadın tefriki olmayacaktır Türkiye'de. Çalışan kadın namussuz, çalışmayan kadın namuslu diye bir şey yoktur. C. H. P. sıralarından M. S. P. sıraları gösterilerek «O tarafa söyle» sesleri ve alkışlar) Her ikisi de aynı pozisyon içerisinde mütalaa edilir. Bizler namusumuzla, şerefimizle, Türk kadını olarak, her türlü imkânlara sahip, çalışıyoruz, gücümüzle mesleğimizi ifa ediyoruz, erkek arkadaşlarımızın yanında şerefimizle vazifemizi yapıyoruz. Bu şerefin ve bu bahtiyarlığın içerisinde bütün Türk kadınlarını, tüm Türk kadınlarını görüyorum. (C. H. P. sıralarından alkışlar) Ancak, gönlüm, şu Parlamentoda profseörlerimiz, doktorlarımız, doçentlerimiz, avukatlarımızın olduğu çoğunlukta kadınlarımızın da yer almasını arzu ediyor. Lütfen değerli arkadaşlar, değerli milletvekillerimiz, kafası olan, gücü olan namusu ile, şerefi ile siyasî hayata atılmış olan kadınlarımızı baltalamayınız, kadınlarımızın karşısına çıkmayınız, kadınlarımızla beraber olunuz, birlikte yürütelim bu meseleyi. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar) Türkiye'nin kalkınması, kadın gücünün devlete iştiraki ile mümkün olacaktır. Ben, Adalet Partisi görüşünü ve kendi görüşlerimizi bildiriyorum.

Değerli arkadaşlarım, gerek kadın memurlarımızın ve gerek kadın işçilerimizin, bu şekli ile, bugünkü şartlar içerisinde Türkiye'de 20 senede emekli olmasında zaruret vardır. (Gönül arzu eder ki, Türkiye'mizde, Parlamento içerisinde büyük bir birliğin içerisinde kardeşlik havasını estirerek, birbirimize sevgi ve saygıyle bakarak, gözlerimizle birbirimizi severek bu meseleleri yürütelim; kardeşi kardeşe vurdurmama davranışlarının içerisinde bulunursak, kardeşi kardeşe vurduran kişilerin karşısına çıkarsak, bunu temin edebiliriz. İşte Türkiye'de Türk anaları evlâtlarının, sokaklarda ölmesini istemiyor. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar) Türkiye'de Türk anaları, kız çocuklarının ona buna muhtaç olmasını istemiyor. Türk anaları, kız çocuklarının okumasını istiyor. Müspet ilim tahsil etmesini istiyor kız çocuklarının. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN DENİZ (Malatya) — Ortağınız ne kanaatte? (C. H. P. sıralarından «Ortaklarının hepsi kaçtı» sesleri)

FATMA GÜLHİS MANKUT (Devamla) — Binaenaleyh, aziz arkadaşlarım, değerli arkadaşlarım, inşaallah önümüzdeki günler, Parlamentomuz için çok parlak günler olacaktır, önümüzdeki günler daha aydınlık günler olacaktır ve bu aydınlık günlerin umudu içerisinde bugün, 20 senede emekli olmayı isteyen kadın işçilerimizin ve kadın memurlarımızın, yarın, «Biz 20 senede emekli olmayacağız, çocuklarımız bakılıyor, evimiz derleniyor, toplanıyor, Türkiye'de iş bölümü olmuştur, Türkiye'de herkes kendi işini biliyor, ev temizleyen vardır, çocuğuma bakan vardır, ben de kendi şahsiyetime göre görevimi yapıp katkıda bulunacağım» diyeceği zamanları görmenin huzuru ve bahtiyarlığı içinde Yüce Büyük Millet Meclisine saygılarımı sunarım efendim. (A. P. ve C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Mankut.

Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına Sayın Orhan Yılmaz, buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA ORHAN YILMAZ (Giresun) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

1975 yılı, bilindiği gibi, dünyada ve Türkiye'de «Kadın yılı» olarak ilân ve kabul edilmiştir. Şimdi, Yüce Heyetinizde, kadınların emeklilik süresini 20 yıla indiren tasarının görüşülmesi ve temenni ederiz ki, kabul edilmesi, 1975 yılının, dünyaca, «Kadın yılı» olarak kabul edilmesine ülkemizden yeni bir katkıda bulunmuş olma olanağını da bizlere vermiş olacaktır.

Değerli milletvekilleri, sosyal yapımızın tarihî gelişimi içinde Türk kadınının yerini ve iş, çalışma hayatına katkısını gözden geçirirsek, diğer ülkelerden farklı bir durumla karşılaşırız :

Türk kadını, iş hayatına, diğer ülkelerin koşullarından daha ağır bir koşul altında başlamış ve bunu günümüze kadar ve daha da ileriye kadar sürdüregelmiş ve devam ettirecektir.

Bu nedenle, biz, görüşülmekte olan bu tasarıda, kadınların emeklilik süresinin 20 yıla indirilmesini uygun olarak görmekteyiz. Zira, bugün Türkiye'de erkeklerle kadınlar arasındaki ayrımın da ortadan kaldırılması için, bu tasarının yasalaşmasında zorunluluk görülmektedir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde geçerli olan bir durum, çalışan kadının ev işlerini de üzerine almasıdır. Bilindiği gibi, Türkiye'de, çalışan kadınlar ev işlerini de bizzat kendileri üzerine alırlar ve Türkiye'de bir gerçektir ki, erkekler ev işlerine pek yaklaşmazlar. Bu nedenle, kadının dışarıda iş ve çalışma hayatında harcamış olduğu ağır emekler ve yorgunluklar karşısında bir de ev işlerini üzerine almış olması, onun daha çok yıpranmasına âmil olan bir etkendir.

Değerli arkadaşlarım, kadınlarla erkekler arasında fizikî güç ayırımı bakımından bir de kadının doğurgan oluşu yine kadınlar aleyhine bir durum ve sonuç yaratmaktadır.

Bu nedenlerle, erkekle kadının aynı süreye tabi tutularak emekliliğe kavuşturulmasını beklemek ve bunu devam ettirmek gerçekten ayrıcalık olur, haksızlık olurdu.

Sayın milletvekilleri, biz bu nedenlerle Türkiye'de ulusun esas çekirdeğini teşkil eden ailenin sağlam bir yapıya kavuşturulması ve ailenin korunması, devamlılığı bakımından da 20 yılda kadınların emekliye ayrılmasında yine yarar görmekteyiz. Zira, bu nedenle, kadınlar daha çok aile işlerine zaman ayrıma olanağına kavuşmuş olacaklardır.

Sayın milletvekilleri, Atatürk'çü bir görüşün öteden beri savunucusu olan Cumhuriyet Halk Partisi, bu yasa önerisi ile de yine, Cumhuriyet Halk Partisinin bütün meslek kesimlerinde, kadın - erkek eşitliğinin sağlanmış olması gereği karşısında bu tasarıyı benimsemektedir ve Cumhuriyet Halk Partisinin bu tasarıyı benimsemesinden de doğal bir şey olamayacaktır.

Bu tasarı ile, kadınlar için 20 fiilî hizmet yılının emeklilik için yeterli sayılması zorunluluğu, aledeki yeni gelişmeleri ve çağın koşullarına göre daha olumlu yönde etkileyecektir.

Bu tasarı kabul edilmekle, iş hayatı kadınlar için daha da cazip hale getirilecektir. İş hayatının kadınlar için daha cazip hale getirilmiş olması çağımızın gereğidir. Kadın - erkek ayrımının ortadan kaldırılmasında da, yine iş hayatının kadınlar için cazip hale getirilmiş olmasının etkisi büyük olacaktır. Biz, bu nedenlerle, çağın gereğine uyması bakımından, bu tasarıyı Cumhuriyet Halk Partisi Grupu olarak benimsemekteyiz.

Bu tasarı yasalaştığı takdirde, gerçekten Türkiye'de ileri bir adım atılmış olacaktır. Bu, sosyal ve ekonomik, siyasal yaşantımız için iyi ve gelecekte daha umutlu bir çalışma hayatının başlangıcı anlamını da taşıyacağından, Cumhuriyet Halk Partisi grupu olarak bu yasa önerisine olumlu oy vereceğimizi beyan eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

Muhterem arkadaşlarım, 1475 sayılı İş Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasının yürürlükten kaldırılması; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 7 nci fıkrasının değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısının açık oylamasına 259 sayın üye katılmış, 255 kabul, 3 ret, 1 çekinser oy kullanılmıştır.

Böylece, tasarı Meclisimizce kabul edilmiştir.

Hayırlı, uğurlu olmasını temenni ederim.

Millî Selâmet Partisi Grupu adına Sayın Şener Battal, buyurun efendim.

M. S. P. GRUPU ADINA ŞENER BATTAL (Konya) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri;

Türk kadınını, «1975 yılı Kadın Yılı» diye hatırlamak yerine, «Cennet annelerin ayağı altındadır» inancıyle, onu devamlı baştacı eden zihniyeti temsil etmek üzere ve bu zihniyeti temsil eden arkadaşlarım adına, grupum adına sizleri hürmetlerimle selâmlıyorum.

Kanaatimiz odur ki, Türk annesi her türlü hürmete lâyık, faziletli bir varlıktır. O faziletli varlığa Parlamento olarak veya ferdî münasebetlerimizde her türlü saygıyı göstermek en büyük vazifemizdir. Esasen, Anayasamızın 35 nci maddesinde, «Aile, Türk toplumunun temelidir» demek suretiyle aileye büyük önem atfetmektedir. Ailenin aslî unsuru da annedir. Anne, «Dişi kuş yuvayı yapar» misalince, evin bereketini temsil eder; anne, çocuğun terbiyesinde sorumludur; anne, evin saadetinin başlıca unsurudur. O halde, böylesine büyük fazilet abidesi olan Türk annesine elbette her türlü hürmeti göstermek, Parlamento olarak elimizden gelen her türlü imkânları vermek zorundayız, mecburiyetindeyiz.

Muhterem arkaadşlarım, Millî Selâmet Partisi Grupu olarak bizim, Türk annesine hürmetimiz; ahlâk ve maneviyat prensibimiz icabı, sadece bundan ibaret değildir. Öylesine ona saygı duyarız ki, evin erkeği dışarda yemek yediyse, evine döndüğünde ailesi efradıyle helâllaşmak, farz edelim «Ben şu kebaptan yedim, hakkını helâl et» veya «Ben sana bundan getirdim» demek mecburiyetindedir. Onun için, kokteyl partilerde evini ihmal eden kardeşlerimize, arkadaşlarımıza deriz ki, «dışarda yediğiniz güzel yiyeceklerden dahi evinize götürünüz veya onun hakkına hürmet ediniz. Böylesine kadın hakkına hürmetkâr olunuz» diyoruz. Şimdi.

TUFAN DOĞAN AVŞARGİL (Kayseri) — Onları camide söyle, burada değil.

ŞENER BATTAL (Devamla) — Onu ayrıca söyleriz.

Yine, evin kadını, hatta hatta çocuğuna süt vermeyeceğini ifade ederse, süt annesi tutmak mecburi-

yeti bile vardır bizim inancımıza göre. Kadın haklarına böylesine büyük saygı duyuyoruz.

Partimizin beyannamesinde, kadınlara 20 yılda emeklilik hakkını vaat etmişiz, taahhüt etmişiz.

Geçenlerde 10 Haziranda buradaki 506 sayılı Kanun görüşülürken demin Sayın Önder Sav'ın birtakım iddialarına karşı bizim, «bundan evvel size bu kürsüden cevabımız vardı» dediğimiz konuşmanın 75 nci sayfasında, kadın haklarına ne derece önem verdiğimizi ve 20 yılda onlara emeklilik hakkı tanımamızı parti olarak taahhüt etmiş olduğumuzu ifade etmiştik. Bugün bu kanun teklifi ile, seçim beyannamemizdeki bir vaadimizin taahhüdünü görüyoruz. Bundan memnun oluyoruz.

Ruh sağlığı doktorları, «çalışan kadın evine sadece yorgunluk götürmemelidir» derler. Türkiye'de, bilhassa büyük şehirlerde çalışan kadınlarımız, itiraf etmek lâzımdır ki, evine sadece yorgunluk götürmektedirler. Vasıta sıkıntısı, otobüs ihtiyacı, mesafelerin işyerine uzak oluşu gibi sıkıntılara ilâveten, kadının aldığı maaş ev kirasını karşılamamaktadır. Bundan dolayı, Türkiye'de, çalışan kadın evine maalesef sadece yorgunluk götürebilmektedir. Onun için...

ABDİ ÖZKÖK (Bolu) — Kadınları kocalarının yanına tayin etmiyorsunuz?

ŞENER BATTAL (Devamla) — Efendim, lütfen ciddî olalım. Bu ciddiyetsizlikle çok şey kaybediyorsunuz. Onun için kürsüde fikirlerimizi ifade ediyoruz, ayıp oluyor.

BAŞKAN — Sayın Özkök, rica ederim efendim, rica ederim.

ŞENER BATTAL (Devamla) — Şimdi, «çalışan kadın yorgunluk götürmemeli evine, biraz da çalışmasının karşılığını görebilmeli, kazancı kira parasına gitmemeli» diye, meselenin ekonomik yönlerine işaret etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel çok duygulu, güzel bir konuşma yapan Sayın Mankut'u zevkle dinledik. Fikirlerinden bir hayli memnuniyet duyduk. Ancak, kanunun ikinci fıkrasındaki bir kelime sanıyorum kürsü heyecanı ile, hepimizde olur her halde, dikkatlerinden kaçmış veya zuhul neticesi ifade etmişlerdir; «fiilî hizmet süresi 20 yılı doldurmuş kadın iştirakçiler istekleri üzerine» diyor. Demek oluyor ki, 20 yılını dolduran kadın istekte bulunursa emeklilik hakkı verilecek. Mecburi emeklilik hakkı getirilmiyor; bu bakımdan herhangi bir takyit edici hüküm görmüyoruz.

Millî Selâmet Partisi Grupu olarak bu kanuna müspet oy kullanacağımızı arz eder, saygılar sunarım. Millî Selâmet Partisinin kadın hakları konusundaki görüşlerini bazı arkadaşlarımızın tetkik etmeden ve sokakta söylenen birtakım kanaatlerle ele alması çok yanlıştır.

VECDİ İLHAN (Kastamonu) — Dört kişi var.

ŞENER BATTAL (Devamla) — Onun için, gelin o dört kişiyi de inceleyelim; nasılmış o dört kişi? Bilmeden bunu konuşmakla o kadar yanlışlık ediyorsunuz ki, eğer..

BAŞKAN — Sayın Battal, cevap vermeyin rica ederim. Sözünüzü zaten tamamlıyordunuz, döndünüz, yeniden başladınız.

ŞENER BATTAL (Devamla) — Eğer, İslâmda evlenme hukukunu kastediyorsanız, İslâmda evlenme prensip olarak birdir. Onun için, prensip olarak birdir, onun diğer unsurlarını inceleyin. Biz kadını birtakım müstehcen yayınların malzemesi yapan zihniyetle mücadele ediyoruz ve birtakım «dolcaita» yaşayışı içinde, barlarda, pavyonlarda şurda burda çok kadınlılığı fiilen yaşayanları ayrıca tasvip etmiyoruz. Kadına böylesine saygılıyız ve kadın yılı vesilesiyle biz kadına bu saygıyı duymuyoruz, bu saygımız ezelden ebede kadardır.

Saygılar sunarım. (A. P. ve M. S. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Battal.

Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu adına Sayın Tosyalı, buyurunuz efendim.

C. G. P. GRUPU ADINA HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; Cumhuriyetçi Güven Partisi Grupu olarak bu 2 maddelik kanun hakkındaki görüşlerimizi bildireceğiz.

Memnuniyetle müşahede ediyoruz ki, memleketimizin sosyal hayatında çok büyük ve önemli bir yeri olan bu kanun hakkında bütün Meclisimiz ittifak etmiştir. Bu kanun, Hükümet teklifi olarak, kadınlarımızın 20 senede istekleri üzerine emekli olmasını getiriyor idi. Sayın Bütçe Plan Komisyonu 2 nci bir madde ilâve ederek, erkeklerin de 25 yılını doldurduktan sonra istekleri üzerine emekli olmalarını getirmiş bulunuyor.

Kadınlarımıza 20 yılda, erkeklerimize 25 yılda emekli olma hakkını veren bu kanundan dolayı hem Hükümeti, hem de Bütçe Plan Komisyonunu grupum adına tebrik ve takdir ederim.

Kanunun önemi malüm. Bütün Meclisimiz ittifak halinde olduğuna göre, ancak, grupum adına memnuniyetimizi beyan ediyoruz. Grup olarak da kanuna müspet oy vereceğimizi beyan ederek, Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tosyalı.

Sayın Ceran, buyurunuz.

OSMAN CERAN (Ankara) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Cumhuriyet Halk Partisinin, kadın haklarını tanımakta, Avrupa'nın birçok ülkelerinden ileride bir mesafe almış olmasının bugün güzel örneklerini gördük. Cumhuriyet Halk Partisi, - partilim olmamakla beraber - kadın haklarının bütün hukukî yönlerinden ve kadına tanınan büyük haklardan istifade ederek Parlamentoya kadar gelmiş Sayın Mankut'un burada kadın haklarını savunmuş olmasından memnuniyet duymuştur. Bu konuşmanın beni ve grupuma mensup değerli arkadaşlarımı memnun etmemiş olması mümkün değildir.

Kadın haklarına sonuna kadar saygılı olduğunu iddia eden Millî Selâmet Partili arkadaşlarıma da iştirak ediyorum. Onlar kadına o kadar saygılı ki, yorulduğu için 3 - 4 tane yardımcı daha çağırmak lüzumu duymaktadırlar. (Gülüşmeler).

Kadının Türkiye'deki önemini Türkler orta Asya'dan beri takdir ederler. Kadın, erkeğinin en büyük yardımcısıdır. Erkeğinin düşmanına karşı yanındadır, işine karşı yanındadır, gece yorgun gelen; fakat fizikî kuvveti üstün erkeğinin yorgun olmasına rağmen her türlü derdine tahammül eden kadın, çok büyük ve önemli bir mevkidedir. Müslümanlık dininde de en büyük önemi kadın kazanmıştır. Kadının fizikî zayıflığı.

MÜFİT BAYRAKTAR (Bolu) — Hanım de, hanım;

OSMAN CERAN (Devamla) — «Hanım» da diyebiliriz. Biz kadına, hanıma, isminin özelliği içinde saygılıyız. Kelime ne olursa olsun, kadın kadındır. Beni yetiştiren de bir kadındır. Benim, anama saygılsızlığım olabilir mi? (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri).

Kadının 20 yıl içinde emekli olması çok normal bir hadisedir. Bizim ezelî fikrimiz budur. Yıllardır Mecliste azınlıkta olan Cumhuriyet Halk Partisinin bu meseleyi gün yüzüne çıkaramayışının sebebi azınlıkta kalışıdır. Cumhuriyet Halk Partisinin kadından ve işçiden yana olan fikrini bugün taklit edenler, hiç bir zaman ne kadının yanında, ne işçinin yanında itibar görecekler. Kanımca, kadını peçe altında inim inim inleten, inletmek isteyen zihniyetle her halde kadınlarımız alay etmektedir. Peçe altına kadını koyanlar tarihi eleştirmemişlerdir. Türk kadını, ırgatlıkta, yığının dibinde çocuğunun memesini emzirebilmiştir. Kadın hürriyetine gönülden inanmamışların kadını savunmuş olmaları beni üzmüştür.

Kadına saygımız sonsuzdur.

Bu kanunun kabul edilmesinde Cumhuriyet Halk Partisi ezelden beri müştaktır ve inançlıdır.

Hepinizi saygı ile selâmlarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ceran.

Kanun tasarısının tümü üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Özkul, müracatınız bana intikal etti. Yalnız İçtüzük gereğince gruplardan başka iki milletvekili arkadaşıma söz verdim, başka da vermeyeceğim için isminizi okumamıştım, özür dilerim.

MEHMET HÜLİSİ ÖZKUL (Adana) — Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN — 1 nci maddeyi okutuyorum.

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine İki fıkra Eklenmesi hakkında Kanun Tasarısı

Madde 1. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine aşağıdaki (h) ve (i) fıkraları eklenmiştir.

h) Fiilî hizmet süresi 20 yılı doldurmuş kadın iştirakçiler istekleri üzerine,

i) İştirakçilerden 25 fiilî hizmet yılını doldıranlar istekleri üzerine,

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyenler: Sayın Altınsoy, Sayın Özkul, Sayın Erçelik.

Demokratik Parti Grupu adına Sayın Altınsoy, buyurun efendim.

D. P. GRUPU ADINA MEHMET ALTINSOY (Niğde) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım;

Çalışan kadınların 20 yılda emekli olmalarına ilişkin bu kanunun kabulünde zaruret olduğu kanaatindeyiz. Kadınların, yaradılışı icabı, yıpranmalarının çabuk olması bir tabiî hadisedir. Ancak, ikinci fıkrada, erkek iştirakçilerin 25 yılda, istekleri üzerine emekli olmaları meselesi de şimdiye kadar hep muvakkat kanunlarla idare edilmiş olan ve birkaç defa tekrar tekrar muvakkat kanun çıkarılmasını gerektiren bir hususu ortadan kaldırmaktadır.

25 yıl hizmet görmüş kişinin - erkek de olsa - kendi isteği ile çalışma hayatından ayrılması tabiî telâkki edilmek lâzım gelir. Bu zaruret öteden beri hissedilmiş, ancak, devamlı bir kanuna her nedense bağlanmamış; 5'er senelik müddet üç defa, 25 yılda istekle emekli olmasına dair muvakkat kanunlar getirilmiştir.

Bu kanunla, tekrar muvakkat kanunlar getirilme lüzumu ortadan kalkmış olacak. Bu bakımdan, bilhassa ikinci fıkranın gelmesinde de büyük isabet olduğu kanaatindeyiz. Maddenin bu şekliyle kabulünde fayda mülahaza ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Altınsoy.

Sayın Özkul, Millî Selâmet Partisi Grupu adına buyurun efendim.

M. S. P. GRUPU ADINA MEHMET HULÜSİ ÖZKUL (Adana) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine fıkra eklenmesiyle ilgili kanun üzerinde ve 1 nci madde üzerinde grupum adına görüşlerimizi arz ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, çalışan kadınların birbirinden eksik olmayan iki büyük mesuliyet taşıdıklarını, iki büyük ağır yükün altında bulunduklarını münakaşasız kabul etmek mecburiyetindeyiz. Bunlardan birisi, bilindiği gibi, evine, çocuklarına, eşine karşı yuvanın içindeki mesuliyeti; diğeri de, çalıştığı yerdeki mesuliyetidir. İki mesuliyeti birden omuzlarında taşıyan kadının, normal sürenin dışında daha süratle yıpranacağı gayet tabiîdir. Biyolojik yapısı da esasen kadının, erkeğe nispetle daha çabuk yıpranmasını gerektirmektedir.

Muhterem arkadaşlar, ailenin esas unsuru annedir. Eğer, çocuklarımızın istikbalinden emin olmak istiyorsak, onların anne şefkatinden mahrum olmamalarını istiyorsak, onların millî örf, âdet, ananelerimize, millî ahlâkımıza göre yetişmesini istiyorsak, onların anarşist olmamalarını istiyorsak, kadınlara kanunla birtakım haklar vermeye mecburuz.

Esasen, bütün dünyada, çalışan kadınlar kanunlarla himaye edilmiştir. Biz yeni bir orjinal hüküm de getirmiş olmuyoruz bununla. Hatırımda kaldığına göre, Avusturalya'da saat 15,00'ten sonra çalıştırılmamaktadır kadınlar. Zira kadının evdeki mesuliyeti, hiç değilse saat 15,00'ten sonra çalışmamasını gerektirmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, 2 nci fıkra, 25 yılını doldurmuş olan erkek iştirakçilerin, istedikleri takdirde emekli olabilmeleri imkânını getirmektedir. 25 yıl bir insan ömründe küçümsenmeyecek bir merhaledir. Bu merhaleye erişmiş olan bir kişinin bundan sonra artık istikbalinden emin olması ve emeklilik hakkını kazanmış olması lâzım gelir. Esasen, benden evvel konuşan arkadaşlarımın da ifade ettikleri gibi, 25 yılda emeklilik birkaç senede bir getirilen tadil teklifleriyle tahakkuk etmektedir. Bu defa uzun süre devam edecek bir kanun hükmü haline gelmiştir.

Muhterem arkadaşlar, bu kanunu bu şekilde sevk eden Hükümete, bu kanunun hazırlanmasında emeği geçen komisyon üyelerine ve gayri ciddî addettiğim bazı konuşmalar bir tarafa, burada kanunun lehinde konuşan herkese, bendeniz şahsım ve grupum adına teşekkür ederim. Sanıyorum bütün çalışan kadınlar ve çalışan erkekler bu kanundan dolayı benim gibi müteşekkir olacaklardır.

Saygılar sunarım. (M. S. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Özkul.

Sayın Erçelik.

HÜSEYİN ERÇELİK (Denizli) — Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — Vazgeçtiniz.

Başka söz isteyen yok.

Birinci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım; 2 nci madde olarak, yeni bir metin teklif edilmiştir. Okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan 193 Sıra Sayılı kanun tasarısının 1 nci maddesinden sonra metne aşağıda sunduğumuz maddenin 2 nci madde olarak eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 2. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 8 . 7 . 1971 günlü ve 1425 sayılı Kanunla eklenen 6 ncı ek maddenin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Emekli, adi malüllük, vazife malüllüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan iştirakçilere, her tam fiilî hizmet yılı için ek 4 ncü maddeye göre hesaplanacak aylık bağlanmaya esas tutarın bir aylık miktarı kadar emekli ikramiyesi verilir.

Adana Milletvekili	İstanbul Milletvekili
Mehmet Can	Reşit Ülker

Konya Milletvekili	Hatay Milletvekili
Hüseyin Keçeli	Sabri İnce
Erzincan Milletvekili	Bilecik Milletvekili
Hasan Çetinkaya	Mehmet Ergül
Bursa Milletvekili	Erzincan Milletvekili
Halil Karaatlı	Nurettin Karsu
İzmir Milletvekili	Balıkesir Milletvekili
Neccar Türkcan	Sadullah Usumi

Yozgat Milletvekili
İlhami Çetin

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, arkadaşlarımızın vermiş oldukları önergeye benzer bir önerge, aynı mahiyette bir önerge, Bütçe ve Plan Komisyonunda, Alt Komisyonda görüşülmek üzeredir. Tahmin ediyorum ya yarınki, yahut da Salı veya Pazartesi günkü yapılacak toplantıda sonuçlandırılacaktır.

Bu nedenle bu önergeye katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge... (Gürütüler)

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, bir dakikanızı rica ediyorum. Bendeniz, Plan Komisyonu Başkanı olarak arkadaşlarımdan rica ediyorum: Alt Komisyon, bu önergeyi de içeren pek çok önergeleri almış ve üzerinde çalışmaya başlamış bulunmaktadır ve çalışma da bitmiş. Alt Komisyon üyesi arkadaşım söylüyor; raporu hazırlanıyor.

Ben rica ediyorum arkadaşlarımdan; önergelerini geri alsınlar. Hem bu kanunun erken çıkmasını sağlamış olurlar. Çünkü, kabul edilse bile biz maddeyi geri alacağız ve Plan Komisyonundaki görüşme esnasında bu ele alınmıştır. O zaman sonuçlayalım bunu. Arkadaşlarımdan bunu rica ediyorum, mümkünse.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sezgin.

Önerge sahibi arkadaşlarım katılıyor mu?

MEHMET CAN (Adana) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

ALİ SANLI (Burdur) — Hükümetten soru sorma hakkımız var mı?

BAŞKAN — Ne hakkında soracaksınız?

ALİ SANLI (Burdur) — Bu önergenin kabulü halinde malî portesi ile ilgili.

BAŞKAN — Tabiî sorarsınız efendim.

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz efendim

BAŞKAN — Buyurun.

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, ben esasa girmek istemediğim için ifade etmedim. Bu önergenin, basit bir hesapla, malî yükü 1,5 milyar Türk lirasıdır.

BAŞKAN — Anlıyorum.

Bir önerge verilmiş olduğuna göre, İçtüzüğe göre gerekli işlemi yapmak durumundayım.

Komisyonun katılmadığını tespit etmiş bulunuyorum.

Yalnız, bu arada bir açık oy teklifi geldi. Neyin açık oylaması istendiği hususunda bir kayıt yok.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Bu önergenin sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergenin oylanması teklif ediliyorsa, önergeyi açık oylamaya tabi tutmam mümkün değil. Önergeyi işarî oylarınıza sunmak durumundayım. (C.H.P. sıralarından «oylayın» sesleri)

AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkan, önerge oylama mahiyetindedir. Bu bakımdan, madde üzerinde müzakere açılması gerekir; çünkü, önergede yeni bir madde getirilmektedir.

BAŞKAN — Sayın Karaaslan, ileri sürdüğünüz mütalaa beni teyit etmektedir. «Bu önerge» diyorsunuz «madde niteliğindedir». Ben de, «bu bir önergedir» diye ifade etmiştim. Şu halde, İçtüzük gayet sarihtir, eğer komisyon katılsaydı, o muameleyi yapmam mümkündü. Komisyon katılmadığına göre de..

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, önergeyi, görüşülmek üzere komisyona geri istiyoruz. (C.H.P. sıralarından «Komisyona iade edilmez, oylayın» sesleri)

BAŞKAN — Şimdi efendim, bağırma ile oylamanın alâkası yok ki, ben hepsinin cevabını veriyorum.

Komisyon, katılmadığını söyledi; bilâhara, Komisyona almak istedi. Açık oylama istediler, «olmaz» dedim.

Şu halde ne yapacağız. oylama yapacağız. («Oylayın» sesleri)

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, tasarıyı, önerge ile birlikte Komisyona geri istiyoruz efendim.

BAŞKAN — Tasarıyı geri alıyorsunuz.

PLAN KOMİSYON BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Evet efendim.

KADİR ÖZPAK (Uşak) — Sayın Başkan, «katılmıyoruz» dediler.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, meseleyi bir yanlışlığa, bir hataya sürüklememe durumunda-

yız. Komisyon tasarıyı ve maddeyi geri istediği takdirde yapacağım işlem sarih.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, her halde yoklama istiyorlar, ayağa kalktılar.

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Sayın Erverdi, arkaya doğru lütfen bakınız, herkes ayakta.

Anlıyorum, arkadaşlarımızın bir girişimde bulunacağını anlıyorum; anlıyorum; ama tereddüt içinde olduklarını da görüyorum.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Sayın Başkan, iyi niyetle yaptığınız tespit için size bir şey söylemeye dilim varmıyor. Ama onun ne olduğunu siz de, ben de anladık. Komisyon önergeye katılmadığını daha evvel ifade etmiş veya reddetmemiş. Yoklamadan kurtarabilmek için sayın Sezgin bir başka usulü kullanmak istiyorlar. Bu bir hakkın suiistimalidir.

PLAN KOMİSYONU BAŞKANI İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkanım, sayın Halk Partisi Grup Başkanvekili, benim içimi benden daha iyi biliyorlar, kendilerini tebrik ederim.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmada bulunmayalım. Hakkın suiistimalinin tespiti zor bir iştir; ama bir intibadır, söylenebilir.

Şimdi bize intikal eden, okuttuğum ve komisyona katılıp katılmadığını sorduğum önerge hususunda bir kısım Adalet Partili arkadaşlarımız, yeterli imza, ile, açık oylama talebinde bulunmuşlardır; onun da bir önerge olması hasebiyle, mümkün olmadığını ileri sürdüm. Müteakiben, Plan Komisyonu Başkanımız, önergeyi tasarı ile birlikte geri istediler. Bu talep, İçtüzüğümüze uygun bir taleptir.

Kabul ettiğimiz 1 nci madde dışında, komisyona iade teklifiyle ilgili, hem bu önergeyi, hem de kanun tasarısına ait olan kısmının komisyona iadesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler...

ŞENER BATTAL (Konya) — Oylanmaz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Tümünü görüştük, nasıl oylanmaz efendim?

Kabul etmeyenler... Komisyona iadesi kabul edilmiştir.

ALİ SANLI (Burdur) — Sayın Başkan, oylamaya itiraz ediyorum.

TANKUT AKALIN (Kırklareli) — Sayın Başkan, bizzat kendiniz sayın.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, sayıma, usulüne uygun şekilde itiraz olunca, yeniden işlem yapma durumundayım.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Ama, kararınızı bildirdikten sonra itiraz ettiler.

BAŞKAN — Evet Sayın Tosyalı, eğer sayımı ifade etmezsem, zaten itiraz olmaz. Sayımı ifade edeceğim ki, ona göre itiraz olacak. Mantık dahi bunu bulabilir. Eğer, ben saydıktan sonra hiçbir şey söylemeseydim, itiraz olur muydu? Gayet tabiî sayacağız, ondan sonra sayıma itiraz olursa usulüne uygun, ona göre işlem yapma durumundayım.

Efendim, arkadaşlarım sıradaki yerlerini alsınlar, sayma imkânı hâsıl olsun, bir yanlışlığa mahal vermemek üzere komisyonun teklifini yeniden oylarınıza arz edeceğim.

Komisyona iadesi hususunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VII. — USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1. — İçtüzüğün 89 ncu maddesinin uygulanması hakkında.

AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, bir usulsüzlük yapıldığı kanısındayım. İçtüzüğün 89 ncu maddesine tamamen aykırı hareket edildiği için söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AHMET KARAASLAN (Malatya) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Biraz önce yapılan tatbikatın, bir zuhul eseri olarak, İçtüzüğümüzün 89 ncu maddesine tamamen aykırı olduğu kanaatindeyim. İçtüzüğün 89 ncu maddesi aynen şöyle: «Metnin veya maddenin geri istenmesi. Madde 89. Esas Komisyon veya Hükümet - ki burada Plan komisyonları veya teklifin tümünün, belli veya birkaç maddesinin Komisyona geri verilmesini bir defaya mahsus olmak üzere isteyebilir. Bu istem görüşülmeksizin yerine getirilir.»

O halde, Komisyonun geri istemesi kâfi. Bu görüşmemenin neticesi şu oluyor: Herhangi bir görüşme yapılamayacağına göre, bu istemin derhal yerine getirilmesi gerektiğine göre, bunun neticesinde bir oylamanın da bahis konusu olmaması lâzım. İçtüzüğe aykırı bir tatbikatın teamül haline getirilmemesi için söz aldım.

Durumu Yüce Meclise arz eder, hepinize saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — Sayın Karaaslan, usul hakkındaki mütalaanızı dikkatle dinledim... Tatbikat da sizin iddianızın aksinedir.

KEMAL ZİYA ÖZTÜRK (Aydın) — Sayın Başkan, tatbikatınız lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Öztürk, beni de büyük bir külfetten kurtardınız. (A. P. sıralarından alkışlar)

KEMAL ZİYA ÖZTÜRK (Aydın) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Her ne kadar, İçtüzüğümüzün bu maddesinde «Yerine getirilir» şeklinde bir ibare mevcut ise de, Yüce Heyetimizin malumu olduğu üzere, gerek Hükümet, gerek komisyonlar bu Meclisten yetki alan kurullardır. Komisyonun, süresi zarfında inceleyip Genel Kurula getirdiği bir konu üzerinde Komisyonun tahakkümünü kabul etmek, Yüce Heyetin bir noktada komisyonların altında bir kurul olduğunu kabul etmek demek olur. Şayet bu maddeyi Yüce Heyetin tasvibinden geçirmeden otomatikman işleyen bir madde olarak kabul edersek, hükümetler ve komisyonlar bu Genel Kurulu birtakım obstrüksiyonlarla işgal edebilirler. Bir kanunun bir maddesini her birleşimde geri almak suretiyle, otomatikman o kanunun aylarca, belki de dönemlerce kanunlaşmamasını temin edebilirler.

Bu itibarla, bu bir İçtüzük açıklığıdır; Genel Kurulun tasvibi olmadıkça, gerek Komisyonun ve gerekse Hükümetin bu gibi istekleri otomatikman yerine getirilemez kanısındayım.

Başkanlığın tutumu, bu bakımdan, İçtüzüğün ruhuna ve «Genel Kurul hâkimiyeti» prensibine uygundur.

Saygılarımı arz ederim. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Buyurun Sayın Şener.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Eski Başkanvekili arkadaşımızın ifade ettiği şekilde, burada İçtüzüğün 89 ncu maddesinin bu fıkrasını arkadaşlarımızın söylediği şekilde anlamak mümkün değildir. Çünkü, komisyonlar bu Meclise niyabeten vazife görürler. Komisyonların tasarı veya teklifi geri almaları hususu da zaten, eğer doğru hatırlıyorsam, Sayın Kemal Ziya Öztürk'ün kendi Başkanlığında usul müzakeresine tabi tutulmuş ve karara bağlanmıştır.

SELÇUK ERVERDİ (Erzurum) — Adalet Partisinin oylarıyle...

AHMET ŞENER (Devamla) — Evet... Usul olarak, Sayın Başkanın yapmış olduğu tatbikat doğrudur. Burada Meclisin insiyatifinin dışında, bir maddenin geri alınması mümkün değildir.

Saygılarımla arz ederim. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Usul hakkında buyurun Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

İçtüzüğün açık hükmü karşısında tefsire gitmeye mahal olmaması gerekir. Tüzük gayet sarihtir. Eğer bunun oylamayla geri verilmesini gerektirdiğini ifade etmek isteseydi, İçtüzüğün 89 ncu maddesinde «derhal yerine getirilir» denmez ve «Genel Kurulun kararıyle Komisyona iade edilir» derdi.

Binaenaleyh, metin sarih olduğuna, lâfız sarih olduğuna göre, ruha ve tefsire gitmeye hukuken imkân yoktur; durum gayet sarihtir. Binaenaleyh, bu madde muvacehesinde, Komisyon maddeyi geri istediğine göre, oylamaya gitmeye imkân yoktur; arz ederim.

OĞUZ AYGÜN (Ankara) — Sayın Başkan, bir tek cümle ile bir ilâve yapmak istiyorum: Efendim, kıdem tazminatında, Komisyon aynen, yine bu 89 ncu maddeye göre geri istedi. Bu konunun burada müzakeresi yapıldı. Emir buyurursanız, lütfederseniz, sayın Kanunlar Müdürü bu hususla ilgili zabıtları getirebilir. Tatbikatımız var; ona bakarak bir sonuca varalım.

BAŞKAN — Sayın Aygün...

ALİ SANLI (Burdur) — Sayın Başkan, bizim de oturduğumuz yerden fikirlerimizi anlatma hakkımız var mı acaba? Yok eğer varsa, bize de müsaade lütfeder misiniz?

BAŞKAN — Sayın Sanlı, gerçi bir müzakere açmış değilim; ama bir yardımcı olma durumunda iseniz, lütfedin dinleyelim efendim.

ALİ SANLI (Devamla) — Sayın Başkan, daha önce bu konuda burada bir tartışma çıkmış ve neticeye bağlanmıştır. Bunu tekrar etmemekle beraber ben, arkadaşlarımın tam tersine bir açıklıkla tutumunuzun yerinde olduğuna işaret etmek için açıkla-

mak istiyorum. «Bu istem, görüşülmeksizin yerine getirilir». Yoksa, «Oylanmaksızın yerine getirilir» demiyor.

İkincisi, «Tasarı veya teklifin tümü geri istenmişse, tasarı veya teklif hakkında verilen bütün önergeler esas Komisyona verilir»:

Bu emredici mahiyette değildir. Gerek isteyebilir; sonuçta gerekse görüşme açılmadan oylanamayacağının aksine bir hüküm olmadığına göre, normal olarak, Genel Kurulun tabi olduğu usule tabi olması gerekir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sanlı.

Muhterem arkadaşlarım, aslında, usule taallûk eden bu tartışma, meselenin hallinden sonra, karara bağlanmasından sonra vukua gelmiştir. Bu bakımdan, hangi fikrin daha doğru olduğu hususunda bir karara varmamız, yaptığımız muameleyi değiştireceğimiz anlamını taşımaz. Böyle olunca da bunu, müsaade ederseniz, burada keselim.

Yalnız, bir hususu ifade edeyim ki, 89 ncu maddenin 2 nci fıkrası, şimdiye kadar en çok tartışılan İçtüzük maddelerinden birisidir ve metinde, lâfzen, «Verilir» diye bir amir hüküm, bir ifade kullanılmış gibi görünmekte ise de, Sayın Öztürk'ün de ifade buyurdukları gibi, şimdiye kadar olan tatbikatı araştıracağız; hep, bizim biraz önce yaptığımız işleme uygun şekilde cereyan ettiğini göreceğiz. Bu tartışmayı burada yapmakla hiçbir şey kazanacak değiliz.

Muhterem arkadaşlarım, bugünkü çalışmalarımız sona ermek üzeredir. Şu anda bir takrir gelmiştir, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Genel Kurulun 26 . 6 . 1975 tarihli 94 ncü Birleşiminde alınan kararı gereğince, tatile girmeden önce çıkarılması öngörülen kanun tasarı ve tekliflerinden, gündemde görüşülecek başka konu kalmadığından ve Pazartesi gününden önce de bunlardan gündeme girmesi ihtimali olan tasarı ve teklif bulunmadığından, Birleşimin 30 . 6 . 1975 Pazartesi günü saat 10.00'a bırakılması önerilmiştir.

Adalet Partisi Grupu Başkanvekili	Cumhuriyet Halk Partisi Grupu Başkanvekili
Edirne	Erzurum
İlhami Ertem	Selçuk Erverdi
Millî Selâmet Partisi Grupu Başkanvekili	Demokratik Parti Grupu Başkanvekili
Kocaeli	Niğde
Şevket Kazan	Mehmet Altınsoy

Cumhuriyetçi Güven Partisi
Grupu Başkanvekili
Mardin
Talât Oğuz

BAŞKAN — Takriri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemdeki kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek üzere Birleşimi 30 . 6 . 1975 Pazartesi günü saat 10.00'da toplanılmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 21.53

VIII. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun, Toprak İskân Genel Müdürlüğüne bağlı 50 No. lu Toprak Komisyonunun toprak tevziine ilişkin sorusu ve Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz'ın yazılı cevabı (7/559)

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun sayın Köy İşleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Saygılarımla. 15 . 5 . 1975

Afyon Karahisar Milletvekili
Süleyman Mutlu

Soru :

Bakanlığınıza bağlı Toprak İskân Genel Müdürlüğüne verilmiş 12 . 8 . 1972 tarihli dilekçeye Bakanlığınızca verilen 9 Ekim 1972 gün, Topraklandırma Dairesinin 9145/25011 emirleri ile birçok defa verilen dilekçelere vilâyetçe verilen cevaplarla ilgili hususlar ve 50 No. lu Toprak Komisyonunun toprak dağıtımında kendisine noksan toprak verdiği başkaca Hazine arazisi bulunursa eksiğin tamamlanacağının kendisine bildirildiği ve yeniden ortaya çıkardığı Hazine arazisinin dahi verilmeyip başkalarına dağıtılmakta israr edildiği ve kendisine haksızlık

yapıldığı hususunda şikâyetçi olan Emirdağ ilçesi Çiftlik köyünden Ramazan Özdemir'in hakkı komisyonca verilmediği gibi tarafsız bir müfettişe de tetkik ettirilmemiştir. Bu duruma göre :

1. 50 No. lu Komisyon Bakanlığın emrine neden uymamıştır?

2. 300 dönüm topraklı Hasan Eken'e, toprağını satan Abidin Aktepe, 70 dönüm tapulu toprağını satan Aptil Ertuğrul v. s. yeniden toprak verilebilir mi? Verenler hakkında ne gibi muamele yapılmıştır?

3. Ramazan Özdemir'in mağduriyeti giderilecek midir?

T. C.
Köy İşleri Bakanlığı 27 . 6 . 1975
Basın - Yayın ve Halkla İlişkiler
Dairesi Başkanlığı
Sayı : H. 11 - 1493

Konu: Afyon Milletvekili Sn. Süleyman Mutlu'nun yazılı soru önergesi.

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

İlgi : 16 . 5 . 1975 gün ve Kanunlar Müdürlüğü 7/559 - 2419/20102 sayılı yazılarınız.

Afyon Karahisar Milletvekili sayın Süleyman Mutlu'nun «Toprak İskân Genel Müdürlüğüne bağlı 50 No. lu Toprak Komisyonunun toprak tevziine ilişkin» Bakanlığımıza yöneltmiş oldukları yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Vefa Popraz
Köy İşleri Bakanı

Afyon Milletvekili sayın Süleyman Mutlu'nun «Toprak İskân Genel Müdürlüğüne bağlı 50 No. lu Toprak Komisyonunun toprak tevziine ilişkin» yazılı olarak cevaplandırılması istemiyle yönelttikleri soru önergelerinin cevabıdır

Afyon ili Emirdağ ilçesine bağlı Çiftlik köyünden Ramazan Özdemir'e 1952 yılında yapılan mevzii uygulamada 111 dönüm arazi verildiği ancak aplikasyonu sırasında bu şahsa verilen 40 dönüm arazinin taşlık olması sebebiyle bu miktar düşülerek geri kalan 71 dönümün adına tescili yapıldığı,

Ramazan Özdemir'in eksik kalan istihkakının tamamlanması hususunda muhtelif tarihlerde yaptığı müracaatları ilgili makamlarca mahallinde incelenmiş olup Çiftlik köyünden Ramazan Özdemir'e verilmesi istenen ada, 1 parsel 1'de 41 dönüm arazinin köy tüzel kişiliği adına tahsis edilen mera arazisi olduğu ve miktarının 41 dönüm olmayıp 194 dönüm olduğu,

Çiftlik köyünde 1957 yılında mülga 4753 sayılı Kanun hükümlerine göre tescil edilmiş bağ ve bahçe olarak bu köy çiftçilerine dağıtılmak üzere karar alınmış 338 dönüm Hazine arazisi mevcut ise de; karar hükümleri gözönünde tutularak bu köyde yaratacak hoşnutsuzluk sebebi ile Ramazan Özdemir'in istihkakının bu yerden tamamlanması cihetine gidilemediği bildirilmiş bulunmaktadır.

Bağ ve bahçe yeri olarak tefrik edilmiş bulunan 338 dönümlük Hazine arazisi, 1757 sayılı Kanunun 23 ncü maddesine dayalı Yönetmelik hükümlerine göre kiraya verilerek ilgililerine yerleri de teslim edilmiştir.

Ramazan Özdemir'e bugün için köyde verilecek kayıtlı Hazine arazisinin bulunmadığı, Devletçe verilen arazileri kanun amaçlarına uygun olarak işletmeyenler hakkında şikâyetlerin mevcut olup, tahkikat sonucu haklarında dava açılacak şahıslardan Hazineye intikal edecek yerlerden Ramazan Özdemir'in istihkakının tamamlanması hususunda mahalline gerekli talimat verilmiştir.

Mezkûr soru önergesinin 2 nci maddesinde sözü edilen hususlardaki vaki şikâyet ve iddialarla ilgili konular ise, mer'i kanun ve mevzuat uyarınca tetkik ettirilerek gereği yapılmaktadır.

2. — Gaziantep Milletvekili Mustafa Güneş'in, Gaziantep'in Yavuzeli ilçesine bağlı köylerin içmesuyu ihtiyacına ilişkin sorusu ve Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz'ın yazılı cevabı (7/562)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın sayın Köy İşleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile arz ederim.

20 . 5 . 1975
Gaziantep Milletvekili
Mustafa Güneş

Soru :

Gaziantep ili, Yavuzeli ilçesine bağlı birçok köylerinin ihtiyacı olan içmesuları, Karapınar adıyle bilinen kaynaktan temin edilmek üzere 5 milyon TL. civarında para harcanarak içmesuyu şebekesi yapılmıştı.

4 - 5 sene gibi uzun bir süre geçmiş olmasına ve tesisin bitmesine rağmen bu şebekeden yararlanacak köylere halen doyurucu su verilememektedir. Bu nedenle :

1. Bahsedilen kaynak ve şebekeden içmesuyu olarak yararlanılması gereken kaç köy vardır? İsimleri nelerdir?

2. Boru şebekesi döşenmiş ise, içmesuyu hangi nedenlerle akıtılamamaktadır?

3. Bu yatırım için kaç milyon TL.'sı harcanmıştır?

4. Boruları döşenmiş, her türlü tesisi ikmal edilmiş ise, bu köylerin içmesuyunun devamlı ve tatmin edici şekilde akıtılması, su ihtiyaçlarının karşılanması için yeni bir girişiminiz var mıdır, veya olacak mıdır?

5. Kaynak kâfi gelmiyor veya tesis yetersiz ise bu köyleri devamlı ve doyurucu biçimde suya kavuşturmak için Bakanlığınızca yeni bir araştırma ve geliştirme projeniz mevcut mudur, bu yolda düşünceniz nelerdir?

T. C.
Köy İşleri Bakanlığı 27 . 6 . 1975
Basın - Yayın ve Halkla İlişkiler
Dairesi Başkanlığı
Sayı : H. 11 - 1492
06220

Konu: Gaziantep Milletvekili Sn. Mustafa Güneş'in yazılı soru önergesi.

T. B. M. Meclisi Başkanlığına

İlgi : 23 . 5 . 1975 gün Kanunlar Müdürlüğü 7/562 - 2436/20272 sayılı yazılarınız.

Gaziantep Milletvekili sayın Mustafa Güneş'in Gaziantep'in «Yavuzeli ilçesine bağlı köylerin içmesuyu ihtiyacına ilişkin» Bakanlığımıza yöneltmiş oldukları yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fefa Poyraz
Köy İşleri Bakanı

Gaziantep Milletvekili sayın Mustafa Güneş'in «Gaziantep'in Yavuzeli ilçesine bağlı köylerin içmesuyu ihtiyacına ilişkin» yazılı olarak cevaplandırılması istemiyle yönelttikleri soru önergesinin cevabıdır

1. Gaziantep - Yavuzeli - Merkez grup köy içmesuyu projesinden istifade eden 44 ünitenin ismi ek listede belirtilmiştir.

2. 1 nci kısımda 29 Km. boru döşenmiş olup halen 15 üniteye devamlı su verilebilmektedir. Geri kalan ünitelere inşaat ikmal edildikten sonra su verilecektir.

3. Bu grupun keşif bedeli 12 milyon TL. olup, bugüne kadar 9 milyon TL. harcanmıştır.

4. Grupun inşaatı tamamlandıktan sonra, tesisin devir ve teslimi grup birliğine yapılacak ve kendilerine işletme ve bakım için teknik yardımda bulunulacaktır. İnşaatın tümü henüz tamamlanmamış olduğundan şimdilik başka bir girişime gerek duyulmamaktadır.

5. Grupa isale edilen kaynağın verimi 75 lt/sn.' dir. Grupun ihtiyacı ise 33 lt/sn.'dir. Buna göre memba yeterlidir. İnşaat ikmal edildiğinde köylere devamlı ve yeterli su verilmiş olacaktır.

1. Yavuzeli kasabası
2. Göçmez köyü
3. Bağtepe köyü Merkez Mahallesi
4. Bağtepe köyü Kekliktepe Mahallesi
5. Karahüseyinli köyü
6. Belikanlı köyü
7. Ballık köyü
8. Değirmitaş köyü
9. Bakırca köyü Merkez Mahallesi
10. Bakırca köyü Tandırcık Mahallesi
11. Karayusuflu köyü
12. Karabey köyü Merkez Mahallesi
13. Karabey köyü Çimenli Mahallesi
14. Hacımallı köyü Merkez Mahallesi
15. Hacımallı köyü Yk. Kekliktepe Mahallesi
16. Saraymağara köyü
17. Tokaçlı köyü Merkez Mahallesi
18. Tokaçlı köyü Hamamobası Mahallesi
19. Tokaçlı köyü Elmacık Mahallesi
20. Tokaçlı köyü Bülbül Mahallesi
21. Üçgöl köyü Merkez Mahallesi
22. Üçgöl köyü Düzce Mahallesi
23. Karaburç köyü
24. Duraklı köyü
25. Yeniköy köyü Yk. Yeniköy Mahallesi
26. Yeniköy köyü Aş. Yeniköy Mahallesi
27. Yeniköy köyü Yk. Kayabaşı Mahallesi
28. Yeniköy köyü Aş. Kayabaşı Mahallesi
29. Çiltoprak köyü
30. Kuzuyatağı köyü
31. Beğendik köyü
32. Kasaba köyü
33. Yarımca köyü Dereköy Mahallesi
34. Keşreobası köyü Merkez Mahallesi
35. Keşreobası köyü Köşk Mahallesi
36. Nohutalanı köyü
37. Havuz köyü Merkez Mahallesi
38. Havuz köyü Kç. Havuz Mahallesi

39. Kç. Karakuyu köyü Merkez Mahallesi
40. Kç. Karakuyu köyü Akkuyu Mahallesi
41. Karayusuflu köyü Gemrik Mahallesi
42. Karayusuflu köyü Çatlak Mahallesi
43. Süleymanobası köyü
44. Kalemeydanı köyü.

3. — Ordu Milletvekili Memduh Ekşi'nin, Ordu iline yapılacak yatırımlara ilişkin sorusu ve Bayındırlık Bakanı Fehim Adak'ın yazılı cevabı (7/588)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Bayındırlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygı ile dilerim.

Ordu Milletvekili
Memduh Ekşi

1975 malî yılı içinde Bakanlığınızca Ordu iline yapılacak yatırımlar nelerdir?

T. C.
Bayındırlık Bakanlığı 27 . 6 . 1975
Özel Kalem
Sayı : 1370

Konu : Ordu Milletvekili Memduh Ekşi'nin yazılı sorusu hakkında.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 5 . 6 . 1975 gün ve 7/588 - 2502/20638 sayılı yazınız.

Bakanlığımızca 1975 yılında Ordu ilinde yapılacak yatırımlara ilişkin Ordu Milletvekili Memduh Ekşi'nin yazılı soru önergesine hazırlanan cevap listeleri ilişik olarak sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fehim Adak
Bayındırlık Bakanı

Karayolları Genel Müdürlüğü 52 Ordu (1 000 TL.)

Proje No.	Sektör ve proje adı	İşin süresi Başlama	İşin süresi Bitiş	Revize proje bedeli Dış	Revize proje bedeli Toplam	1974 yılı sonuna kadar harcama Dış	1974 yılı sonuna kadar harcama Toplam	1975 yılı yatırımı Dış	1975 yılı yatırımı Toplam	Karakteristik ve açıklama
	Ulaştırma sektörü :									
	Devam eden işler									
	Devlet yolları yol yapımı ve onarımı									
										Km.
68E01 0640	Ordu - Gököy - Sivas il hududu	1968	1977		32 680		7 680		14 000	134
(*) 73E01 0420	Samsun - 10. Bl. Hd. sahil yolu tahkimatı ve kasaba geçişleri	1973	1977		40 400		5 400		9 000	Muh.
(*) 74E01 0780	Ünye - Niksar	1974	1981		108 000		500		4 000	108
	Devlet yolları köprü yapımı :									m.
	Samsun - Ordu yolunda									
73E01 1340	Elekçi									157
73E01 1340	Elekçi - Bolaman köprüleri	1973	1975		20 000		15 000		5 000	202
	İl yolları yol yapımı ve onarımı :									Km.
(*) 64E01 3220	Fatsa - Reşadiye	1964	1978		30 000		9 705		2 000	111
	İl yolları köprü yapımı :									
	Ulubey - Çatalarmut yolunda									m.
74E01 1440	Ohtamış köprüsü	1974	1975		1 000		300		700	32
										0
	Yeni işler :									
	Devlet yolları bitümle kaplama yapımı ve onarımı :									
75E01 0040	Astarlı sathi kaplama yapımı									Km.
	Ordu - Ulubey	1975	1975		1 300		—		1 300	13
75E01 0060	Astarsız sathi kaplama onarımı									
	Ordu - Ulubey	1975	1975		420		—		420	6

Not : (*) Birden fazla ile giren projelerin 1975 ödenekleri illere bölünememiştir.

Proje No.	Sektör ve proje adı	İşin süresi Başlama	İşin süresi Bitiş	Revize proje bedeli Dış	Revize proje bedeli Toplam	1974 yılı sonuna kadar harcama Dış	1974 yılı sonuna kadar harcama Toplam	1975 yılı yatırımı Dış	1975 yılı yatırımı Toplam	Karakteristik ve açıklama
75E01 0380	İl yolları şehiriçi geçişleri :									
	Ulubey geçişi	1975	1975		100		—		100	—
	Aybastı geçişi	1975	1975		100		—		100	—
	Cilâder geçişi	1975	1975		100		—		100	—
	İl yolları köprü yapımı ve onarımı :									
	(Ordu - Ulubey) Ayr. - Çambaşı yolunda :									m.
75E01 0300	Çambaşı köprüsü (Fatsa - Aybastı)	1975	1975		150		—		150	32
	Ayr. - Çamaş yolunda :									
75E01 0300	Çamaş köprüsü	1975	1975		150		—		150	54
Ordu ili yatırım toplamı					234 400		38 585		37 020	0

Y. İ. GN. MD. ğü — ORDU İLİNDE 1975 YILINDA DEVAM EDEN ve YENİ İŞLERE AİT LİSTE — (1 00 Tl.)

Sıra No.	Proje No.	PROJENİN ADI	İşin Başla. Bitiş Tarihi	Proje Tutarı	1974 Yılı Sonu Harca.	1975 Yılı Ödene.	Not
		SEKTÖRÜ: KONUT					
1	74GO00140	Merkez polis lojmanı (20 daireli)	1974—1976	5 255	—	1 500	2 . 6 . 1975 de sevked.
		SEKTÖRÜ: EĞİTİM					
1	74HO00090	Sanat Ens. Elekt. Elektronik Atelye (300 öğr.)	1974—1976	6 000	900	2 500	Devam ediyor
2	72HO00280	Mesudiye Pratik Sanat Okulu ikmali	1972—1975	666	524	453	Devam ediyor
3	75HO00220	Ünye Sanat Enstitüsü elektrik atelyesi	1975—1976	2 500	—	500	İha. Tali. verildi.
4	75HO00590	Perşembe - Çaytepe Teknik E. Ok. (5 D. 1 İşl.)	1975—1976	4 200	—	500	Henüz İha. edilme.
5	74HO00400	Ilıca - Fatsa Tek. E. Okulu (12 derslik)	1974—1977	10 000	—	500	Yeni sevkedildi.
6	72HO00590	Gürgentepe Ortaokulu ikmali	1972—1975	1 353	310	1 043	İk. İnş. 1974 de talip çıkmadı
7	69HO04290	İmam Hatip Okulu	1969—1975	3 143	782	1 600	Devam ediyor.
8	72HO00070	İl Eğt. Araç. Merkez Başkanlığı binası	1972—1975	1 060	1 015	45	« «
9	71HO01070	Fatsa lisesi yeni bina ikmali	1971—1975	3 888	1 226	2 356	« «
10	75HO00340	Merkez lisesi ek bina	1975—1976	2 724	—	400	10 . 6 . 1975 de tal. verildi.
		SEKTÖRÜ: SAĞLIK					
1	73IO00640	Sağlık ocakları (58 adet)	1973—1976	53 639	1 342	8 500	25 Ad. İha. Edil. 33 « İha. talimatı verildi.
2	68IO00300	Göğüs hastalıkları hastanesi ikmali (200 yat.)	1968—1975	12 450	10 538	2 550	Devam ediyor.
3	74IO00740	Doğumevi (125 yataklı)	1974—1976	18 000	3 560	5 650	« «
4	74IO00680	Fatsa Verem Savaş Disponseri	1974—1975	900	—	900	23 . 5 . 1975 de ihale talimatı verildi.
5	75IO00140	Fatsa Devlet Hastanesi (50 yataklı)	1975—1977	8 000	—	1 000	9 . 6 . 1975 İhale talimatı verildi.
		SEKTÖRÜ: GENEL İDARE					
1	75KO20240	Akkuş hükümet konağı	1975—1976	5 000	1 000	1 000	İhal. sevkedildi,
2	75KO20320	Ulubey hükümet konağı	1975—1976	4 000	1 000	1 000	İhal. sevkedildi,
3	74KO40010	İl Jandarma Alay Komutanlığı	1972—1975	2 155	605	1 750	İk. İnş. Dev. ediyor.
4	75KO20010	Aybastı Jandarma Birlik ve merkez karakolu	1975—1976	975	—	200	İk. İnş. Talimatı bekliyor.
5	71KO20030	Perşembe cezaevi	1973—1977	22 500	3 999	7 865	İk. İnş. Dev. Edi.

DLH GN. MD. ğü

ORDU İLİNDE 1975 YILINDA YAPIYACAK YATIRIMLARIN İSİMLERİ

Sıra No.	PROJENİN ADI	1975 yılı ödeneği
1	Fatsa Balıkçı Barınağı ikmal tes.	3 200 000. — Tl.
2	Fatsa Yalıköy çekek ve yanaşma yeri	250 000 . — «
3	Mersin Köyü çekek ve yanaşma yeri	250 000 . — «
4	Perşembe motor iskelesi.	500 000. — «

4. — İstanbul Milletvekiti Mehmet Emin Sungur'un, bazı fabrika ve işyerlerinde çalışan işçilerin mesai bitiminde üzerlerinin aranmasına ilişkin sorusu ve Çalışma Bakanı A. Tevfik Paksu'nun yazılı cevabı (7/621)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Çalışma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

İstanbul Milletvekili
Mehmet Emin Sungur

Soru : 1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 15 nci maddesinde özetle hakim kararı olmadıkça kimsenin üstünün aranamayacağı açıkça belirtildiği halde birçok fabrika ve benzeri iş yerinde çalışan binlerce işçinin günlük mesailerini bitirip iş yerinden ayrılırken işverence görevlendirilmiş kimselerce üstlerinin arandığını biliyor musunuz?

2. — İşçilerin üstlerinin aranması ne zamandan beri hangi yasa veya mevzuata göre yapılmaktadır? Maksat nedir?

Alın terleriyle geçinmeye çalışan işçilerin üstleri onur kırıcı şekilde her gün açıkça aranırken, aynı işyerlerindeki bazı görevlilerle işverenlerin ve memurların üstlerinin hiç aranmayışının sebeplerini açıklamak mümkün müdür?

3. — İnsan onurunu kırıcı, Anayasaya aykırı bu tip uygulamalara en kısa zamanda son verilmesi için gerekli tedbirler alınacak mıdır? Sorumlular hakkında bir işlem yapılacak mıdır?

T. C.
Çalışma Bakanlığı
Çalışma Genel Müdürlüğü
Sayı : 1014 - 9/6771 27. 6. 1975

Millet Miclisi Başkanlığına

İLGİ : 12. 6. 1975 gün ve Kanunlar Müdürlüğü 7/621. 2590/21056 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Mehmet Emin Sungur'un «Bazı fabrika ve işyerlerinde çalışan işçilerinde çalışan işçilerin mesai bitiminde üstlerinin aranmasına» ilişkin yazılı Soru önergesi incelendi.

Bilindiği üzere işçi ile işveren arasında, hizmet akdinin yapılmasıyla bir çalışma ilişkisi kurulur ve taraflar için çeşitli haklar ve borçlar meydana gelir. Bu hak ve borçların bir kısmı İş Kanunu ve Borçlar Kanununda gösterilmiş, diğer bir kısmı ise kanunda gösterilmemiştir. Kanunda gösterilmeyen hak ve borçlar genellikle hizmet akdinin mahiyetinden doğarlar. işçinin sadakat borcu gibi. Hizmet akdinin mahiyetinden doğan borçlardan biri de işçinin, işverenin talimatına uyma borcudur ve bu borcun karşısında işverenin yönetim hakkı yer alır.

Gerçekten hizmet akdinde yapılacak iş sadece ana hatları ile gösterilir. İşyeri çalışma usulleri ve düzenine ilişkin kuralları sonradan işveren yönetim hakkına dayanarak tesbit eder. Çalışma usulleri işverence sağlanan araç ve gereçlerin kullanılması, işin dağıtım, vardiye halinde çalışma; işyeri düzenine ilişkin kurallar ise, işyeri güvenliği ile ilgili olarak işçilerin yapmak zorunda oldukları hareketler ve yasaklar şeklinde kendini gösterir ki, başlıcaları işyerinde sigara içme yasağı ve giriş - çıkışları kontrol altında tutulmasıdır.

Genellikle bütün ülkelerde, işyerlerinde güvenliğin sağlanması için giriş - çıkışların kontrolü, bazı hallerde kaçınılmaz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Memleketimizde de bu uygulama mevcut olup, kamu ve özel sektöre ait işyerlerinde giriş çıkışlar, işverenin bu işle görevlendirdiği kimseler tarafından kontrol altında tutulmaktadır.

Çıkışlardaki kontroller, daha ziyade işyerindeki alet, takım, ham madde ve mamul maddelerin dışarıya intikaline mani olmak için yapılmaktadır. İlaç sanayiinde kullanılan uyuşturucu madde imâl edilen bir işyerini düşünelim, işverenin, serbestçe alınıp sa-

tılması kanunlarla yasak edilmiş olan bu maddenin, piyasaya kanunsuz yollardan intikaline mani olacak her türlü tedbiri alması gerekirki; böyle bir işyerinde çalışanların, çıkışta kontrol edilmeleri alınacak tedbirlerden bir tanesidir.

Girişimlerde yapılan kontrollerin maksadı ise, iş güvenliğini tehlikeye düşürecek, işçi sağlığını bozacak maddelerin işyerine sokulmasına mani olmaktır. Meselâ, patlayıcı madde imal edilen bir işyerinde, işveren infilaka neden olabilecek maddelerin, işyerine girmesini önlemek gayesiyle, girişleri kontrol etmek zorundadır. Çünkü işveren, işyerinde, iş güvenliğini sağlamakla mükelleftir.

Söz konusu kontroller, işçilerin üstlerinin veya ellerindeki paket ve eşyaların aranması şeklinde olmaktadır. İşçinin, hizmet akdi veya toplu iş sözleşmeleriyle arama konusunda önceden muvafakatının alınması veya böyle bir muvafakat olmasa bile, işyerinin girdiği işkolundaki örf ve adet aramaya imkan veriyorsa, bu gibi durumlarda yapılan aramaların hukuka aykırı olmayacağı genellikle kabul edilmektedir.

Hatta, Yargıtay 9 uncu Hukuk Dairesi 22. 6. 1967 tarih ve E. 6288, K. 5775 sayılı kararında «işçinin elinde taşıdığı paket ve eşyalar için yapılacak kontrollerin ve aramaların iş ve işletme güvenliği bakımından zaruret görülen hallerde kanuna aykırı» bulunmadığını belirtmiştir.

Öte yandan, yazılı soru önergesinde sorular diğer hususlar, Bakanlığımızın görev ve yetki alanı dışında kaldığını, cevap verilmesi mümkün olmamıştır.

Bilginize arz ederim.

A. Tevfik Paksu
Çalışma Bakanı

1475 sayılı İş Kanununun 14 ve 24 ncü maddeleriyle 98 nci maddesinin VII nci bendinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 259
Kabul edenler : 255
Reddedenler : 3
Çekinserler : 1
Oya katılmayanlar : 185
Açık üyelikler : 6

[Kabul edenler]

ADANA
Mehmet Can
Hasan Cerit
İlter Çubukçu
Selâhattin Kılıç
Mehmet Hulûsi Özkul
Ahmet Topaloğlu

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Rasim Hancıoğlu
Ali İhsan Ulubahşi
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI
Cemil Erhan
Kerem Şahin
Mir Bahattin Yardımcı

AMASYA
Hasan Bütüner
Hüsnü Cahit Koçkar
Vehbi Meşhur

ANKARA
Muammer Alıcı
Orhan Alp
Oğuzhan Asiltürk
Kemal Ataman
Oğuz Aygün
Osman Ceran
Mustafa İmirzalıoğlu
M. Rauf Kandemir
Cahit Kayra
İsmail Hakkı Ketenoğlu
Kâmil Kırıkoğlu
İsmail Hakkı Köylüoğlu
İbrahim Saffet Omay
Hasan Özçelik
Fikri Pehlivanlı
Önder Sav
İlyas Seçkin
Hayrettin Turgut Toker

ANTALYA
İhsan Ataöv
Deniz Baykal
Ömer Buyrukçu
Abdurrahim Erdem
Remzi Yılmaz

ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Ekrem Şadi Erdem

AYDIN
İsa Ayhan
M. Şükrü Koç
Kemal Ziya Öztürk
İsmet Sezgin
Behiç Tozkoparan

BALIKESİR
Ahmet Akçeel
Mustafa Kemal Alver
İlhan Aytekin
Cihat Bilgehan
İbrahim Behram Eker
Ahmet İhsan Kırımlı
Sadullah Usumi

BİLECİK
Muzaffer Erdem
Mehmet Ergül

BOLU
Harun Aytaç
Müfit Bayraktar
Ahmet Çakmak

BURDUR
Osman Aykul
Ali Sanlı

BURSA
Emin Acar
Mehmet Emekli
Hasan Esat Işık
Halil Karaatlı
Cemal Külâhlı
Hüseyin Suat Sungur

ÇANAKKALE
Osman Orhan Çaneri
Zekiye Gülsen

ÇANKIRI
Arif Tosyalıoğlu

ÇORUM
Cahit Angın
Yakup Çağlayan
Yâsin Hatiboğlu
Kasım Parlar

DENİZLİ
Hüseyin Erçelik
Rıza Gençoğlu
Hüdai Oral

DİYARBAKIR
Abdüllâtif Ensarioğlu
Mahmut Kepolu
Mahmut Uyanık

EDİRNE
İlhami Ertem
Veli Gülkan

ELÂZIĞ
Atillâ Atilâ
Ömer Naimi Barın
Rasim Küçükel

ERZİNCAN
Hasan Çetinkaya
Nurettin Karsu

ERZURUM
Yahya Akdağ
Rıfkı Danışman
Selçuk Erverdi
Giyasettin Karaca
Zekâi Yaylalı
İsmail Hakkı Yıldırım

ESKİŞEHİR
Orhan Oğuz

GAZİANTEP
Mehmet Bozgeyik
Mustafa Güneş
İmam Hüseyin İncioğlu
Mehmet Özkaya
Mehmet Özmen

GİRESUN
Nizamettin Erkmen
Hasan Vamık Tekin
M. Emin Turgutalp
Orhan Yılmaz

GÜMÜŞHANE
Erol Tuncer
Turgut Yücel

HATAY
Sabri İnce
Mehmet Sönmez
Malik Yılman
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Mustafa Cesur
Yusuf Uysal

İÇEL
İbrahim Göktepe

İSTANBUL
Servet Bayramoğlu
İ. Fehmi Cumalıoğlu
Mustafa Kara
Fatma Gülhis Mankut
Ali Nejat Ölçen
Mustafa Parlar
Cemal Suer
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan
İhsan Toksarı
Reşit Ülker

İZMİR
Kaya Bengisu
Yüksel Çakmur
Adil Demir
Yücel Dirik
Ali Naili Erdem
Süleyman Genç
Şinasi Osma
A. Kemal Önder
İsmail Taşlı
Cemal Tercan
Neccar Türkcan
Mahmut Türkmenoğlu

KAHRAMAN MARAŞ
Halit Evliya
Ahmet Tevfik Paksu
Mehmet Pamuk
Oğuz Söğütlü

KARS
Doğan Araslı
Yasin Bozkurt
Kemal Güven
Kemal Okyay
Cemil Ünal
Hasan Yıldırım

KASTAMONU
Vecdi İlhan
Mehdi Keskin
Sabri Keskin
Hilmi Öztürk
Hasan Tosyalı

KAYSERİ
Mehmet Altmışyedioğlu
Tufan Doğan Avşargil
Cemal Cebeci
Selçuk İmamoğlu
Hayrettin Nakiboğlu
Kâmil Özsarıyıldız
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Tankut Akalın
Mehmet Atagün
Mehmet Dedeoğlu

KIRŞEHİR
Memduh Erdemir
Sait Saylam

KOCAELİ
Sedat Akay
Şevket Kazan
Sabri Yahşi

KONYA
Mehmet Oğuz Atalay
Kemâlettin Gökakın
Hüseyin Keçeli
Vefa Tanır
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA
Ahmet Mahir Ablum
Hüseyin Cavit Erdemir
Mehmet Ersoy

MALATYA
Mehmet Turhan Akyol
Mehmet Delikaya
Hüseyin Deniz
Ahmet Karaaslan

MANİSA
Ahmet Balkan
Süleyman Çağlar
Mustafa Ok
Necmi Özgür
M. Gündüz Sevilgen
Hasan Zengin

MARDİN
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA
Adnan Akarca
Ahmet Buldanlı
Ünat Demir
Halil Dere
Ali Döğerli

MUŞ
Ahmet Hamdi Çelebi
Tekin İleri Dikmen

NEVŞEHİR
Mehmet Sabri Dörtkol
Mehmet Zeki Tekiner
Ragıp Üner

NİĞDE
Ş. Yaşar Arıbaş
Mehmet Altınsoy
Haydar Özalp

ORDU
Ferda Güley
Bilâl Taranoğlu

RİZE
Osman Yılmaz Karaosmanoğlu
Sûdi Reşat Saruhan

SAKARYA
Nuri Bayar
Kenan Durukan
Nadir Lâtif İslâm
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Ali Acar
Mustafa Dağıstanlı
Doğan Kitaplı
Hüseyin Özalp
Fuat Uysal
İrfan Yankutan

SİİRT
İdris Arıkan
Mehmet Nebil Oktay

SİNOP
Mustafa Kaptan

SİVAS
Enver Akova
Ahmet Arıkan
N. Nazif Arslan
Ahmet Durakoğlu
Ekrem Kangal
Vahidettin Karaçorlu

TEKİRDAĞ
Yılmaz Alpaslan
Halil Başol
Nihan İlgün
Ömer Kahraman

TOKAT
Hüseyin Abbas
Feyzullah Değerli
Ali Şevki Erek

TRABZON
Âdil Ali Cinel
Ömer Çakıroğlu
Ekrem Dikmen
H. Kadri Eyüboğlu
Lûtfi Köktaş
Mehmet Özgür
Ahmet Şener

URFA
Mehmet Aksoy
Mehmet Celâl Bucak
Necmettin Cevheri
Abdülkadir Öncel

UŞAK
Orhan Dengiz

VAN
İhsan Bedirhanoğlu
Muslih Görentaş
Kinyas Kartal
Mehmet Salih Yıldız

YOZGAT
İhsan Arslan
İlhami Çetin
Ali Fuat Eyüpoğlu
Ömer Lûtfi Zararsız

ZONGULDAK
Ahmet Nihat Akın
Zekâi Altınay
Kemal Anadol
Fevzi Fırat
Orhan Göncüoğlu
Cahit Karakaş
Mehmet Zeki Okur

[Reddedenler]

BALIKESİR
Necati Cebe

KASTAMONU
Sabri Tığlı

KOCAELİ
İbrahim Akdoğan

(Çekinser)

AMASYA
Fahri Özçelik

[Oya katılmayanlar]

ADANA
Erol Çevikçe
Osman Çıtırık
Yılmaz Hocaoğlu
Battal Köksal
İbrahim Tekin
Emin Bilen Tümer
Alparslan Türkeş (B.)

ADIYAMAN
Halil Ağar
Kemal Tabak
Abdurrahman Ünsal
Ramazan Yıldırım

AFYON KARAHİSAR
İbrahim Elmalı
Süleyman Mutlu
Mete Tan

AĞRI
Rıza Polat

ANKARA
Hüsamettin Akmumcu
Orhan Eren
M. Kemal Erkovan (B.)
Necdet Evliyagil
Cevat Önder
Feriha Fatma Öztürk
Sabahattin Selek
Yusuf Ziya Yağcı

ANTALYA
Faiz Sarlar

ARTVİN
Turgut Altunkaya

AYDIN
Mutlu Menderes
Nahit Menteşe

BALIKESİR
Orhan Üretmen

BİNGÖL
Abdullah Bazencir
Hasan Celâlettin Ezman

BİTLİS
Abidin İnan Gaydalı
Muhyettin Mutlu

BOLU
Kemal Demir
Abdi Özkök

BURDUR
Faik Kırbaşlı

BURSA
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Mehmet Turgut (İ.)
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Murat Bayrak
Hasan Sever
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Mehmet Ali Arsan
Nurettin Ok (B.)

ÇORUM
Etem Eken
İhsan Tombuş
Turhan Utku

DENİZLİ
Sami Arslan
Fuat Avcı
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Hasan Değer
Recai İskenderoğlu
Halit Kahraman
Bahattin Karakoç

EDİRNE
İlhan Işık
Cevat Sayın

ELÂZIĞ
Hasan Buz
A. Orhan Senemoğlu

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli

ERZURUM
Rasim Cinisli
Mehmet Fuat Fırat
Korkut Özal (B.)

ESKİŞEHİR
Murat Kâhyaoğlu
Ayşe Aliye Köksal
Niyazi Onal
Seyfi Öztürk (B.)

GAZİANTEP
İbrahim Hortoğlu
Yusuf Öztürkmen
Orhan Tokuz (İ.)

GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
İbrahim Etem Kılıçoğlu

GÜMÜŞHANE
M. Orhan Akkoyunlu
Mustafa Karaman (İ. Ü.) (İ.)

HAKKÂRİ
Mikail İlgin

HATAY
Sabahattin Adalı
Abdullah Cilli
Mehmet Sait Reşa

ISPARTA
Süleyman Demirel (Başbakan)

İÇEL
Hikmet Baloğlu
Nâzım Baş
Rasim Gürsoy
Oral Mavioğlu
Süleyman Şimşek
Çetin Yılmaz

İSTANBUL
Hasan Basri Akkiray
Hasan Aksay (B.)
Abdullah Baştürk
Sadettin Bilgiç
Orhan Birgit
Ferruh Bozbeyli
Vahit Çalın
Süleyman Arif Emre
A. Bahir Ersoy
Orhan Eyüboğlu
Nilüfer Gürsoy
Abudurrahman Köksaloğlu
Necdet Ökmen
İlhan Özbay
Hüseyin Özdemir
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
A. Doğan Öztunç
İlhami Sancar
Mehmet Emin Sungur
Şükrüye Tok
Ali Topuz
Metin Tüzün
Necdet Uğur
Halûk Ülman
Engin Ünsal
Cemil Yavaş

İZMİR
Talât Asal
Alev Coşkun

Yılmaz Ergenekon (B.)
Coşkun Karagözoğlu
Remzi Özen
Orhan Demir Sorguç

KAHRAMAN MARAŞ
İsmet Ağaoğlu
Mehmet Özdal
Ali Zülfikâroğlu

KARS
Davut Aksu
Abdülkerim Doğru (B.)

KAYSERİ
Turhan Feyzioğlu (B.)

KIRŞEHİR
Mustafa Aksoy

KOCAELİ
Turan Güneş

KONYA
Reşat Aksoy
Şener Battal
İsmet Büyükyaylacı
Bahri Dağdaş
Muzaffer Demirtaş
Necmettin Erbakan (B.)
Mustafa Kubilay İmer
M. Necati Kalaycıoğlu
Ali Kökbudak
Özer Ölçmen
Faruk Sükan

KÜTAHYA
Ahmet Haşim Benli
İlhan Ersoy

MALATYA
Hakkı Gökçe
Celâl Ünver

MANİSA
Veli Bakırlı
Hilmi Okçu
Önol Şakar
Süleyman Tuncel

MARDİN
Fehim Adak (B.)
İbrahim Aysoy (İ.)
Ahmet Türk
Nurettin Yılmaz

MUŞ
Kasım Emre

NİĞDE
Azmi Yavuzalp

ORDU
Ata Bodur
Memduh Ekşi (Bşk. V.)
Mehmet Said Erbil
Mustafa Kemal Gönül
Kemal Şensoy
Senai Yazıcı

RİZE
Sami Kumbasar (İ. Ü.)
Cevat Yalçın

SAKARYA
İsmail Müftüoğlu (B.)
Hayrettin Uysal

SAMSUN
Fahri Birer
İlyas Kılıç
Hayati Savaşçı
Hilmi Türkmen

SİİRT
Abdülbaki Cartı
Abdülkerim Zilan

SİNOP
Yalçın Oğuz
Tevfik Fikret Övet

SİVAS
Vahit Bozatlı
Mehmet İhsan Karaçam
Mustafa Timisi

TOKAT
Cevat Atılgan
İsmail Hakkı Birler
Ali Kurt
Haydar Ulusoy (İ.)

TRABZON
Mehmet Arslantürk

TUNCELİ
Nihat Saltık
Süleyman Yıldırım

URFA
Mustafa Kılıç
Celâl Paydaş

UŞAK
Kadir Özpak
Ahmet Yılmaz

YOZGAT
Nedim Korkmaz
Mustafa Asri Ünsur

ZONGULDAK
Bülent Ecevit

[Açık üyelikler]

Amasya	1	Urfa	1
Bursa	1	Zonguldak	1
Eskişehir	1		—
Niğde	1	Yekûn	6

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

95 NCİ BİRLEŞİM

27 . 6 . 1975 Cuma

Saat : 10.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

1. — Anayasa Mahkemesinde açık bulunan 1 asıl üyelik için yapılacak seçime dair Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu ve aday listesi (3/173) (S. Sayısı : 57) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1974)

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Kars Milletvekili Doğan Araslı ve 9 arkadaşının, Basın İlân Kurumunun bugünkü çalışma ve tasarruflarının ilgili yasayla bağdaşmaz tutumunu saptamak amacıyle Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10)

2. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 10 arkadaşının, Türkiye'de açlık, besin ve beslenme sıkıntılarının neden ve tedbirlerinin saptanması amacıyle Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11)

3. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 17 arkadaşının, Amerika Birleşik Devletlerince yapılan askerî yardımın kesilmesi halinde ortaya çıkacak durumu incelemek, Devletlerarası çatışmada ülkemizin dış güvenliğinin sağlanması bakımından yeni tedbirlerin alınmasını tespit etmek amacıyle Anayasa'nın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 100 ve 101 nci maddeleri uyarınca bir Genel Görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/3)

4. — İstanbul Milletvekili H. Basri Akkiray ve 10 arkadaşının, Ülkü Ocakları Derneği ile komando adı ile türemiş grupların yasa dışı tutum ve davranışlarını saptamak, kurucu ve üyelerinin kimlerden oluştuğunu incelemek ve uğraşılarında yasalara aykırı eylemlerini araştırıp tespit etmek amacıyle Anayasa'nın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)

5. — Çankırı Milletvekili M. Ali Arsan ve 10 arkadaşının, gübre fiyatlarının indirilerek köylümüze daha ucuz verebilme imkânlarını tesbit etmek amacıyle Anayasanın 88 nci Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)

6. — Afyon Karahisar Milletvekili Mete Tan ve 9 arkadaşının, Türkiye'de açlık sorunuyle ilgili hükümetlerce alınan kararların tesirlerini incelemek, açlık tehlikesi olup olmadığını araştırmak ve bu hususta alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)

7. — Diyarbakır Milletvekili Hasan Değer ve 9 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu bölgesinin çeşitli sorunlarını tespit etmek amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)

8. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı ve 9 arkadaşının, Türkiye Öğretmenler Birliği Dayanışma Derneğinin (TÖB - DER) çalışmaları ile siyasî anlam taşıyan faaliyetlerini tespit etmek ve gerekli tedbirleri almak amacıyle Anayasanın 88 nci ,Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)

9. — İçel Milletvekili Oral Mavioğlu ve 11 arkadaşının, İçel - Alata Teknik Bahçivanlık ve Ziraat Okulunun kuruluş ve faaliyetlerini tespit etmek amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/20)

10. — Kars Milletvekili Doğan Araslı ve 9 arkadaşının, Anadolu Ajansı Genel Müdürünün tutumunu saptamak amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet

Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/21)

11. — Urfa Milletvekili Celal Paydaş ve 20 arkadaşının, Eğitim ve öğretimde bölgeler ve okullar arasındaki dengesizliğin nedenlerini ve çarelerini saptamak amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/22)

12. — Giresun Milletvekili Orhan Yılmaz ve 10 arkadaşının, Firintaş Nakliyat ve Ticaret A. Ş. nin 1970 yılından itibaren zarar etmesinin nedenlerini ve sorumlularının kimler olduğunun saptanması amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/23)

13. — Adana Milletvekili Emin Bilen Tümer ve 13 arkadaşının, Adana İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisinin kuruluşundan bugüne kadar yapıldığı iddia edilen yolsuzlukları saptamak ve gerekli tedbirleri almak amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/24)

14. — Çorum Milletvekili Cahit Angın ve 11 arkadaşının, çeltikçiliği geliştirmek, verimi artırmak ve maliyeti düşürmek yolunda gerekli tedbirleri kapsamak amacıyle Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25).

15. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı ve 9 arkadaşının, ilköğretim ve öğretmen yüksekokullarında meydana gelen olayları incelemek, her türlü fikir ve eylemleri tespit ederek gerekli tedbirleri saptamak amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

16. — Adana Milletvekili Emin Bilen Tümer ve 14 arkadaşının ilâç sanayiindeki aşırı kârı, maliyet fiyatı artışını, aynı cins ilâç ve benzeri kimyevî maddelerin çokluğunu ve döviz kaybını önlemek için gerekli tedbirleri saptamak amacıyle Anayasanın 88 nci Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

17. — İzmir Milletvekili Yüksel Çakmur ve 23 arkadaşının Belediyelerin içinde bulundukları ekonomik huzursuzluğu gidermek, Maliye Bakanlığınca yapılan yardımın kesilmesinde politik nedenlerin olup olmadığını saptamak amacıyle Anayasanın 88 nci Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/28)

18. — Afyon Milletvekili Süleyman Mutlu ve 13 arkadaşının, sanayimizin sınıflandırılması, harp sanayiinde nelerin yapılabileceği, nelerin özel sektöre bırakılabileceği ve öncelikle sanayiin hangi kısmına el konulabileceğinin tespiti konularında Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 100 ncü maddesi uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

19. — Ordu Milletvekili Memduh Ekşi ve 12 arkadaşının, fındık ürününün değeri pahasına pazarlanması ve üreticinin emeği karşılığını alabilmesini sağlamak amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/29)

20. — İçel Milletvekili Çetin Yılmaz ve 9 arkadaşının, resmî dili ulusallıktan, Anayasa dilinden geriye çekme ve soyutlama çabalarının önlenmesini sağlamak amacıyle Anayasanın 88 nci, Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 ve 103 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi. (10/30)

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — Çorum Milletvekili Etem Eken'in, tuz fiyatlarına yapılan zamlara dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/49) (*)

2. — Hakkâri Milletvekili Mikâil İlçin'in, mahrumiyet bölgelerinde vazife gören ilkokul öğretmenlerine yan ödeme verilmesine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/67) (*)

3. — Hakkâri Milletvekili Mikâil İlçin'in, Devlet memurlarından kesilen % 5 keseneklere dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/68) (*)

4. — İstanbul Milletvekili Doğan Öztunç'un, işçilerin konut kredisine dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/20)

5. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Ortak Pazara dair Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/71) (*)

6. — Ankara Milletvekili Rauf Kandemir'in, Devlet kuruluşlarındaki israfın önlenmesine dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/26)

(*) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

7. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Türk Hava Yollarının pilot ihtiyacına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/27)

8. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, geçici olarak tayin edilen ilkokul öğretmenlerine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/28)

9. — Muş Milletvekili Ahmet Hamdi Çelebi'nin, 1950 yılından evvel emekli olanların özlük haklarına dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/29)

10. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, toprak tevzi komisyonlarına dair Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/32).

11. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, teminindeki güçlük zammına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/33).

12. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, MİT Teşkilâtına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/34).

13. — Bingöl Milletvekili Abdullah Bazencir'in, Bingöl iline ayrılan imam kadrolarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/35).

14. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, öğretmenlere dair Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi. (6/41)

15. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, Türkiye Şeker fabrikalarında uygulanan ihale yöntemine dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/42)

16. — Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, ödenmemiş vergilere dair Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/118) (*)

17. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, orman muhafaza memurlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/43).

18. — İstanbul Milletvekili Gülhis Mankut'un, ev kadınlarının sosyal güvenlik haklarına dair Başbakandan sözlü soru önergesi (6/44).

19. — Ağrı Milletvekili Kerem Şahin'in, C. H. P. li bazı parlamenterlerin Ağrı Belediye seçimlerindeki beyanlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/141) (*)

20. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Samsun'da kurulacak televizyon istasyonuna dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/54)

21. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, Sivas iline bağlı bazı ilçe karayollarına dair Bayındırlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/55)

22. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, 4. demir - çelik fabrikasının kurulmasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/56)

23. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/57)

24. — Kars Milletvekili Hasan Yıldırım'ın, Kars'ın Çıldır ilçesine bağlı Kutkale nahiyesini Hanak ilçesine bağlayacak olan yolun yapımına dair Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/58)

25. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars Çimento Fabrikasına dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü soru önergesi (6/59)

26. — İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olup emekliliğe hak kazanan işçilere dair Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/60)

27. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Kars'a havaalanı yapılmasına dair Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/61)

28. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, Devlet ormanlarına dair Orman Bakanından sözlü soru önergesi (6/62)

29. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Ziraat Bankası İzmir - Çiğli şubesindeki yolsuzluğa dair Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/63)

30. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, bütçe tasarruflarına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/65)

31. — Yozgat Milletvekili İhsan Arslan'ın, Turizm ve Tanıtma Bakanlığındaki yolsuzluk iddialarına dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi. (6/66).

32. — İçel Milletvekili Nazım Baş'ın, Devlet Su İşlerinin Adana Bölgesindeki bir müteahhidine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/116) (*)

33. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu'da bulunan vakıf mallara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/72)

34. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu'ya televizyon imkânının sağlanmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/74)

35. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu ili ve ilçelerinde yapılmakta olan barajlara ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/75)

36. — Kars Milletvekili Yasin Bozkurt'un, et taban fiyatına ilişkin Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü soru önergesi (6/76)

37. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, yurtlarda kalan öğrencilere ilişkin Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/77)

38. — Denizli Milletvekili Sami Arslan'ın, Cumhuriyetin 50 nci yılı münasebetiyle İstanbul'da dikilen heykellere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/78)

39. — İstanbul Milletvekili Doğan Öztunç'un, Amerikalı iki parlamenterin haşhaş ekimi ile ilgili Türkiye'ye gelmelerine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/79)

40. — Manisa Milletvekili Süleyman Çağlar'ın, kuru üzüm fiyatlarına ilişkin Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/80)

41. — Sivas Milletvekili Enver Akova'nın, Sivas ilinin televizyona kavuşturulmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/81)

42. — Mardin Milletvekili Nurettin Yılmaz'ın, Türk vatandaşlarının Suriye'deki arazilerine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/82)

43. — Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, Hatay'ın bazı ilçelerinde televizyon yayınlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/83)

44. — İçel Milletvekili Nazım Baş'ın, son günlerde meydana gelen gençlik olaylarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/84)

45. — Ankara Milletvekili Necdet Evliyagil'in, Paris'te çıkan aylık bir gazetenin Türkiye ile ilgili yayınına ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/85)

46. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Devlet dairelerinde çalışan personelle yeni müşavir kadrolarına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/86)

47. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, TRT programlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/87)

48. — Sakarya Milletvekili Nadir Lâtif İslâm'ın, sıkıyönetim ve Devlet Güvenlik mahkemelerindeki davalara ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/88)

49. — Bolu Milletvekili Müfit Bayraktar'ın, merhum Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun naaşlarının nakline ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/89)

50. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe'nin, Ankara - Kızılay meydanındaki panonun kaldırılmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/90)

51. — Afyon Karahisar Milletvekili Mete Tan'ın, hekimlerin rotasyonuna ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/91)

52. — Diyarbakır Milletvekili Hasan Değer'in, Diyarbakır'ın Dicle ilçesindeki sel âfetine ilişkin Başbakan ve İmar ve İskân bakanlarından sözlü soru önergesi (6/92)

53. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, C. H. P. Siverek İlçe Başkanı hakkındaki gazete haberine ilişkin Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/93)

54. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Vakıf gayrimenkullere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/94)

55. — Sivas Milletvekili Ekrem Kangal'ın, Sivas'ın Kangal ilçesindeki linyit kömürü yataklarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/96)

56. — Samsun Milletvekili Hilmi Türkmen'in, «Türk Yükseltme Cemiyeti» nin adını değiştirmesine ilişkin Adalet ve İçişleri bakanlarından sözlü soru önergesi (6/99)

57. — Hatay Milletvekili Ali Yılmaz'ın, Konya'nın Kulu ilçesi Merkez İlkokulu öğretmenine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/100)

58. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu'da Sosyal Sigortalar Kurumu şubesinin açılmasına ilişkin Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/102)

59. — Kocaeli Milletvekili Sedat Akay'ın, Kocaeli hudutları içindeki trafik kazalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/103)

60. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Meteoroloji Genel Müdürünün yerinden alınmasına ilişkin Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü soru önergesi (6/104)

61. — Afyon Karahisar Milletvekili Mete Tan'ın, haşhaş ekicilerinin durumlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/105)

62. — Hatay Milletvekili Sabri İnce'nin, yemeklik margarinlere ilişkin Ticaret ve Sanayi ve Teknoloji bakanlarından sözlü soru önergesi (6/106)

63. — Balıkesir Milletvekili İlhan Aytekin'in, ilçe müftülüklerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/108)

64. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu'da bir fakülte açılmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/109)

65. — Kastamonu Milletvekili Mehdi Keskin'in, Kastamonu'da kâğıt fabrikası kurulmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/110)

66. — Burdur Milletvekili Faik Kırbaşlı'nın, Türk Medenî Kanununun değiştirilmesine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/111)

67. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Gümrük ve Tekel Bakanına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/134) (*)

68. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Başbakan Yardımcısının çalışma odasında bulunduğu iddia edilen parti bayrağına ilişkin Devlet Bakanından (Başbakan Yardımcısı) sözlü soru önergesi (6/114)

69. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Bozkurt rozetine ve Köy Enstitülerine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/115)

70. — Kahraman Maraş Milletvekili İsmet Ağaoğlu'nun, Kahraman Maraş ili sınırları içindeki belediyelere ilişkin İmar ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi. (6/137) (*)

71. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Cumhuriyet Halk Partisine yeni giren milletvekillerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/119)

72. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Özdemir'in, Tunceli Öğretmen Okulunda meydana gelen olaylara ilişkin Başbakan ve Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/120)

73. — Artvin Milletvekili Ekrem Şadi Erdem'in, Çoruh nehrinden elektrik üretiminde faydalanılmasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/122)

74. — Kars Milletvekili Cemil Ünal'ın, anarşik olaylara katılan kişilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/123)

75. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Elbistan Termik Santralına dair Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/144) (*)

76. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Kamu Araştırma Kurumlarına dair Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/143) (*)

77. — Sakarya Milletvekili Nadir Lâtif İslâm'ın, 1918 sayılı Kanun hükümlerine göre ödenen ikramiyelere ilişkin Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/124)

78. — Çanakkale Milletvekili Zekiye Gülsen'in, zeytin güvesi mücadelesine ilişkin Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü soru önergesi (6/125)

79. — Ankara Milletvekili Necdet Evliyagil'in, İstanbul Festivali için Fransa'da yaptırılan afişe ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/128)

80. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç'in, 1965 - 1974 yılları arasında Tariş'te, Tariş'in yan ve iştiraki olan kuruluşlarında yönetim kurulu üyelerine ilişkin Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/149) (*)

81. — Kars Milletvekili Cemil Ünal'ın, Sosyal Sigortalar Kurumuna kira borcu olanlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/129)

82. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türk Kıt'a Sahanlığında yapılan petrol aramalarına ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/130)

83. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, bazı mahkûmların yazdığı makalelerin yayımlanmasına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/131)

84. — Bolu Milletvekili Müfit Bayraktar'ın, 12 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/132)

85. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, Bakanlar Kurulunun 7/8083 sayılı kararına ilişkin Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/133)

86. — Kars Milletvekili Doğan Araslı'nın, canlı hayvan taban fiyatının tespitine ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi, (6/151) (*)

87. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, İstanbul Belediyesinin otobüs ve dolmuşlara yaptığı zamlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/136)

88. — İçel Milletvekili Nazım Baş'ın, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Göz Kliniği ile ilgili basında yer alan haberlere ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/148) (*)

89. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, Süleyman Demirel'in Almanya'da yayınlanan bir gazeteye verdiği beyanata ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/139)

90. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türk - Sovyet siyasetine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/140)

91. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Of Lisesi İngilizce Öğretmenine ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/142)

92. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, Kıbrıs çıkarmasında şehit düşenlerin ailelerine maaş bağlanmasına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/146)

93. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Şile'nin Göknaslı Köyü sulama projesine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/160) (*)

94. — İçel Milletvekili Rasim Gürsoy'un, İçel Silifke ilçesine bağlı bazı köylerin içme suyuna ilişkin Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/147)

95. — Ankara Milletvekili Necdet Evliyagil'in, Atina Büyükelçimize dair, basında çıkan habere ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi. (6/161) (*)

96. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, Pamuk ürününe zarar veren beyaz sinekle mücadele konusunda alınmış ve alınacak tedbirlere ilişkin Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü soru önergesi (6/154)

97. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, yurt içinde ve dışında çalışan işçilerimizin sigorta ödentileri ile memleketimize gönderdikleri yıllık döviz miktarına ilişkin Çalışma Bakanından sözlü soru önergesi (6/155)

98. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Sirkeci - Halkalı arasında işleyen elektrikli trenlerin ihtiyacı karşılayamadığına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi. (6/171) (*)

99. — Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, 1974 yılında İçel ilinde sanayide soda üretmek amacıyle kurulan şirkete kömür tahsisinde usulsüzlük bulunduğuna ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/157)

100. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/158)

101. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Bakanlık teşkilâtında çalışan bir müşavirin politikayla meşgul olduğuna ilişkin Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/162)

102. — Mardin Milletvekili Nurettin Yılmaz'ın, Mardin - Savur ilçesinin Sürgücü bucağında vazifeli bir öğretmenin uğradığı tecavüze ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/163)

103. — Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, kapatılmış bulunan Askerlik şubelerinin yeniden açılmasına ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/165)

104. — Hatay Milletvekili Ali Yılmaz'ın, Hacdan dönen vatandaşların getirdikleri hurmaların imhasına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/166)

105. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Kıbrıs Barış Harekâtı zamanında televizyon ve radyo programlarında çalınan bir plağa ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/167)

106. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, Kimyevî gübre ve tarımsal ilâçlara ilişkin Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü soru önergesi (6/168)

107. — Hatay Milletvekili Ali Yılmaz'ın, Hatay Kırıkhan ilçesine bağlı bazı köylerde vuku bulan depremle ilgili alınan tetbirlere ilişkin İmar ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/169)

108. — İstanbul Milletvekili İhsan Toksarî'nın, İstanbul Millî Eğitim Müdürüne ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/170)

109. — İstanbul Milletvekili İhsan Toksarı'nın, Besni Öğretmen Okulundaki bazı öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi (6/172)

110. — Kocaeli Milletvekili İbrahim Akdoğan'ın, Hürriyet Gazetesinde neşredilen kaçak silâh tüccarlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/173)

111. — İstanbul Milletvekili Mustafa Parlar'ın, Ortak Pazar ülkelerindeki dış Devlet temsilciliklerimize ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesı. (6/178) (*)

112. — Samsun Milletvekili İrfan Yankutan'ın, Tütün üreticilerinin kredi durumlarına ilişkin Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü soru önergesi (6/174)

113. — Zonguldak Milletvekili Kemal Anadol'un, Silâhlı Kuvvetlere yapılan yardım kampanyasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/175)

114. — Gümüşhane Milletvekili Turgut Yücel'in, enerji nakli fiyatlarının yapımına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/181) (*)

115. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, TRT Kurumunun neşrettiği aylık televizyon proğramında yapılan değişikliklere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/176)

116. — Bolu Milletvekili Abdi Özkök'ün, Bolu ili ve ilçelerindeki elektrifikasyon projelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/183) (*)

117. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun, işsizliğin önlenmesi için saptanmış bir çalışma olup olmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/187) (*)

118. — İstanbul Milletvekili İhsan Toksarı'nın, İstanbul Beyoğlu Ağacamii imam ve müezzin lojmanlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/190) (*)

119. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul'da Kur'an kursu olarak inşa edilen binanın pansiyon olarak kullanılmasına ilişkin sözlü soru önergesi. (6/194) (*)

120. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, Kimyevî gübre fiyatlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/179)

121. — Urfa Milletvekili Abdülkadir Öncel'in, Urfa Ticaret Lisesindeki olaylara ilişkin Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi. (6/180)

122. — İzmir Milletvekili Yüksel Çakmur'un, Sağlık Bankası Yönetim Kurulu üyelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/193) (*)

123. — İzmir Milletvekili Yüksel Çakmur'un çeşitli firmalara uygulanan usulsüz yatırım indirimlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/182)

124. — İçel Milletvekili Süleyman Şimşek'in, Yüksek dereceli memurlarla ilgili basında çıkan haberlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/185)

125. — Zonguldak Milletvekili Orhan Göncüoğlu'nun, Basın Yayın Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan «Türkiye 1975» adlı kitaba ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi (6/197) (*)

126. — Gaziantep Milletvekili Yusuf Öztürkmen'in, Sosyal Sigortalar Kurumunda memur statüsünde iken işçi ikramiyesi alanlara ilişkin Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi. (6/198) (*)

127. — Diyarbakır Milletvekili Mahmut Uyanık'ın, Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ın bir şahsın işi ile ilgili konuşmasına ilişkin Devlet Bakanından (Başbakan Yardımcısı) sözlü soru öneregesi. (6/199) (*)

128. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, Bakanlık eski Müsteşarına ilişkin Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü soru önergesi. (6/202) (*)

129. — Zonguldak Milletvekili Kemal Anadol'un, Ankara'da sahneye konan Ana adlı oyunun yasaklanmasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/188)

130. — Sivas Milletvekili Mustafa Timisi'nin, Televizyonda yayınlanan Aşk-ı Memnu adlı dizi filmde geçen konuşmalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/189)

131. — Adana Milletvekili İlter Çubukçu'nun, Çukurova'da uygulanacak enerji nakline ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/203) (*)

132. — Eskişehir Milletvekili Murat Kâhyaoğlu'nun, Millî Eğitim Bakanlığında yapılan bazı atamalar ile Sosyal Sigortalar Kurumuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi. (6/204) (*)

133. — Kahraman Maraş Milletvekili Halit Evliya'nın, Bakanlığın yüksek dereceli memurlarından bazılarının siyasî toplantılara katıldıklarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi. (6/191)

134. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, TRT Kurumu Genel Müdürüne ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi. (6/192)

135. — Samsun Milletvekili Ali Acar'ın, eski Gençlik ve Spor Bakanı Zekâi Baloğlu'nun, Spor Akademisinin açılmasını geciktirmesine ilişkin Başbakan ve Millî Eğitim Bakanından sözlü soru önergesi. (6/195)

136. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Ortadoğu Teknik Üniversitesindeki bazı öğrencilerin eylemlerine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/196)

137. — Ordu Milletvekili Senai Yazıcı'nın, fındık taban fiyatına ilişkin Ticaret ve Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlarından sözlü soru önergesi (6/200)

138. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, T. R. T. eski Genel Müdürüyle ilgili Danıştay kararına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/201).

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — 17 Temmuz 1963 tarih ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu kurulması hakkında Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Plan Komisyonu raporu (1/173) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 3 . 7 . 1974)

2. — İstanbul Kapalı Çarşının onarımı ve imarı hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan komisyonları raporları (1/167) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi: 3.7.1974)

3. — Atatürk Orman Çiftliği arazisinin 167 dönüm 500 m² lik kısmının Ankara Belediyesine Satılması Hakkında Kanun ve Cumhurbaşkanınca Geri

Gönderme Tezkeresi ve Plan Komisyonu Raporu (1/143) (M. Meclisi S. Sayısı : 108) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

4. — 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununa 31 . 7 . 1970 tarih ve 1323 sayılı Kanunla eklenen ek 2 nci ve ek 3 ncü maddeleriyle 136 ncı maddesine eklenen (e) bendinin değiştirilmesi ve Kanuna ek geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Plan Komisyonu raporu (M. Meclisi : 1/178; C. Senatosu : 1/332) (M. Meclisi S. Sayısı : 101 ve 101'e 1 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 467). (Dağıtma tarihi : 23 . 5 . 1975)

5. — Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, Cumhuriyetin 50 nci yılı nedeniyle çıkarılan 1803 sayılı Af Kanunundan kısmen yararlanan şoför veya sürücülerin, mesleklerini icra edebileceklerine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/389) (M. Meclisi S. Sayısı : 163) (Dağıtma tarihi : 23 . 5 . 1975)

6. — Konya Milletvekili Şener Battal'ın, 1446 ve 1610 sayılı kanunlarla değiştirilen 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun teklifi ve İçtüzüğün 38 nci maddesi uyarınca Gündeme alınma önergesi. (2/302) (S. Sayısı : 170) (Dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1975).

7. — 5584 sayılı Posta Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddelerinin kaldırılması hakkında Kanun tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu raporu. (1/176) (S. Sayısı : 171) (Dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1975).

8. — Ordu Milletvekili Memduh Ekşi'nin, Abdurrahman Vahit oğlu 1924 İstanbul doğumlu Mehmet Baydar'ın eşi ve çocukları ile Mahmut Hayrettin oğlu İstanbul 1942 doğumlu Bahadır Demir'in eşine vatanî hizmet tertibinden maaş bağlanmasına dair Kanun teklifi ve İçtüzüğün 38 nci maddesi uyarınca gündeme alınma önergesi (2/169) (S. Sayısı : 176) (Dağıtma Tarihi : 10 . 6 . 1975)

9. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan ve 5 arkadaşının, 19 Mart 1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerine fıkralar ve Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki 1238 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/364) (S. Sayısı : 175) (Dağıtma Tarihi : 10 . 6 . 1975)

10. — 22 . 11 . 1972 tarih ve 1630 sayılı Dernekler Kanununun 50 nci maddesinin 3 ncü fıkrası a bir hüküm eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Kütahya Milletvekili İlhan Ersoy'un, 22 . 11 . 1972 günlü ve 1630 sayılı Dernekler Kanununun 50 nci maddesinde değişiklik yapılması hakkında Kanun teklifi ve İçişleri ve Plan komisyonları raporları (1/39, 2/103) (S. Sayısı : 181) (Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1975)

× 11. — Millî Savunma Bakanlığı İskân ihtiyaçları için sarfiyat icrası ve bu Bakanlıkça kullanılan gayri menkullerden ve lüzumu kalmayanların satılmasına salâhiyet verilmesi hakkında Kanunun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ilişkin Kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Plan komisyonları raporları (2/265) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1975)

12. — 2 . 3 . 1954 tarih ve 6303 sayılı Hava Harp Okuluna girmeye istekli sivil öğrencilerin geliş, gidiş ve kabul süresince nakil iaşe ve yatırılmalarının Devletçe sağlanması hakkında Kanunun yürürlükten kaldırılmasına ilişkin Kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Plan komisyonları raporları (1/258) (S. Sayısı : 184) (Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1975)

× 13. — Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti arasında Emlâk Sorunlarının çözümlenmesine dair sözleşme ve eki ödeme protokolünün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plan komisyonları raporları (1/2) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1975)

14. — 17 . 3 . 1969 gün ve 1135 sayılı Türk vatandaşlarına ait olup Yugoslav Federatif Halk Cumhuriyetince Millîleştirilmiş bulunan mal, hak ve menfaatlerin tasfiyesi hakkında Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve iki geçici madde eklenmesine ilişkin Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plan komisyonları raporları (1/237) (S. Sayısı : 186) (Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1975)

15. — Romanya'da Millîleştirme tedbirleri veya buna benzer Kanunî ve İdarî diğer tedbirlerden zarar görmüş Türk mal, hak ve menfaatlerinin tasfiyesi hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plan komisyonları raporları (1/200) (S. Sayısı : 187) (Dağıtma tarihi : 16 . 6 . 1975)

16. — C. Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, Anka Ajansı Muhabirlerinden Şehit Adem Yavuz'un annesine vatanî hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında Kanun teklifi ve Plan Komisyonu raporu (2/293) (S. Sayısı : 191) (Dağıtma Tarihi : 17.6.1975)

17. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan Komisyonları raporları (1/135) (S. Sayısı : 65 ve 65 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 11 . 6 . 1974 ve 17 . 6 . 1975)

18. — 1475 sayılı İş Kanununun 14 ve 24 ncü maddeleri ile 98 nci maddesinin VII nci bendinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Kıdem tazminatının 15 günden 30 güne çıkarılmasına; Adana Milletvekili Alparslan Türkeş ve 2 arkadaşının, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesine; İstanbul Milletvekili Engin Ünsal'ın, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Kanun teklifleri ile Sağlık ve Sosyal İşleri ve Plan Komisyonları raporları (1/136, 2/25, 2/187, 2/199) (S. Sayısı : 66 ve 66 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 11 . 6 . 1974 ve 17 . 6 . 1975)

19. — Ülkemiz lehine yararlı hizmetlerde bulunan Naci Tahir Nuri'nin eşi Rüveyda Tuna Tahirova'ya vatanî hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun tasarısı ve Plan Komisyonu raporu. (1/105) (S. Sayısı : 189) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1975)

20. — Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'nın, Ali oğlu Asım Güleşken'e vatanî hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun teklifi ve Plan Komisyonu raporu. (2/297) (S. Sayısı : 190) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1975)

21. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Plan Komisyonu raporu (1/287) (S. Sayısı : 193) (Dağıtma tarihi : 19 . 6 . 1975)

22. — Niğde Milletvekili Mehmet Altınsoy ile Sivas Milletvekili Ahmet Durakoğlu'nun, 5 . 3 . 1973 tarih ve 584 Karar numaralı Millet Meclisi İçtüzüğünün 79 ncu maddesinin değiştirilmesine dair İçtüzük teklifleri ve Anayasa Komisyonu raporu. (2/355, 2/343) (S. Sayısı : 192) (Dağıtma tarihi : 19 . 6 . 1975)

23. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun değişik 60 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair Kanun tasarısı ve Adana Milletvekili Alparslan Türkeş ve 2 arkadaşının teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan komisyonları raporları. (1/286, 2/133) (S. Sayısı : 194) (Dağıtma tarihi : 20 . 6 . 1975).

× 24. — 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna 5 Geçici Madde eklenmesine dair Kanun ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderme tezkeresi ve Plan Komisyonu raporu (1/290) (S. Sayısı : 195) (Dağıtma tarihi : 23 . 6 . 1975)

Dönem : 4
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 65

854 Sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan Komisyonları Raporları (1/135)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı : 71-1805/2978

21 . 5 . 1974

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çalışma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 20 . 5 . 1974 tarihinde kararlaştırılan «854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygiyle arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının

gerekçesi

1475 sayılı İş Kanununun kıdem tazminatına ilişkin 14 ncü maddesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının, bu kanuna tabi işçiler lehine getirdiği hükümlerin aynen ve aynı gerekçe ile 854 sayılı Deniz İş Kanununa tabi gemi adamlarına da uygulanmasını sağlamak ve böylece her iki İş Kanununun aynı konuyu düzenleyen hükümleri arasında birlik ve paralellik kurmak amaciyle bu kanun tasarısının hazırlanması da gerekli ve zorunlu görülmüştür.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler
Komisyonu
Esas No. : 1/135
Karar No. : 5

5 . 6 . 1974

Yüksek Başkanlığa

Çalışma Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan, 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuza havale olunmakla Hükümet adına Çalışma Bakanı ile ilgili Bakanlıklar temsilcileri de hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

1475 sayılı Yasanın 14 ncü maddesindeki kıdem tazminatına ait değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı ile bu kanuna tabi işçilerin de mezkûr yasa önerisiyle tanınan haklardan aynen yararlanmalarını öngören tasarı Komisyonumuzca prensip itibarıyle kabul edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

1475 sayılı İş Kanununa tabi iş kollarında çalışanları güvence altına alan kıdem tazminatlarına ilişkin 14 ncü maddede yapılan yasa değişikliğine paralel olarak 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinde yapılmasını zorunlu kılan değişikliği kapsayan birinci çerçeve maddenin de Komisyonumuzca, 1475 sayılı İş Kanununun 14 ncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmiş madde ve bu yeni şekliyle kabul edilmiştir.

Yürürlük ve yürütmeye taallûk eden 2 ve 3 ncü maddeler tasarı metninde olduğu gibi aynen kabul edilmiştir.

İşbu raporumuzun, öncelikle görüşülmesi temennisiyle Plan Komisyonuna sevk edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Kastamonu	Adıyaman	Bingöl
S. Tığlı	*K. Tabak*	*M. C. Ezman*
Gaziantep	İçel	İstanbul
O. Tokuz	*N. Baş*	E. Ünsal
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
İzmir	Kahraman Maraş	Kastamonu
Y. Çakmur	*H. Evliya*	*V. İlhan*
Konya	Sakarya	Samsun
Bazı hususlarda söz hakkım mahfuzdur	(Muhalefet şerhim eklidir)	*F. Uysal*
M. Demirtaş	*K. Durukan*	
	Ankara	
	F. Pehlivanlı	

MUHALEFET ŞERHİ

1475 sayılı Yasanın 14, 854 sayılı Yasanın 20 nci maddesini tadil amacı ile hazırlanan tekliflerde parça başına, akort götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde kıdem tazminatına esas ücretin tespitinde geriye doğru bir yıllık kazancın çalışılan sürelere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalamanın saat ücretli işçilerle parçabaşı işçiler arasında parçabaşı işçileri aleyhine bir durum yaratacaktır.

Şöyleki :

Aynı ücretle çalışan saat ücretli ve parçabaşı işçisine aynı toplu iş sözleşmesi ile sağlanan zamma rağmen zam uygulamasından 2 ay sonra emekli olduklarında saat ücretli işçi zamlı ücreti üzerinden, parça başı işçisi ile 10 ay zamsız ücreti 2 ay zamlı ücreti ile yıllık kazancı o yılki çalışma günlerine bölünmek suretiyle bulunacak ortalama üzerinden kıdem tazminatı alacaktır. Bu hal esasen ücrette güvencesi olmayan parça başı işçisinin büyük kaybına sebep olacaktır. Bu sebeple ilgili fıkraların:

Kıdem tazminatının hesaplanması son ücreti üzerinden yapılır.

Parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde, işçi ücretine yapılan zam veya terfi tarihi ile tazminat ödeme tarihi arasında işçiye ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminat hesabına esas tutulur.

Şeklinde tanzimi gerektiği görüşündeyim. *30 . 5 . 1971*

Saygılarımla
Sakarya Milletvekili
Kenan Durukan

Bütçe Plan Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No: 1/135
Karar No : 8

7 . 6 . 1974

Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyurulan (854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı) Çalışma Bakanı ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin katıldığı toplantıda incelendi, görüşüldü :

Bilindiği gibi 1 . 2 . 1974 günü Meclislerde okunan Hükümet Programında işçilerin kıdem tazminatlarının hesaplanmasında 15 gün esasının değiştirileceği ve bu sürenin 30 gün olarak tespit edileceği belirtilmiştir.

1475 sayılı İş Kanununun kıdem tazminatına ilişkin 14 ncü maddesinde değişiklik yapılmasını öngören kanun tasarısı, bu kanuna tabi işçiler lehine hükümler getirirken 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin aynen kalması eşitlik ilkesini zedelemektedir.

Yukarıda izaha çalışılan gerekçe doğrultusunda iş kollarında birliği sağlamak gayesiyle 1475 sayılı Yasaya paralel olarak 854 sayılı Yasada değişiklik yapılmasını öngören tasarının Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu değiştirişi esas alınmak suretiyle maddelerin müzakeresine geçilmiş ve 1 nci madde ile değiştirilmesi öngörülen 20 nci maddenin 4 numaralı bendin 3 ncü paragrafı metinden çıkarılması ve 12 nci paragrafın da (Kıdem tazminatının hesaplanması son ücret üzerinden yapılır. Sefer, parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur. Ancak, son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde tazminata esas ücret, işçinin işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesap edilir.) şeklinde değiştirilmek suretiyle; 2 ve 3 ncü maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Sivas *A. Durakoğlu*	Başkan V. ve bu rapor sözcüsü Tekirdağ *Y. Alpaslan*	Kâtip Eskişehir *A. A. Köksal*
Adana S. Kılıç İmzada bulunamadı	Ağrı C. Erhan İmzada bulunamadı	Artvin T. Altunkaya İmzada bulunamadı
Aydın *M. Ş. Koç*	Elâzığ *H. Buz*	Erzurum Söz hakkım mahfuz *R. Danışman*
Gaziantep *Y. Öztürkmen*	Giresun *İ. E. Kılıçoğlu*	Giresun *O. Yılmaz*
Gümüşhane T. Yücel İmzada bulunamadı	İstanbul M. Tüzün İmzada bulunamadı	İzmir Y. Ergenekon İmzada bulunamadı

İzmir
C. Karagözoğlu

İzmir
A. K. Önder
İmzada bulunamadı

Kars
K. Okyay

Kayseri
C. Cebeci

Kütahya
A. M. Ablum
İmzada bulunamadı

Malatya
M. Delikaya

Malatya
H. Gökçe

Manisa
H. Okçu
İmzada bulunamadı

Ordu
B. Taranoğlu
İmzada bulunamadı

Tokat
H. Abbas

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ	BÜTÇE PLAN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı	*854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci Maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı*	*854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci Maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı*
MADDE 1. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	MADDE 1. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	MADDE 1. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
Kıdem tazminatı :	*Kıdem Tazminatı :*	*Kıdem tazminatı :*
Madde 20. — Bu Kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akitlerinin :	MADDE 20. — Bu Kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akitlerinin :	Madde 20. — Bu kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akitlerinin :
1. İşveren tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin 1 nci bendinde gösterilen sebepler dışında,	1. İşveren tarafından bu Kanunun 14 ncü maddesinin 1 nci bendinde gösterilen sebepler dışında,.	1. İşveren tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin 1 nci bendinde gösterilen sebepler dışında,
2. Gemi adamı tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin II nci ve III ncü bentleri uyarınca,	2. Gemi adamı tarafından bu Kanunun 14 ncü maddesinin II nci III ncü bentleri uyarınca,	2. Gemi adamı tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin II nci ve III ncü bentleri uyarınca,
3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyle,	3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyle,	3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyle,
4. Bağlı bulundukları, kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyle;	4. Bağlı bulundukları, Kanunla kurulu Kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyle;	4. Bağlı bulundukları, kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyle;
Feshedilmesi veya gemi adamlarının ölümü veya 14 ncü maddenin 4 ncü bendi sebebiyle son bulması halinde gemi adamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince geçen her tam yıl için işverence gemiadamına 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir.	Fesedilmesi veya gemi adamlarının ölümü veya 14 ncü maddenin 4 ncü bendi sebebiyle son bulması halinde gemi adamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince geçen her tam yıl için iş verence gemi adamına otuz günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir 1 yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.	Feshedilmesi veya gemi adamlarının ölümü veya 14 ncü maddenin 4 ncü bendi sebebiyle son bulması halinde gemi adamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince geçen her tam yıl için işverence gemi adamına otuz günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir 1 yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.
Gemi adamlarının kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın ayni işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler gözönüne alınarak hesaplanır. Geminin de-	İşçinin kendi isteği ile işten ayrılması halinde işçiye çalışılmış her tüm yıl için on günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir işçinin bu haktan yararlanması 16 ncı maddedeki ihbar önellerine uyması şartına bağlıdır.	Gemi adamlarının kıdemleri hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler gözönüne de

Hükümetin teklifi	Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun değiştirişi	Bütçe Plân Komisyonunun değiştirişi
vir veya intikali, yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi halinde gemi adamının kıdemi, işverenlerin gemilerinde ve hizmetlerinde geçen akit sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Geminin devri veya herhangi bir surette el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren müteselsilen sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları işçiyi çalıştırdıkları sürelerle sınırlıdır.	Gemi adamlarının kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalışlıştıkları süreler gözönüne de alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali, yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi halinde gemi adamının kıdemi, işverenlerin gemilerinde ve hizmetlerinde geçen Akit sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Geminin devri veya herhangi bir surette el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları işçiyi çalıştırdıkları sürelerle sınırlıdır.	alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali, yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi halinde gemi adamının kıdemi, işverenlerin gemilerinde ve hizmetlerinde geçen akit sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Geminin devri veya herhangi bir surette el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları işçiyi çalıştırdıkları sürelerle sınırlıdır.
Gemi adamının birinci bendin 4 ncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır.	Gemi adamının birinci bendin 4 ncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. İşçinin ölümü halinde bu şart aranmaz.	Gemi adamının birinci bendin 4 ncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. İşçinin ölümü halinde bu şart aranmaz.
T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği sürelerinin toplamı üzerinden, son kamu kuruluşu işvereninee kıdem tazminatı ödenir.	T. C. Emekli Sandığı Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği sürelerinin toplamı üzerinden, son kamu kuruluşu işvereninee kıdem tazminatı ödenir.	T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği sürelerinin toplamı üzerinden, son kamu kuruluşu işvereninee kıdem tazminatı ödenir.
Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin, evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona er-	Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini	Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini

Hükümetin teklifi	Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun değiştirişi	Bütçe Plân Komisyonunun değiştirişi
mesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının, hesabında dikkate alınmaz. Ancak bu tazminatın T. C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet sürelerine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malûllük aylığının başlangıç tarihinde T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz. Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi; genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan kurumları kapsar. Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez. Kıdem tazminatının hesaplanması son ücreti üzerinden yapılır. Parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü gibi, ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur. 16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile, bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin, hesabında 29 ncu maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilâveten işçiye sağlanmış olan para ve parayla ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur. Gemi adamının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı kanunî mirasçılarına ödenir.	lamı üzerinden, son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir. Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin, evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz. Ancak bu tazminatın T. C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz. Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi; genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan kurumları kapsar. Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez. Kıdem tazminatının hesaplanması son ücreti üzerinden yapılır. Sefer, parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü gibi, ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur. 16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile, bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında, 29 ncu maddenin bi-	gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz. Ancak bu tazminatın T. C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz. Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi; genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan kurumları kapsar. Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez. Kıdem tazminatının hesaplanması son ücret üzerinden yapılır sefer, parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur; ancak, son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde tazminata esas ücret, işçinin işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesabedilir. 16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile, bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında, 29 ncu maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete

Hükümetin teklifi	Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun değiştirişi	Bütçe Plân Komisyonunun değiştirişi
Bu maddede belirtilen haklar, hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine değiştirilebilir.	rinci fıkrasında yazılı ücrete ilâveten işçiye sağlanmış olan para ve parayla ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur. Gemi adamının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı kanunî mirasçılarına ödenir. Bu maddede belirtilen haklar, hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine değiştirilebilir. Kıdem tazminatı işveren için şahsî bir borç olup işveren bu sorumluluğunu özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.	ilâveten işçiye sağlanmış olan para ve parayla ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de göz önünde tutulur. Gemi adamının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı kanunî mirasçılarına ödenir. Bu maddede belirtilen haklar, hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine değiştirilebilir. Kıdem tazminatı işveren için şahsî bir borç olup işveren bu sorumluluğunu özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.
MADDE 2. — Bu kanun, 1 . 2 . 1974 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 2. — Tasarının ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 3. — Tasarının üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

20 . 5 . 1974

Başbakan
B. Ecevit

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
N. Erbakan

Devlet Bakanı
O. Eyüboğlu

Devlet Bakanı
İ. H. Birler

Devlet Bakanı
S. A. Emre

Adalet Bakanı
Ş. Kazan

Millî Savunma Bakanı
H. Işık

İçişleri Bakanı
O. Asiltürk

Dışişleri Bakanı
T. Güneş

Maliye Bakanı
D. Baykal

Millî Eğitim Bakanı
M. Üstündağ

Bayındırlık Bakanı
E. Çevikçe

Ticaret Bakanı
F. Adak

Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
S. Cizrelioğlu

Güm. ve Tekel Bakanı
M. Türkmenoğlu

Gıda - Tarım ve Hay. Bakanı
K. Özal

Ulaştırma Bakanı
F. Güley

Çalışma Bakanı
Ö. Sav

Sanayi ve Tek. Bakanı
A. Doğru

En. ve Tab. Kay. Bakanı
C. Kayra

Turizm ve Tan. Bakanı
O. Birgit

İmar ve İskân Bakanı
A. Topuz

Köy İş. ve Koop. Bakanı
M. Ok

Orman Bakanı
A. Şener

Gençlik ve Spor Bakanı
M. Y. Mete

Dönem : 4
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 65'e 1nci Ek

854 Sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan Komisyonları Raporları (1/135)

Bütçe Plan Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No. : 1/135
Karar No. : 8 nci ek

16 . 6 . 1975

Millet Meclisi Başkanlığına

Millet Meclisinin 20 . 5 . 1975 tarihli gündeminin «Kanun tasarı ve teklifleriyle komisyonlardan gelen diğer işler» bölümünün 1 nci sırasındaki (854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı 1/135; S. Sayısı : 65) Komisyonumuzun yeniden teşekkülü nedeniyle bir kere daha tetkik edilmesi gerektiği neticesine varmış, bu nedenlede İçtüzüğün 45 nci maddesi uyarınca Komisyonumuza geri alınmasına karar verilmişti. Bu karar bir yazı ile Millet Meclisi Başkanlığına arz olunmuş ve Başkanlıkça 20 . 5 . 1975 günü Genel Kurula sunulmuş, Genel Kurulun tasvipleriyle tasarı gündemden çıkarılarak Komisyona yeniden havale buyurulmuştur.

Adı geçen kanun ile 1475 sayılı İş Kanunu ayni esasları düzenlediği nedeniyle Komisyonumuzda birlikte görüşülmüştür;

1475 sayılı İş Kanunda yapılan tüm değişiklikler 854 sayılı Deniz İş Kanununa da yansıtılacak şekilde maddelerin düzenlenmesi için Divana yetki verilmiş ve Divan, ilgili temsilcilerle birlikte madde metinlerini yeniden düzenlemiştir.

Tasarının başlığı, yeni eklenen bir geçici madde nedeniyle «854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» şeklinde değiştirilmiştir.

Komisyonumuzun daha önce kabul ettiği «Kıdem tazminatı» başlıklı 20 nci madde yeni öneriler doğrultusunda düzenlenerek değiştirilmiştir.

20 nci maddenin son fıkrası ile tesis edilen fona ilişkin kanun çıkıncaya kadar, işverenlerin, kıdem tazminatlarını doğrudan doğruya ödemelerine devam etmelerini düzenliyen bir geçici madde eklenmiştir.

Yürürlük ve yürütme ile ilgili tasarının 2 ve 3 ncü maddeleri de aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan Aydın *İ. Sezgin*	Başkan V. Adıyaman Söz hakkım mahfuzdur *A. Ünsal*	Bu raporun Sözcüsü Ankara *H. T. Toker*
Kayseri *H. Nakiboğlu*	Aydın *M. Ş. Koç* İmzada bulunamadı Muhalifim	Giresun Muhalifim Muhalefet şerhim eklidir *O. Yılmaz*

Gümüşhane
T. Yücel
İmzada bulunamadı

İçel
İ. Göktepe

İstanbul
Muhalefet yazısı eklidir
A. N. Ölçen

İstanbul
M. Parlar

İstanbul
Muhalefet yazısı eklidir
M. Tüzün

Kars
Muhalefet şerhi eklidir
K. Okyay

Kayseri
C. Cebeci

Kocaeli
S. Akay

Kütahya
İ. Ersoy

Kütahya
M. Ersoy

Malatya
M. Delikaya
İmzada bulunamadı
Muhalif

Malatya
Muhalifim
Muhalefet şerhim eklidir
H. Gökçe

Malatya
A. Karaaslan

Manisa
H. Okçu
İmzada bulunamadı

Manisa
G. Sevilgen

Ordu
B. Taranoğlu

Samsun
D. Kitaplı

Sivas
V. Bozatlı

Sivas
Muhalefet şerhim eklidir
A. Durakoğlu

Tekirdağ
Y. Alpaslan
İmzada bulunamadı

Tokat
H. Abbas

Trabzon
Ö. Çakıroğlu

Ortak karşı oy yazısı

Aşağıdaki nedenlerle tasarıya karşıyız.

1. Tasarıya verilen yeni şekil ile özel sektörde ve kamu sektöründeki işçiler arasında ayrıcalık yaratılmıştır.

2. Kıdem tazminatı için fon tesisi zorunlu değildir.

a) İşçi çıkarmaya araç olmaması,

b) İşçi haklarının güvence altına alınması,

c) İşverenin yararlarına konu yapılmaması hallerinde bir yerde tazminat alacak işçinin hakkına güvence olabilirdi.

Nitekim bu amaçla ancak işveren sorumluluğu altında işveren tarafından ödenen fon kurulması, komisyonca kabul edilmiş ve fakat önemli olan diğer hususlar açıkta bırakılmıştır:

3. Kurulan fon, işçi haklarını güvenceye bağlamanın ötesinde, işverene kredi ve avans vermek için kullanılmamasını öngören önerimizin reddi ile fon, işverenin aşırı güçlenmesinin aracı haline getirilmiştir.

4. Kıdem tazminatı ve bunun için kurulacak fon esasları 1475 Sayılı Yasada gösterilmesi gerekirken, kıdem tazminatı ödemeleri için fonun nasıl tesis edileceği geleceğe ertelenen bir yasa konusu olarak muallakta bırakılmıştır.

Fon tesisinin ayrı bir kanunla düzenlenmesi yolunu tercih etmek; doğru değildir. Kıdem tazminatını düzenleyen kanun, bunun aracını, işleyişini de birlikte getirmeliydi.

5. «Kötü hal» gerekçesi ile sınırları çizilmemiş, kötüye kullanılması mümkün olan bir hüküm ile kıdem tazminatından mahrumiyet maddeleştirilmiştir.

Bu durum, bir hakkın bertaraf edilmesine açık kapı bırakmış ve her zaman işçi aleyhine işleyecek olan bir hüküm haline getirilmiştir. Komisyonca geri alınan ve altkomisyonca incelenerek Bütçe Plan Komisyonunda tekrar müzakere edilen Kıdem Tazminatı kanun tasarısı bu haliyle tek yanlı bir tutum altında maddeleştirilmiştir.

İşçinin «kötü halinde» işverence ne yapılacağını belirten maddenin 1475 sayılı Kanundan kaldırılarak bu defa bununla ilgili maddeye ve gerçek kriterlere yer verilmemesi işverenin keyfi uygulamalarına yol açabilecektir.

«Fon» adındaki malî müessese, mahiyetini büyük ölçüde kaybettiğinden belirttiğimiz diğer hususlarla birlikte muhalifiz.

İstanbul Milletvekili *A. N. Ölçen*	Sivas Milletvekili *A. Durakoğlu*	Aydın Milletvekili *Ş. Koç*	İstanbul Milletvekili *M. Tüzün*
Giresun Milletvekili *O. Yılmaz*	Kars Milletvekili *K. Okyay*	Malatya Milletvekili *H. Gökçe*	Malatya Milletvekili *M. Delikaya*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

854 Sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kıdem tazminatı :

Madde 20. — Bu kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akitlerinin :

1. — İşveren tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin 1 nci bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. — Gemi adamı tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin II nci ve III ncü bentleri uyarınca,

3. — Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyle,

4. — Bağlı bulundukları, kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyle;

Feshedilmesi veya gemi adamlarının ölümü veya 14 ncü maddenin 4 ncü bendi sebebiyle son bulması halinde gemi adamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince geçen her tam yıl için işverence gemi adamına 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir.

Gemi adamlarının kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden aktedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler gözönüne alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali, yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi halinde gemi adamının kıdemi, işverenlerin gemilerinde ve hizmetlerinde geçen akit sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Geminin devri veya herhangi bir surette el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren müteselsilen sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları işçiyi çalıştırdıkları sürelerle sınırlıdır.

Gemi adamının birinci bendin 4 ncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır.

T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği sürelerinin toplamı üzerinden, son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin, evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

Ancak bu tazminatın T. C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz.

Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi; genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan kurumları kapsar.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez.

Kıdem tazminatının hesaplanması son ücreti üzerinden yapılır. Parça başına, akort, götürü veya yüzde usulü gibi, ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur.

16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile, bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında, 29 ncu maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilâveten işçiye sağlanmış olan para ve parayla ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur.

BÜTÇE PLAN KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

854 Sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi ve Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 854 sayılı Deniz İş Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kıdem tazminatı :

Madde 20. — Bu kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akidlerinin :

1. İşveren tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin 1 nci bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. Gemi adamı tarafından bu kanunun 14 ncü maddesinin II nci ve III ncü bentleri uyarınca,

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyle,

4. Bağlı bulundukları, kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı, yahut toptan ödeme almak amacıyle;

Feshedilmesi veya gemi adamının ölümü veya 14 ncü maddenin 4 ncü bendi sebebiyle son bulması hallerinde gemi adamının işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence gemi adamına 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Gemi adamlarının kıdemleri hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler gözönüne alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali, yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde gemi adamının kıdemi, işyeri veya işyerlerindeki hizmet akitleri sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. Bu kanunun neşri tarihinden itibaren geminin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları gemi adamını çalıştırdıkları sürelerle ve devir esnasındaki gemi adamının aldığı ücret seviyesiyle sınırlıdır.

Bu kanunun neşrinden evvel işyeri devrolmuş veya herhangi bir suretle el değiştirmişse devir mukavelesinde aksine bir hüküm yoksa işlenmiş kıdem tazminatlarından yeni işveren sorumludur.

Gemi adamının birinci bendin 4 ncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. Gemi adamın ölümü halinde bu şart aranmaz.

T. C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına yada toptan ödemeye hak kazanan gemi adamına, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında gemi adamının hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

Ancak, bu tazminatın T. C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık, veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T. C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz.

Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi, genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde sayılan kurumları kapsar.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez.

Kıdem tazminatının hesaplanması, son ücret üzerinden yapılır. Sefer, parça başına, akord, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur.

(Hükümetin teklifi)

Gemi adamının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı kanunî mirasçılarına ödenir.

Bu maddede belirtilen haklar, hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleriyle işçi lehine değiştirilebilir.

MADDE 2. — Bu kanun, 1 . 2 . 1974 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Bütçe Plan Komisyonunun değiştirişi)

Ancak son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, tazminata esas ücret, gemi adamının işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında 29 ncu maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilaveten gemi adamına sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur.

Kıdem tazminatına esas olacak 30 günlük ücret tutarının beher yıl için nazara alınacak miktarı 1475 sayılı İş Kanununa göre tespit edilmiş olan günlük asgarî ücretin 30 günlük tutarının yedibuçuk katından fazla olamaz.

Gemi adamının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı, kanunî mirasçılarına ödenir.

Bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akidleri veya toplu iş sözleşmeleri ile gemi adamı lehine değiştirilebilir.

Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren, özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.

İşveren sorumluluğu altında ve sadece, yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olunmak kaydıyle Devlet veya en az % 51 hissesi Devlete ait bir banka veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir.

Fon tesisi ile ilgili hususlar kanunla düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE — 20 nci maddenin son fıkrası gereğince tesisi öngörülen Fona ilişkin kanun çıkarılıncaya kadar, kıdem tazminatının işveren tarafından doğrudan doğruya ödenmesine devam olunur.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dönem : 4
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 193

5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun Değişik 39 ncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan Komisyonu Raporu (1/287)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Başkanlığı
Sayı : 71-1958/2527

14 . 5 . 1975

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 13 . 5 . 1975 tarihinde kararlaştırılan «5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyle arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Çalışan kadınlar, hem Devlet dairelerinde, hem de evlerinde çalışmaktadır.

Bu çalışma, kadın iştirakçileri diğer iştirakçilerden daha önce yıpratmaktadır.

Kadın, evde çocuklarının anası ve onları yetiştirmekle yükümlüdür. Ayrıca evde diğer fertler de kadından ilgi ve iş beklemektedir.

Çalışan kadın, günün uzun bir kısmını çalıştığı işyerinde harcamakta, evde kendisinden iş ve ilgi bekleyenlere ayıracak zaman azalmakta, dinlenmek için yeterli vakit bulamamakta, bu yorgunluk zamanla erkek iştirakçilerden daha fazla kadının işgücünü azaltmakta, bazen tamamen ortadan kaldırmaktadır.

Bu kanunla çalışan kadınların istedikleri takdirde, 20 fiilî hizmet yılını doldurmaları üzerine emekliye ayrılmaları, kendilerine aylık bağlanması ve emeklilik ikramiyesi ödenmesi sağlanmaktadır.

Her 20 yılı dolduran kadın iştirakçi, emekli olma mecburiyetinde olmadığı gibi, isterlerse 30 yıllarını doldurıncaya veya 65 yaşına kadar çalışabileceklerdir.

Bu Kanun ile Türk kadınına yuvasında daha faydalı olma imkânı verilecektir.

Ayrıca. 20 yılda emekliye ayrılan kadın iştirakçilerin yerine yeni ve genç nesilden atama yapmak ve bir ölçüde de olsa işsizliği azaltmak mümkün olacaktır.

Bütçe Plan Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No. : 1/287
Karar No. : 65

19 . 6 . 1975

Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyurulan «5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 ncu maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı» Maliye Bakanlığı ve Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de hazır bulunduğu oturumda incelendi, görüşüldü :

Halen yürürülükteki kanunlar, kadın ve erkek çalışanları emeklilik süresi bakımından aynı düzeyde tutmaktadır.

Halbuki çalışan kadınların, uzun ve yorucu çalışma hayatı yanında, aile kadını olmanın külfeti ve çocuk yetiştirmek gibi diğer hizmetlerde eklenince, çalışan kadının işgücünü azaltmakta ve kendilerini daha çabuk yıpratmaktadır.

Bu itibarla 20 yılını dolduran kadın iştirakçinin istekleri üzerine emekliye ayrılmalarının temini bir hakkın teslimi olacaktır. Bunu öngören kanun tasarısı Komisyonumuzda da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir;

Tasarının başlığı, tasarının 1 nci maddesine yeni bir fıkra eklenmesi nedeniyle «Bir fıkra» ibaresi «İki fıkra» şeklinde değiştirilerek,

Birinci madde, 25 yılını dolduran iştirakçiler de istekleri üzerine emekliye ayrılmalarını sağlayan yeni «i» fıkrasının eklenmesi suretiyle değiştirilerek,

Yürürlük ve yürütme ile ilgili 2 ve 3 ncü maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan ve Bu raporun sözcüsü *İ. Sezgin*	Başkan V. Adıyaman *A. Ünsal*	Kâtip Elâzığ *H. Buz*
Gümüşhane *T. Yücel*	İçel *İ. Göktepe*	İstanbul *A. Nejat Ölçen*
İstanbul *M. Parlar*	İstanbul *M. Tüzün*	İzmir *C. Karagözoğlu*
Kars *K. Okyay*	Kayseri *C. Cebeci*	Kocaeli *S. Akay*
Kütahya *İ. Ersoy*	Malatya *M. Delikaya*	Malatya *H. Gökçe*
Malatya *A. Karaaslan*	Manisa H. Okçu İmzada bulunamadı	Manisa *G. Sevilgen*
Niğde H. Özalp İmzada bulunamadı	Samsun *D. Kitaplı*	Sivas *A. Durakoğlu*
Tekirdağ *Y. Alpaslan*	Tokat *H. Abbas*	Trabzon *Ö. Çakıroğlu*

HÜHÜMETİN TEKLİFİ	BÜTÇE PLAN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun Değişik 39 ncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı	*5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun Değişik 39 uncu Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı*
MADDE 1. — 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 uncu maddesine aşağıdaki (h) fıkrası eklenmiştir. «h) Fiilî hizmet süresi 20 yılı doldurmuş kadın iştirakçiler istekleri üzerine;»	MADDE 1. — 5434 Sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun değişik 39 uncu maddesine aşağıdaki (h) ve (i) fıkraları eklenmiştir. h) Fiilî hizmet süresi 20 yılı doldurmuş kadın iştirakçiler istekleri üzerine, i) İştirakçilerden 25 fiilî hizmet yılını dolduranlar istekleri üzerine,
MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

13 . 5 . 1975

Başbakan *S. Demirel*	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı *N. Erbakan*	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı *T. Feyzioğlu*	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı *A. Türkeş*
Devlet Bakanı *S. Öztürk*	Devlet Bakanı *H. Aksay*	Devlet Bakanı *M. K. Erkovan*	Devlet Bakanı *G. Karaca*
Adalet Bakanı *İ. Müftüoğlu*	Millî Savunma Bakanı V. *O. Öztrak*	İçişleri Bakanı *O. Asiltürk*	Dışişleri Bakanı *İ. S. Çağlayangil*
Maliye Bakanı *Y. Ergenekon*	Millî Eğitim Bakanı *A. N. Erdem*	Bayındırlık Bakanı *F. Adak*	Ticaret Bakanı *H. Başol*
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı *K. Demir*	Güm. ve Tekel Bakanı *O. Öztrak*	Gıda - T. ve H. Bakanı *K. Özal*	Ulaştırma Bakanı *N. Menteşe*
Çalışma Bakanı *A. T. Paksu*	Sanayi ve Tek. Bakanı *A. Doğru*	En. ve Tab. Kay. Bakanı *S. Kılıç*	Turizm ve Tan. Bakanı *L. Tokoğlu*
İmar ve İskân Bakanı *N. Ok*	Köy İşleri Bakanı *V. Poyraz*	Orman Bakanı *T. Kapanlı*	Genç. ve Spor Bakanı *A. Ş. Erek*
	Kültür Bakanı *R. Danışman*	Sosyal Güvenlik Bakanı *A. M. Ablum*	